

foto dd

Uvodnik

Danijel Devetak

Spremenimo mišljenje!

Ljudje so odkrili, da lahko živijo tudi brez Boga. In da konec koncev živijo tudi dobro". To je neki škof nedavno povedal goriškemu nadškofu Carlu Redaelliju. In goriški ordinarij je prejšnji teden to ponovil v Kulturnem domu v Gorici, na srečanju, na katerem je predstavil novo pastirsko pismo in spremembe v goriški Cerkvi. Trditev je - vsaj za kristjane - morda trda, šokantna. In vendar, če smo iskreni, resnična. Sam nadškof Redaelli v pismu ugotavlja, da so naše skupnosti vedno manjše in starejše, da se življenje skupnosti omejuje na sestanke, srečanja, proslavljanja obletnic ipd. Na drugi strani je vedno več ljudi

brezbrižnih do Cerkve. In vedno več kristjanov ni sposobnih stopiti do njih, še piše nadškof. Starši vse manj krščujejo otroke, "ker jih to preprosto ne zanima". Tudi kristjani razpravljajo o tem, ali je pravilno sprejemati priseljence, ki celo pripadajo drugim veram... "Zdi se, da nikogar ne zanima, da je Jezus Kristus umrl in vstal tudi zanje". Duhovnikov je vedno manj, to ponavljamo že leta in leta. Zamisliti pa se moramo zlasti nad dejstvom, ki ga ponavadi spregledamo: v cerkvah je vedno manj vernikov. Svet se je korenito spremenil in nekdanji vzor župnije z njim. Pod vsakim zvonikom ni več župnika, kaplana, oratorija, odraslih in otroških skupin itd. Za večino ljudi župnišča niso več družbene osi. In vendar, nadaljuje msgr. Redaelli, ni vse negativno. Tudi v tem prehodnem času so še ljudje, ki verujejo v Jezusa, molijo, poslušajo Besedo, skušajo živeti po evangeliju tudi v težkih preizkušnjah. Še so duhovniki, ki si jemljejo čas, da ljudi poslušajo. /str. 2

V KCLB zelo doživet glasbeno pevski večer Ne jokej ljubica Ganljiva pričevanja o krutosti vojne v prepletu glasbe in besede

Da bi se krutost vojne, ki prinaša le žalost in gorje, nikoli več ne povrnila v naše kraje, si je Kulturni center Lojze Bratuž iz Gorice, z velikim številom sodelujočih slovenskih in italijanskih ustanov, ob finančni podpori Dežele Furlanije Julijske krajine, zamislil niz bogatih dogodkov pod naslovom *Spomini/Memorie* ob letošnjem obeleževanju 100-letnice konca prve svetovne vojne (1915-1918). Prireditve, predavanja, vodeni obiski vojnih prizorišč... bodo potekali na Goriškem, Tržaškem in Videmskem. K temu sklopu prireditve je spadal tudi presunljiv *Večer poezije in glasbe Ne jokej ljubica*, ki je v soboto, 22. septembra 2018, privabil v Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici veliko poslušalcev.

Prva svetovna vojna z bojišči na soški fronti in Krasu je krvavo divjala prav v naših krajih in razdejala vse, kar si je do tedaj človek s trdim delo in naporom ustvaril. Predvsem pa je razkropila družinske člane: fantje in moški so morali v vojsko, drugi pa pustiti domači kraj in si poiskati zatočišče za golo preživetje v begunstvu. Koliko zaljubljenecem je prekrizala načrte in poteptala sanje o skupnem življenju! Marsikateri fant je umrl na bojišču in njegovo dekle je zaman čakalo na njegovo vrnitev. Nekaterim pa se je le posrečilo vrniti se s strašnih bojnih črt in spet začeti vse na novo na pogorišču, ki ga je za seboj pustila vojna vihra.

/str. 6
Iva Koršič

TEATRO VERDI TRIESTE
Fondazione Teatro Lirico Giuseppe Verdi di Trieste

SPOMINI MEMORIE
1918-2018

KULTURNI CENTER
LOJZE BRATUŽ

W.A. Mozart
REQUIEM
v d-molu K. 626

Projekt finančno podpira Avtonoma Dežela FJK
na podlagi zakona 38/2001

REGIONE AUTONOMA
FRILNI VENEZIA GIULIA

www.centerbratuz.org

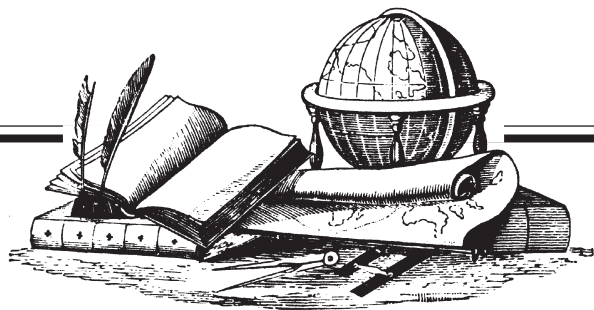
LINK

Oporno gledališče Giuseppe Verdi - Trst / Nedelja, 7.10.2018 ob 17.00

ZBOR IN ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE - LJUBLJANA
Mojca Bitenc, sopran / Jadranka Juras, mezzosopran / Branko Robinšak, tenor / Peter Martinčič, bas
Dirigent Simon Krečič

Blagajna: Teatro Lirico Giuseppe Verdi - 800 898 868 / boxoffice@teatroverdi-trieste.com VIVATICKET

Razmišljanje o naši usodi

Od kod in zakaj spet sovražstvo med nami?

V Novem glasu skoro redno prebiram tedensko rubriko gospe Suzi Pertot in moram reči, da so mi njene besede vseh tudi zato, ker so napisane z iskrenostjo, ljubeznijo in resnicoljubnostjo v srcu. Tako tudi njen prispevek z dne 13. septembra letos. Kaj mi je pri tem sestavku dalo mnogo razmišljati? Njeni stavki, v katerih tako točno pove določene stvari, o katerih vsi najraje molčimo. Na primer stavek: "Ljudje se ne znajo več pogovarjati. Vse več nasilnega govora je tudi na spletnih omrežjih. Imam občutek, da izgubljam prijatelje, ker razmišljam drugače". Pa še: "Tiste sredine, ki smo ji nekoč Slovenci rekli zlata sredina (ali pa zdrava pamet, op. pisca), pa nihče več ne pozna. Mirne, spoštljive debate tudi ne. In vse tiste, ki si upamo misliti drugače, imajo za nazadnjake, konservativce, celo fašiste!" Da, točno tako je, kot pravi Suzi Pertot! V naše slovensko zamejstvo (oprostite tej netočni besedi) se je pritihotapilo nekaj, kar je bilo pri nas živo in aktualno pred mnogimi desetletji, npr. v času kominforma. Kaj, kdo, katera okoliščina je to sprožila, ne vem, a dejstvo je, da so se med nas namesto dialoga, sporazumevanja in tihega poslušanja ter demokratičnega odgovarjanja spet vselili sovražstvo, sovražna beseda, težke in neutemeljene obtožbe. Je to posledica razmer v matični domovini, kjer je spet

na pohodu stara lajna: "Kdor ne misli kot mi, je fašist. Kdor ne počenja, kar mi hočemo, je nazadnjak". Nikdar ne bom pozabil skupine skrajnežev, ki so s silo hoteli pred kakim desetletjem preprečiti na bazovski gmajni, da bi spregovorila ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu, češ da je "domobrankska svinja". (Te besede sem sam slišal na omenjeni gmajni tistega žalostnega septembra pred dobrimi desetimi leti). Pa je bila ministrica Ljudmila Novakova rojena, seveda, po vojni. Moj, naš narod je ranjen, hudo ranjen, kdo mu bo pomagal do okrevanja in zdravja? Danes so razmere, tudi politične, pri nas v zamejstvu zelo drugačne, kot so bile še pred kakim letom. Tradicionalnih strank, tudi onih, ki so "bile nam Slovincem naklonjene", kot smo se še pred kratkim radi izražali, dejansko ni več ali pa so v globoki, morda nepopravni krizi. Vse stranke, od levih do sredinskih in desnih. Mi pa, namesto da bi to krizo političnih strank pametno izkoristili in se vedno bolj zbirali pod skupno streho, si drug drugemu pomagali, drug drugega bodrili, da bi vse bolj ohranjali pri življenju to, kar je naše, tudi v političnem življenju, se raje zaganjamo drug v drugega, se medsebojno obtožujemo in žalimo. Je to normalno? Seveda ni, ne more biti normalno. Z demografskega stališča smo lahko nad našo prihodnostjo

resnično zaskrbljeni. V štirnajstodnevniku Dom sem pred kakim mesecem bral analitično študijo strokovnjaka, ki smelo trdi, da bodo že konec tega stoletja v Benečiji ostali le redki posamezniki. In tu na Tržaškem in Goriškem bo, z demografskega stališča, kaj zelo drugačnega, razveseljivega? Redčimo se, in to se pozna povsod, morda le v športni dejavnosti ne, a drugje, kaj ni okrog nas vse preveč puščave? In mi vsega tega ne vidimo ali pa počemo videti. Menim, da bomo z vso žilavostjo, ki jo še zmoremo imeti v sebi, šli naprej, s težavo, a bomo šli naprej. Sam sem mnenja, da je naš narod (tudi tu v zamejstvu) še mlad narod, saj ima svojo državo le dobrega četrta stoletja in je še vedno poln življenjske sile v sebi, kljub temu da ga je prejšnje stoletje tako hudo in vsestransko tepla. Še vedno smo, vsaj tako je moje prepričanje, sposobni iti naprej v boljše čase. "S Prešernom v srcu, odprti za sočloveka, odprti za zgodovino", kot je preroško zapisal naš zamejski rojak Alojz Rebutla. Bomo zmogni iti v to smer, ki nam jo narekuje zgodovina, brez sovražstva v sebi, brez žaljivih medsebojnih besed in žalitev? To težko vprašanje se zdaj vsiljuje meni, tebi, vsakomur od nas. Bomo imeli v sebi toliko zdrave pameti, da bomo sposobni se soočiti s tem zgodovinskim izzivom? **Drago Štoka**

"Časi so takšni, kot so ljudje" Ob novem šolskem in veroučnem letu

"Iz dobre šole rastejo boljše časi, iz slabe pa slabši. Časi so takšni, kot so ljudje". (A. M. Slomšek)

V vseh časih je Cerkev nagovarjala mlade in njihove družine, kot jih nagovarja tudi danes. Na poti vzgoje se prepozna poklicanost za družinsko življenje, pa tudi za duhovne poklice. Zmede današnjega časa naj bi staršem skušale odpirati oči za duhovne razsežnosti in navzočnost Boga, da tako mladi posamezniki postopoma odkrijejo svoje mesto v družinskem ali duhovnem poklicu. Čas danes potrebuje oboje, pri čemer pa se moramo zavedati, da smo mi ljudje le sejalci, rast pa pri tem daje Bog. V vseh šolah ne prevladujejo samo šolarji iz trdnih krščanskih družin, ampak tudi ranjeni šolarji iz družin z različnimi stiskami. Na to nas opozarja svetopisemski rek: "Ne potrebujejo zdravja zdravi, ampak bolni" ... (Mt 2,17). Zato starši, vzgojitelji, pa tudi duhovniki, pomagajmo mladim najti lastno me-

sto v tem svetu, da se bodo izoblikovali v osebnosti, obenem pa imeli odprte oči in srce za ljudi v stiskah, pa tudi za družbeno pravičnost na delovnem mestu in v politiki, kjer bodo pogumno zastavili svoja stališča kot kristjani. Pri tem upajmo proti upanju, saj to tudi pričujemo z lastnim zgledom! Radi pozabljamo ali celo zanamajamo, da je pri delu z mladino pomembna tudi vključenost mladih v domačo žup-

S 1. strani Spremenimo mišljenje!

Še so ljudje, ki se srečujejo in skupaj delajo kaj lepega. "Kaj bi nam rekel Jezus, če bi nas danes obiskal"? Morda bi nas našel zmedene in zbegane. Opogumil bi nas in nam dal svojega Duha, da bi bili sposobni razločevati, kako naj danes

nijo, še zlasti v času osnovne šole. Temeljni kamen te vključitve v domačo župnijo pa je za mladega človeka čas višje šole - ali čas poklicnega izobraževanja. Obratna pot je prej izjema kot pravilo. Na vse to prevečkrat pozabljamo in domačo župnijo ne samo zane-marjamo, ampak tudi omalovažujemo, češ kaj nam je to potrebno ... Ob tem pa ne smemo mimo spoznanja, da starši in vsi, ki čutimo odgovornost do mladine, molimo za naše vzgojitelje, učitelje, profesorje ..., da bomo skupaj delali in živeli v pričevanju evangelija. Ne pozabimo: "Izobraževanje ni polnjenje praznega škafo, ampak prižiganje ognja!" **Ambrož Kodolja**

živimo svoje poslanstvo, saj "vse morem v njem, ki mi daje moč", trdi sv. Pavel. "Verujemo v to?" je vprašal nadškof, ki je na javni predstavitvi in v pastoralnem pismu ponudil kar nekaj konkretnih iztočnic. "Gospod nas vabi, da bi tukaj in zdaj živeli po evangeliju. In daje nam tudi milost, da to zmoremo". Le spremeniti moramo mišljenje. To je glavni cilj novih pastoralnih enot. "Ni res, da se nič ne bo spremenilo. Vse se lahko spremeni". Zato: stopimo na pot!

Seja deželnega tajništva Slovenske skupnosti SSk se pripravlja na upravne in evropske volitve

Deželno tajništvo stranke Slovenska skupnost je na zadnji seji podrobno obravnavalo politično sliko na krajevni, vsedržavni in čezmejni ravni. V Sloveniji je po več mesecih dogovarjan nastala nova vlada Marjana Šarca, s katero hoče imeti SSK redne in tvorne odnose. Deželni tajnik SSK Igor Gabrovec je vodstvu stranke poročal o stanju na Deželi in napovedal, da bo že v kratkem prišlo do uradnega soočenja med slovensko stranko in deželno vlado Massimiliana Fedrige. Na

mizi je kar nekaj vročih tem, ki gredo od reforme krajevnih uprav do sprememb volilne zakonodaje. Glede javnih uprav bo SSK kot vedno doslej zagovarjala načelo, da morajo biti dvojezičnim občinam priznana odstopanja tudi na področju medobčinskega povezovanja, zaposlovanja osebja in sodelavcev ter organizacije javnih storitev. Volilna zakonodaja pa mora tako na deželni kot na državni ravni upoštevati osnovno pravico vsake zaščiten narodno-jezikovne skupnosti, da sama in svobodno izvoli svoje samostojne zastopnike v vseh zakonodajnih telesih. Še pred poletnim preporom se je deželno tajništvo SSK sestalo s slovensko senatorko

Tatjano Rojč in ji neposredno čestitalo za izvolitev ter ji zagotovilo polno podporo in sodelovanje pri oblikovanju in zagovarjanju vseh političnih pobud v korist slovenski narodni skupnosti v

strank v podporo skupni listi, ki naj potrdi dober rezultat. Prihodnjo pomlad bodo politično zaznamovale upravne volitve v številnih občinah, ki so za Slovence izredno pomembne. Stranka

Italiji. V tem smislu je vodstvo SSK senatorki Rojčevi predlagalo tudi skupno srečanje s parlamentarno ekipo Južnotirolske ljudske stranke SVP v Rimu, s katero SSK zgodovinsko goji tesne odnose. Politična občutljivost parlamentarcev, ki so izraz močne in popolnoma suverene narodne skupnosti, je nepogrešljiva pri utrjevanju in razvoju pravic Slovencev v Italiji. Vodstvo SSK se bo v kratkem sestalo s sorodno stranko SVP tudi v zvezi s prihodnjimi evropskimi volitvami. V luči odličnega sodelovanja, ki ga je SSK v teh letih razvijala z evropskim poslancem Herbertom Dorfmannom, je dejansko samoumevna potrditev povezave obeh

SSK je na pokrajinskih ravneh že začela niz posvetovanj s posameznimi območji. SSK si prizadeva, da se prav v vsaki občini oblikujejo široke političnoupadne koalicije, ki naj omogočijo angažiranje tudi strankarsko neopredeljenih segmentov družbe. Cilj SSK je, da naše občine upravljajo kompetentni domačini, ki najbolje čutijo potrebo lastnega prostora. Prvo oceno stanja in posameznih občinah sta na seji deželnega tajništva SSK podala strankina pokrajinska tajnika Julijan Čavdek in Marko Pisani, ki bosta v dogovoru s posameznimi sekcijami SSK tudi razvila prvi krog srečanj in pogovorov na krajevni ravni.

Povejmo na glas

Previdnost v prometu rešuje življenja

Na tem mestu smo že razmišljali o tem, da bi bilo mogoče z večjo prometno kulturo preprečiti mnogo nesreč, med njimi tiste s smrtnim izidom in telesnimi poškodbami vse tja do invalidnosti. Ni namreč težko ugotoviti, da promet neverjetno nazorno odslikava človeka, njegove navade, spoštovanje ali nespoštovanje pravil in ne zadnje upoštevanje drugega in drugih sredi novodobnega cestnega vrveža. Ker pa podatki o razlogih, zakaj do nesreč pride, zelo jasno govorijo, da v veliki večini primerov zaradi t. i. človeškega faktorja, se pravi zaradi napake ali krivde voznika, velja vztrajati z nasveti, ki bi število mrtvih dodatno in izdatno znižali. Tu so seveda v igri človek kot tak in njegovo počasno sprejemanje ter dojemanje dejstva, da so osrednji povzročitelji tragičnih prometnih dogodkov prevelika hitrost, vinjenost in pa uporaba mobilnega telefona med vožnjo, kar se, namreč telefoniranje, v zadnjem času osupljivo stopnjuje. Ob večji ozaveščenosti in odgovornosti do drugih bi ta človek, ki zajema vse nas in prav vse voznike, lahko torej vozil počasneje, pred vožnjo ne pil in telefon med vožnjo izključil. Dobra novica, ki nas ne sme uspavati, pa je ta, da se je v prejšnjem letu število nesreč bodisi v Italiji bodisi v Sloveniji zmanjšalo, a žrtev je še vedno preveč. V preteklem letu je v Italiji na cestah umrlo 3378 ljudi, poškodovanih jih je bilo 240 tisoč, v Furlaniji Julijski krajini je umrlo 69 oseb, 4500 poškodovanih, v Sloveniji pa je bilo smrtnih

žrtev nekaj čez sto. Tu pa je zanimiv verjetno malo znan podatek, da je daleč najmanj nesreč na avtocestah, dosti več na drugih cestah in največ okrog in v bližini predvsem velikih mest, kjer domačini očitno vozijo zares prehitro. To pomeni, da se ob prihodu na avtocesto zavedamo, da vstopamo v hiter ritem, v katerem je nujna previdnost, na vseh ostalih cestah pa se nam zdi, da večja pozornost ni potrebna. Manjši problem predstavljajo krožišča, saj so zaradi nevelike hitrosti nesreče z večjimi poškodbami ali s smrtnim izidom na srečo redke. Pa vendar, krožišča utegnejo biti kar divja, saj ogromno voznikov ne upošteva pravil, predvsem tistega, da mora vozilo na zunanem pasu ob prvem možnem izhodu krožišče obvezno zapustiti, ne pa da zapira izhod avtomobilom, ki vozijo po notranji strani. Upoštevanje pravil ter previdnost sta edini rešilni ključ do varne vožnje nas in drugih. Kulturo vožnje pa gotovo velja s strani vseh odločno dvigniti na višjo raven, saj je velika večina nesreč odpravljiva, ker je odstotek žrtev in poškodovanih zaradi tehničnih okvar zelo nizek. V središču prometne problematike je kot povsod drugje človek in vedno človek, smo vsi mi, se pravi, koliko res skrbimo za varnost drugih in s tem za svojo varnost. Ta človek je tudi tisti, ki je v naši deželi protestno razbil vsak peti oranžni valj, ki fotografira avtomobile na mestih, kjer prevelika hitrost ogroža tamkajšnje prebivalstvo.

Janez Povše

TRST Projekt Zadrúžne kraške banke Starter

“Začeti skupaj!” - spodbuda in pomoč mladim podjetnikom

Foto damij@n

V palači znane slovenske rodbine Kalister na trgu Svobode, v kateri v prtiličju posluje Zadrúžna kraška

banka, od februarja letos delujejo štiri nova podjetja. To so Triesterelocation in Trieste Reception, ki se ukvarjata pretežno s

turizmom, podjetje Carpe Diem in Hackerspace Mittelab. Podjetja za eno leto brezplačno delujejo v

prostorih Zadrúžne kraške banke v sklopu projekta ZKB Starter, ki je sodoben inkubator, namenjen mladim podjetnikom. V Trstu so v petek, 21. septembra, predstavili drugo izvedbo projekta ZKB Starter, ki je namenjena podjetnikom do 35. leta starosti, vsem tistim podjetnim mladim, ki bi si želeli ustvariti podjetje. Predsednik ZKB-ja Adriano Kovačič je poudaril željo po tem, da bi mladim lahko nudili možnost, da ostanejo na našem območju in da sami kaj naredijo, da zaženejo podjetje. Adriano Kovačič, je prepričan, da je nujno in izjemnega pomena pomagati mladim, ki bodo v prihodnje vodilni kadri naše skupnosti. Prisotne je nagovoril v imenu Slovenskega gospodarskega združenja tudi Robert Devetak, ki je skupaj s Factory Banco iz Manzana projektni partner. Koordinator projekta ZKB Starter je Andrej Gruden, ki je prepričan, da druga izvedba prinaša še več izzivov od prve.

Letošnji Starter bo potekal pod geslom: “Začeti skupaj!” in deluje po zasnovi tako imenovanega “coworkinga”. Cilj projekta predvideva, da si mladi podjetniki delijo iste prostore in si tako lahko izmenjujejo ideje in dobre prakse. Že dejstvo, da je vodstvo Zadrúžne kraške banke, ki je edina slovenska banka pri nas, dalo dogodku poseben pomen, kaže na to, kako si pri naši banki prizadevajo, da bi pomagali mladim. ZKB namreč nagrajuje mlade s štipendijami, pomaga pa tudi mladim na sodoben način, se pravi, da podpira t. i. starter podjetja. Upajmo, da bodo naši mladi uspešni!

Adriano Kovačič (foto damij@n)

KONCERT SLOVANSKE SAKRALNE GLASBE

Zbor pevcev iz matične, zamejske in zdomske Slovenije vodi:

Lučka Kralj Jerman

Ljubljana, cerkev sv. Jakoba, četrtek, 4. oktobra, ob 19.30
Trst, bazilika sv. Justa, nedelja, 7. oktobra, ob 17.00

POGOVOR Kiparka Nivea Kofol

Nastajanje kipov in iskanje svetlobe ob šumenju reke Rižane

Kratka predstavitev življenja in dela

Nivea Kofol se je rodila v Kopru (1954) in se že v gimnazijskih letih začela ukvarjati z likovnim ustvarjanjem. Med študijem umetnostne zgodovine in italijanskega jezika na Filozofski fakulteti v Ljubljani in kasneje kot bibliotekarka na Akademiji za likovno umetnost (ALU nato ALUO) je obiskovala tečaje risanja in kiparjenja ter se posvečala likovnemu ustvarjanju v kamnu, lesu, vosku in keramiki. Sodelovala je na številnih mednarodnih simpozijih, likovnih delavnicah, samostojnih in skupinskih razstavah in prejela več priznanj. Bila je pobudnica, soorganizatorica in soudeleženka Mednarodnega kiparsko-slikarskega simpozija v Dekanih. Je članica več društev likovnih ustvarjalcev Slovenije. Zdaj živi in ustvarja v Ljubljani, Bertokih in Trstu. O njenem bogatem ustvarjalnem opusu smo umetnico zaprosili za kratek pogovor.

Rojstvo umetniške iskre in stremljenje k “svetlobi”

Naj te za uvod najprej vprašam, kdaj se je v tebi porodila iskra o umetniškem ustvarjanju?

Porodila se mi je v gimnaziji v Kopru, kjer sem imela za profesorja likovne vzgoje Zvesta Apollonija; njegove slike intenzivnih barv so pritegnile mojo pozornost. Želela sem si študirati slikarstvo na ALU v Ljubljani, a sem se potem odločila za umetnostno zgodovino in italijanski jezik na Filozofski fakulteti. Kot bibliotekarka na ALU sem začela poglabljati kiparsko znanje z obiskovanjem raznih predavanj, s sodelovanjem na raznih delavnicah idr. Potem pa se je zgodila huda nesreča, po kateri nekaj dni nisem

jemo svetlobo, da nas razsvetli, misli se nam zbistrijo, vrnejo se moči in tudi telo oživi. Tudi kamen, ki je obsijan z lučjo ali naravno svetlobo, zablesti. Kako to, da živiš in ustvarjaš hkrati v Ljubljani, Bertokih in Trstu, in kako shajaš s tem?

Počutim se kot ptica selivka in ta dinamika mi je pisana na kožo, ker imam rada spremembe in sem dovzetna za novosti, ki me učijo in bogatijo. Doma v Ljubljani ustvarjam v glini na kuhinjski mizi in v Trstu tudi. Kako si doživljala solidarnostna srečanja likovnih ustvarjalcev na delavnicah, razstavah in simpozijih?

Prav vsako povabilo mi je bilo v čast, veselje in tudi nov izziv. Vsaka nova skulptura ima sporočilno vrednost in njen

jem svetlobe?

Mladost sem preživela na Primorskem, v deželi sonca, in se še vedno razveselim vsakega sončnega žarka. Ljudje potrebu-

Do kod si prišla s to svojo zamisljivo in kako se je domači kraj odzval nanjo?

Domačini v Dekanih so se z navdušenjem odzvali na mojo zamisel in tako sta doslej nastala dva simpozija. Ker so ju finančno tudi sami podprli, so vsi kipi še v vedno v vasi Dekani, nobenega pa še ni ob reki. Vendar moja misel še vedno živi in tli v meni in kar vidim “Zeleno cesto” ob bregovih reke in njenih mlinščic, obogateno s kipi.

Naj pojasnim, da domačini imenujemo “Zeleno cesto” pot ob Rižani in ob zaselkih Brtučiči, Žvanovci, Mihati, Porton prek Val (polj v dolini Rižane) do Parencane. To je tudi meni eden najlepših kotičkov mojega rojstnega

žar oz. svetloba pušča v nas sledi, opozorila, nauke, napotke, navdihe.

Kaj sporoča tvoja skulptura Prava pot z Mednarodnega simpozija v Štandrežu, ki krasi Pot miru, ki pelje iz Lokvice na Spomenik Veliko Cerje, simbol primorskega domoljubja in odpornišva?

Kip je po svoji strukturi kot velik plamen. Ob strani je žila, ki ponazarja prelivanje krvi v času vojne. Sredaj sta v reliefu dva kroga, ki predstavljata napadalce in napadene, ki se vrtijo v začaranem krogu. Linije, ki izhajajo iz dveh krogov, pa so poti, ki vodijo na pravo pot, to je h koncu vojne ...

Rižana kot navdih za mednarodne likovne simpozije v Dekanih

Del otroštva si preživela v mlinu v zaselku Žepki, pri Bertokih, in v zaselku Mihati v Dekanih ter je, po tvojih izjavah sodeč, šum padajoče vode šel za teboj v življenje in vplival na tvoje ustvarjanje.

Šum tekoče vode mi veliko pomeni. Kot mladenka sem večkrat šla do reke Rižane. Ob tekoči vodi so moje težave odtekale in se razblinjale. V mojo dušo se je vrnil mir in v moje telo nova moč. Energije ob vodi so zelo močne. Zato sem rada upodabljala Fontane. In ker želim ta svoj odnos do vode deliti z drugimi in prinašati ljudem mir in spokojno življenje, se mi je porodila misel o Formi vivi ob Rižani, to je, da bi ta čudoviti in neokrnjeni svet okrasili s kipi.

Šum tekoče vode mi veliko pomeni. Kot mladenka sem večkrat šla do reke Rižane. Ob tekoči vodi so moje težave odtekale in se razblinjale. V mojo dušo se je vrnil mir in v moje telo nova moč. Energije ob vodi so zelo močne. Zato sem rada upodabljala Fontane. In ker želim ta svoj odnos do vode deliti z drugimi in prinašati ljudem mir in spokojno življenje, se mi je porodila misel o Formi vivi ob Rižani, to je, da bi ta čudoviti in neokrnjeni svet okrasili s kipi.

Šum tekoče vode mi veliko pomeni. Kot mladenka sem večkrat šla do reke Rižane. Ob tekoči vodi so moje težave odtekale in se razblinjale. V mojo dušo se je vrnil mir in v moje telo nova moč. Energije ob vodi so zelo močne. Zato sem rada upodabljala Fontane. In ker želim ta svoj odnos do vode deliti z drugimi in prinašati ljudem mir in spokojno življenje, se mi je porodila misel o Formi vivi ob Rižani, to je, da bi ta čudoviti in neokrnjeni svet okrasili s kipi.

Šum tekoče vode mi veliko pomeni. Kot mladenka sem večkrat šla do reke Rižane. Ob tekoči vodi so moje težave odtekale in se razblinjale. V mojo dušo se je vrnil mir in v moje telo nova moč. Energije ob vodi so zelo močne. Zato sem rada upodabljala Fontane. In ker želim ta svoj odnos do vode deliti z drugimi in prinašati ljudem mir in spokojno življenje, se mi je porodila misel o Formi vivi ob Rižani, to je, da bi ta čudoviti in neokrnjeni svet okrasili s kipi.

Šum tekoče vode mi veliko pomeni. Kot mladenka sem večkrat šla do reke Rižane. Ob tekoči vodi so moje težave odtekale in se razblinjale. V mojo dušo se je vrnil mir in v moje telo nova moč. Energije ob vodi so zelo močne. Zato sem rada upodabljala Fontane. In ker želim ta svoj odnos do vode deliti z drugimi in prinašati ljudem mir in spokojno življenje, se mi je porodila misel o Formi vivi ob Rižani, to je, da bi ta čudoviti in neokrnjeni svet okrasili s kipi.

kraja Dekani. Ta pot je najljubše sprehajališče za vse pogostejše pešce in kolesarje iz Kopra, okolice in drugih krajev. Obogatitev “Zelene ceste” s kipi bi pomenila izjemno kulturno valorizacijo te lepe, mirne, neokrnjene zelene oaze in pomembno kulturno pridobitev za širši prostor, kar bi morala podpreti tudi MO Koper.

Tudi sama si to močno želim. In ker se mi močne želje navadno uresničijo, že nekaj časa razmišljam, kdo vse bi lahko sponzoriral naslednje mednarodno srečanje umetnikov v Dekanih, ki bi nam osvetlili vrednost vode, ki je za vsa živa bitja dragocena in vsak dan bolj iskana. Prva dva simpozija je ob sponzorjih (Marmor Sežana, MO Koper, Lama Dekani, OŠ Dekani, Banka Koper, Turistična kmetija Bordon, Gasilski dom Dekani, Kmetija Kofol, Etnološka kmetija Obad, komunala Koper in Istrabenz plini) finančno podprla tudi KS Dekani, na katero računam tudi za prihodnje. Zlasti je bil pri tem dejaven predsednik Alfred Štefančič in, seveda, soorganizator Darjo Gregorič ter še drugi krajanji. Veliko pomoč nam je nudila tudi umetnostna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. Kipi prvega simpozija iz leta 2014 so skrbno nameščeni v park pred cerkvijo, kipi iz drugega pa še nimajo ustre-

fančič in, seveda, soorganizator Darjo Gregorič ter še drugi krajanji. Veliko pomoč nam je nudila tudi umetnostna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. Kipi prvega simpozija iz leta 2014 so skrbno nameščeni v park pred cerkvijo, kipi iz drugega pa še nimajo ustre-

Skulptura Prava pot na Poti miru, ki vodi na Cerje

sodelujoči umetniki?

Formio Fluvius je latinsko ime za reko Rižano in nekako povezuje preteklost s sedanostjo. Sodelujoči umetniki so bili navdušeni nad naslovom in zdel se jim je ustrezen in zanimiv. Želim si tudi, da bi ponovno postavili viseči most pri Portonu, blizu Ribiške koč, in Učno pot ob reki Rižani.

Poleg ustvarjanja na obeh simpozijih pa sem izvedla tudi obisk starokrščanskega mašnega obreda v zasebni mali kapelici duhovnika vzhodnega obreda g. Julijana Gregoriča ob Potoku blizu dekanske cerkve kot tudi ogled kipov staroslovanskih bogov v prelepi oazi ob zaselku Robida ob Rižani, ki jih je izdelal naš primorski kipar Vekoslav Batista, in spodbudila obisk še drugih čudovitih predelov ob reki. Povabila sem tudi otroke OŠ Dekani, ki so z veseljem prijeli v roke kladivo in dleto ter se preizkusili v klesanju. Želim si tudi, da bi imeli otroci OŠ Dekani delavnice klesanja v času naslednjih simpozijev.

Kakšna je tvoja vizija za naprej v zvezi s simpozijem Formio Fluvius?

Ko se je novica o simpoziju razširila, se je seznam umetnikov, ki si želijo sodelovati, podaljšal. Bilo mi je kot v sanjah, za katere si želim, da bi se ponovile, pa čeprav zaradi finančnih in organizacijskih razlogov morda v manjšem obsegu. Predvsem pa si želim, da bi na naslednjem simpoziju začeli postavljati kipe ob Rižani in njenih mlinščicah.

Milan Gregorič

Cerkveni in družbeni antislovar (48a)

U kot UPAD 1

Če pogledamo to besedo iz naslova v SSKJ, potem nam le ta pove, da je to glagolnik glagola "upadati", ki bi se mu s tujko reklo "atrofija", ki pa lahko pomeni tudi usihanje. Za besedo upad kot ključno smo se odločili v povezavi z verskim življenjem oz. versko prakso. Pred časom smo že naredili niz člankov, v katerih smo navedli podatke, pred kratkim pa je jasno spregovoril nizozemski kardinal Eijk, ki je odkrito in brez olepšavanja predstavil položaj svoje nadškofije v Utrechtu. Le desetina župnij je tako še na "zeleni veji", kar zadeva finančno plat, je pa nadškof kar precej popravil svojo oceno, odkar je prejel zadnje podatke, v koliko cerkvah bo čez deset let sploh še sveta maša. Teh naj bi od 280 ostalo le še 15! Gre za največjo nizozemsko škofijo, ki je leta 1950 imela še 377 župnij, leta 2014 pa se je njihovo število že zmanjšalo za več kot 100, in sicer je pristalo na 232. Zdaj kaže, da bo ostalo le še 20 župnij, pa ne le zaradi upada vernikov, temveč tudi zaradi nezmožnosti

vzdrževanja. Podoben položaj je v sosednji Belgiji, v Franciji pa pravzaprav že težko govorimo o župnijah, saj majhno število duhovnikov upravlja precej velika področja, pa so ljudje potem lahko že veseli, če imajo v svoji cerkvi sveto mašo enkrat mesečno. Izseljenci, ki živijo v Belgiji, so nam povedali, da se do

deset let pa jih bo med temi 30 imelo že 75 let in več, če seveda vsi ostanejo živi – Bog daj, da bo tako! Upad je takšen, da v Franciji, recimo, le še 5 % katoličanov redno hodi v cerkev ob nedeljah, a to pomeni vsaj enkrat mesečno ali več, torej jih je tistih, ki so res vsako nedeljo, še precej manj. Ponekod v koprski škofiji je število že takšno, drugod je bolje, a se ne kaže preveč slepiti, saj je upad povsod. Kardinal Eijk pravi, da je do tega prišlo iz več razlogov, gotovo pa je pripomogel še en upad: demografski. Tudi pri nas je starejša populacija tista, ki redno obiskuje cerkev, le malo je primerov, ko pridejo k nedeljski maši celotne družine. Po Eijku je splošna "kultura" proti veri, saj je "hiperindividualistična", kjer je glavna težava v blagostanju, ki je spremenilo "življenjsko filozofijo ljudi". Pravi, da ga "boli duša" vsakokrat, ko mora zapreti kako cerkev in se starejši pritožujejo, ker se morajo voziti, da bi šli k maši, a pač ne more drugače. Podobno se pritožujejo tudi pri nas, tako za mašo kot tudi za verouk, pa čeprav se zdaleč nimajo toliko vožnje kot v omenjenih zahodnih deželah. Nadaljujemo prihodnjici.

Andrej Vončina

Govor Dejana Valentinčiča 5. avgusta na Sv. Višarjah

Vsi smo Slovenci, več nas združuje, kot ločuje (5)

Ko sem se o prihodnosti slovenskih skupnosti po svetu pogovarjal z vodjo slovenskega dušnegapastirstva v Argentini dr. Juretom Rodetom, mi je dejal, da, ko so predstavniki organizacij v nekem pogovoru premevali, do kdaj se splača in je mogoče ohranjati slovensko skupnost, so prišli do jasnega skupnega zaključka: "To ni zaveda načrtovanja in določanja rokov, vztrajali bomo, dokler bomo zmogli. Vsak pa naj se pri tem maksimalno potruži". Med Slovenci po svetu je vse bolj prisoten pojav tudi ponovnega iskanja korenin. Govorimo lahko o reaktiviranih identitetah, o ponovno rojenih Slovencih. Naj z vami delim ganljivo zgodbo enega izmed mnogih takšnih posameznikov, ki sem jih srečal po svetu, ki so svoje že pozabljeno slovenstvo ponovno odkrili in želijo zdaj z vsemi močmi pomagati Sloveniji, da bi postala še uspešnejša država. Možak poznih srednjih let, ponosen Slovenec, mi je pripovedoval, da je družina po smrti njegove babice popolnoma izgubila vsak stik s svojimi koreninami. Ko je bil star okoli štirideset let, je med vožnjo z dopusta proti domu zagledal napis neke slovenske organizacije sredi ZDA. Dejal je: "Sploh nisem vprašal družine, zapeljal sem s ceste, ustavljal avto in začel jokati. Našel sem samega sebe"! Ženo je prepričal, da morata v Slovenijo, da vidi, od kod prihaja njegov rod. Ko sta z najetim avtom peljala čez državno mejo v Slovenijo, je zapeljal na rob, šel na kolena, vzel v roke slovensko zemljo in jo dal v levi žep srajce, "da bo čim bližje srcu". Nadaljeval je: "Zdaj bom začel jokati, ker vedno jočem, ko to pripovedujem. Od takrat imam vedno pri sebi slovensko zemljo. In ta bo šla v grob z mano. Našel sem samega sebe in zdaj, ko vem, kdo sem, ne smem tega nikoli več izgubiti". In sredi Amerike

je iz žepa srajce izvlekel vrečko slovenske zemlje. Sociolog Zygmunt Bauman je že pred leti govoril o tekoči družbi, ko naj strukture in odnosi ne bi bili več trdni, ampak vedno bolj fluidni. Družbene spremembe so vedno hitrejšje in močnejše, tako bi danes lahko govorili že o plinasti družbi. Vse se meša, vse se spreminja, nič več nima stalne oblike. Tako tudi slovenstvo postaja le še ena od opredelitev, dejavnosti, pripadnosti in vrednot za današnjega človeka, ujetega v vse hitrejši vsakodnevni tempo življenja. Velike zasluge za to gredo informacijski tehnologiji. A ta sprememba je hkrati tudi priložnost. Svet še nikoli ni bil tako majhen in tako povezan. Naj vam ob tem navržem anekdoto. Pri obisku rojaka in sokrajana v Avstraliji mi je le-ta povedal, da, ko sta se z mamo v začetku 50. let prejšnjega stoletja preselila k očetu pod južni križ, bi se moral priti od njiju na železniško postajo posloviti tudi sorodnik, a ga nato ni bilo. Šele čez tri mesece sta lahko izvedela, ali je z njim vse v redu – en mesec potovanja z ladjo v Avstralijo, en mesec potovanja pisma nazaj domov ter nato en mesec čakanja na odgovor. Ta gošpod danes s prenosno kamero, ki predvaja posnetek na internetu, dnevnico spremlja dogajanje doma. Svet še nikoli ni bil tako povezan, oddaljenost še nikoli tako bližnja. Čeprav se slovenstvo po svetu spreminja, vendarle ohranja neko skupno ost in željo po ohranitvi, zato tudi v tem kontekstu zagotovo lahko rečemo, da nas več združuje, kot ločuje, saj smo vsi Sloven-

ci. **Kaj pa matična domovina?** Ob koncu se velja zazreti še na matično domovino. Ali ta primerno ceni zamejsko in zdmsko komponento našega naroda? Ali je bolj na mestu citat: "Žetev je

obilna, delavcev pa malo"? Čeprav Slovenija namenja pozornost sorojakom izven njenih meja, podpira različne iniciative in dejavnosti, pa je veliko tudi še pomanjkljivosti. Naj se danes omeji le na eno, ki jo želimo posebej izpostaviti. Nerazumljiva je pasivnost slovenske države pri vprašanju spodbujanja povratništva Slovencev iz sveta. Če se ozremo na državo, ki imajo odnos do svojih diaspor najboljše urejen, v mislih imam predvsem Irsko, Portugalsko, Armenijo in Izrael, je ena najpomembnejših njihovih politik povratništvo. Pri nas pa so določbe o repatriaciji ostale le mrtva črka na papirju, proaktivne politike za spodbujanje povratništva pa nikoli niso bile razvidne. Ko sem se v Buenos Airesu pogovarjal z enim vodilnih mislecev slovenske skupnosti v Argentini, dr. Markom Kremzarjem, mi je na moje vprašanje, kdaj je začela življenjska moč Slovencev v Argentini pešati, odgovoril: "Po osamosvojitvi Republike Slovenije. Pričakovali smo vabilo, vrnite se nazaj, dobrodošli boste med nami, dajmo skupaj graditi novo državo. Takšno vabilo je prišlo iz primerljivih držav, ki so se takrat osvobodile diktature, za njihove izseljence, iz Slovenije pa nikoli. To je za nas pomenilo veliko razočaranje in opaziti je bilo, kako upada zagon". To je bila za Slovenijo velika zamujena priložnost in tudi danes je še tako. Slovenija začni takoj, zdaj! Spodbujaj vračanje rojakov domov, tako iz demografskih razlogov kot zaradi kulturne obogatitve. Ti, ki poznajo več kultur, več jezikov, več političnih ureditev, več poslovnih sistemov in niso vpeti v slovensko korupcijsko hobotnico, lahko prinesejo nov zagon, nove poglede, novo energijo. Lotimo se tega čim prej!

/ dalje
Dejan Valentinčič

"Po duhovniku gre vera gor in tudi dol"

Zaupanje ...

V zadnjih dneh, sicer pa tudi drugače, je med ljudmi zlasti med mladimi slišati o besedi zaupanje. Beseda, na katero je človek včasih dosti stavil, še bolj pa nanjo stavi danes. Kako težko nam je, ko nam kdo izda naše zaupanje!!! In kako težko je komu zaupati, če ne veš, kako bo ravnal s tvojim zaupanjem. In ravno zato sem se odločil, da spregovorim nekaj o tej temi, ki je bila in verjetno bo vedno občutljiva. Verjetno pa ste že uganili, o kateri obliki zaupanja bom govoril. Da, in prav ste uganili. O zaupanju v Cerkev..., če ga je še kaj?? Da, v teh dneh je le-to še posebej na preizkušnji, sicer pa je tudi vedno bilo. Človek se vpraša, komu sploh še zaupati danes. Iz mnogih ust se pri pogovorih srečujem s tem vprašanjem in tudi dejstvom ter bolečino ljudi, da je danes težko še komu zaupati. Ljudje mislijo samo nase in kaj hitro pozabijo na prijateljstvo, ko gre na primer za položaj na delovnem mestu ali status, ki ga bom pridobil. Na neki način me je to spomnilo na komunistični čas, čeprav v njem nisem dolgo živel (samo 10 let), pa sem velikokrat slišal, da je bila to poglavitna naloga tajne policije in njenih sodelavcev, da so koga zatožili in tako zlorabili njegovo zaupanje ter bili s tem nagrajeni. Razumljivo, da se to danes še vedno dogaja npr. v Severni Koreji, na Kitajskem, toda v demokraciji bi človek pričakoval več zaupanja. Toda kaj pa v Cerkvi?? Tam sicer ne vlada demokracija, toda Cerkev sama veliko stavi na zau-

panje. Tudi škof, ko posvečuje duhovnike, stavi na zaupanje odgovornih, da so le-ti primerni. Potem pa... Ljudje tudi stavijo ogromno zaupanja v cerkveno ustanovo, ker se jim zdi za razliko od države bolj moralna in etična. Vsaj tako je bilo... In potem pridejo kot strela z jasnega, kot neka oaza sredi te mučne puščave papežev besede: "Približaj se duhovniku, škofu in mu povej, zakaj mu ne zaupaš."

Vendar poslušaj tudi odgovor!! Da, prišli smo do pomembne teme te vsebine, ki lepo pravi, da je danes zlasti med mladimi veliko zaupanja v Boga, Kristusa, do Cerkve kot ustanove pa sploh ne!!! Po eni strani človek razume, ker se morda le-ta sama po sebi zdi okostenela?? Morda je tudi res v nekaterih segmentih, toda marsikaj je že bilo posodobljeno in marsikaj upajmo, da še bo, zahvaljujoč se papežu Frančišku. Toda vse se začne z zaupanjem. Če duhovnik in škof vesta zakaj in čemu, konkretno bosta lažje reševala ta problem, ki je po navadi večplasten. Kot pravi pregovor: po duhovniku

gre vera gor in tudi dol, tako je to prvi pokazatelj duhovnega stanja župnije ali druge verske skupnosti. So po navadi še drugi dejavniki, toda marsikaj se da doseči z dobroto, ljubeznijo ter medsebojnim zaupanjem. In ravno v teh škan-dalih je Cerkev kot varuhinja Kristusovega nauka močno padla!!! Ker je tokrat ona izrabila zaupanje tistih, ki so vanjo verjeli in ji zaupali. In okrevanje bo v nekaterih državah in škofijah zelo dolgotrajno, saj se je komaj vzpostavilo pred nekaj leti, ker se žal škandali kar vrstijo. In verjetno se še nekaj časa bodo, dokler ne bo prišlo vse ven iz zaprašenih arhivov in navideznega strahu.

Kaj nam preostane?? Prvič, da molimo za svetost duhovnikov in tudi nas samih, drugič, da storimo to takoj, kar nam je sveti oče papež Frančišek svetoval. Ne tlačiti bolečine v sebi in trpeti. In s tem se bo nevarnost že v začetni fazi lahko spremenila. Vendar se tudi tokrat računa na primerno ukrepanje odgovornih bodisi v državi bodisi v Cerkvi, da se kaj premakne, ki pa je bilo v preteklosti premajhno!!! Kot je rekel škofijski upravitelj na avstrijskem Koroškem: povrniti ponovno zaupanje v Cerkev zlasti pri tistih, ki so najbolj ranljivi, ki je tudi temeljna naloga Cerkev: zveličanje duš!!! Naj nam pri tem pomaga naše zaupanje v Boga, ki upamo, da bo ponovno pomagal razsvetljevati in voditi s Svetim Duhom Cerkev tam, kjer to najbolj potrebuje. To pa je nedvomno pomembno za ponovno krepitev in graditev zaupanja v Cerkev!!!

Klemen Zalar

ZAKAJ PRAV JEZUS? (39)

PRIMOŽ KREČIČ

Vstajenje je dogodek Jezusa v Svetem Duhu

Vstajenje Jezusa od mrtvih je nastopilo v moči Svetega Duha, Sveti Duh je pomagal učencem, da so sprejeli Vstalega in stopili v njegovo skrivnost Vstalega. V času Jezusovega zemeljskega življenja je vzbujal vero v učenceh, po vstajenju jim izkušnja je dal moč, da so mogli odkriti povezavo med Jezusovo smrtjo in vstajenjem ter večni pomen te daritve. Pismo Hebrejcem poudarja, da je Jezus s svojo žrtvijo in poveljanjem, ki mu je sledilo, postal Darovalec popolne daritve Očetu. V Svetem pismu se srečujemo z dvema opisoma poslanja Svetega Duha po Jezusovem vstajenju. Sveti Janez predstavi Jezusa, ki se na velikonočni večer prikaže apostolom in jim podeli isti dar, rekoč: "Prejmite Svetega Duha". (Jn 20, 23) **Janez vidi Svetega Duha kot počelo novega življenja**, ki prihaja iz Jezusove smrti. Pri tem mu pomaga globoko doživeta prebodena stran, iz katere sta pritekli kri in voda. Ti znamenji predstavljata življenje, kri predstavlja veličino daru, ki je bil darovan, voda je simbol rodovitnosti, simbol Duha in življenja. Jezus jim je podaril Svetega Duha, da so mogli stopiti v skrivnost Jezusove žrtve. Zato jim je tudi pokazal poveljane rane. Tako je prišlo do izpolnitve Jezusove napovedi o Svetem Duhu, ki jih je izrekel pri zadnji večerji. Ta bo **odprl učencem notranji um**, da bodo sprejeli vso resnico o Jezusu. (Jn 16,13) Jezus odhaja in pošilja Svetega Duha, da bo govoril o njem ter približal človeštvu zaklad njegove ljubezni. Sveti Duh bo Jezusov pomočnik in zagovornik v času Jezusove odsotnosti. **Sveti Pavel** ne govori o Binkoštih kot o dogodku, ki se je zgodil v določeni okoliščini, **pozoren je na delovanje Vstalega v Svetem Duhu za odrešenje človeštva**. Sveti Duh prihaja iz Jezusovega vstajanja in se razširja do končnega Jezusovega prihoda, vse krščansko življenje je življenje

v Svetem Duhu, (Gal 5, 16-25) življenje v svobodi. Kjer je Gospodov Duh, tam je svoboda. (2 Kor 3, 17) **Sveti Duh omogoča, da je Vstali prisoten in deluje v zgodovini**. Pavel želi služiti Kristusu, ki ga je obudil Sveti Duh in deluje kot poveljani. Zato kliče k veri v Jezusa Kristusa, k spreobrnjenju in krstu v njegovo ime. Samo v Svetem Duhu je mogoče reči: Jezus je Gospod. (1 Kor 12,3) Sveti Duh, ki je obudil Jezusa od mrtvih, more priklicati v življenje tudi umrli telesa ljudi.

Brez vstajanja bi bila Kristusova smrt samo herojsko dejanje, brez Binkošti pa ne bi prišel velikonočni dogodek do vseh ljudi. **Evangelist Luka predstavlja dar Svetega Duha petdeseti dan po vstajenju**, v povezavi z judovskimi Binkoštimi. S tem darom pokaže dopolnitev vstajanja. Sveti Duh je prežal učence, da so mogli govoriti v različnih jezikih in presojati odrešenijske dogodke v zgodovini. Iz plašnih ljudi je naredil pogumno občestvo oznanjevalcev Kristusovega evangelija. Če je Janez povedal, od kod prihaja Sveti Duh, **Luka pove, kam vodi Sveti Duh: do skrajnih mej sveta**. Poslanstvo Svetega Duha je v povezovanju učencev in vesoljni odprtosti Cerkev. Sveti Duh prinaša moč za njeno de-

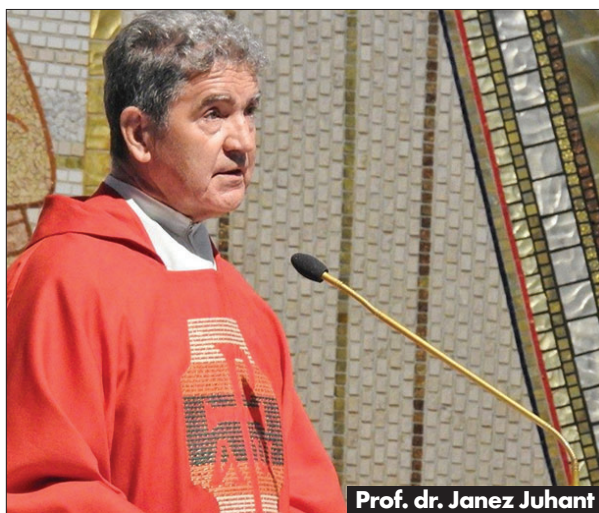
lovanje. V njegovi moči bodo mogli učenci pričevati za Jezusa v Jeruzalemu, Judeji, Samariji in do vseh koncev zemlje. Dal jim bo razsvetljenje, da bodo mogli dojeti "Božjo logiko" ter pogumno in prepričljivo oznaniti drugim, **da v nikomer drugem ni odrešenja, kakor v Jezusu Kristusu**. (Apd 4,12) V Svetem Duhu so nastopili poslednji časi, prisotno je Božje kraljestvo, ki se je začelo s prihodom Jezusa Kristusa. To je čas budnosti in vselega pričakovanja Kristusa, ki že prihaja v Svetem Duhu. Knjiga razodetja se končuje z obljubo Gospodovega ponovnega prihoda in prošnji zanj: "Ta, ki pričuje za te reči, pravi: "Da, pridem kmalu". Amen, pridi, Gospod Jezus!" (Raz 22,20)

Sveta maša in blagoslov doprsnega kipa dr. Lamberta Ehrlicha

Neomajen v zvestobi slovenskim koreninam in krščanski veri

Novi Slovenski zavezi in Zdrženju ob Lipi sprave so v torek, 18. septembra, s sveto mašo in blagoslovom doprsnega kipa na Žalah v Ljubljani obeležili spomin na 140-letnico rojstva g. Lamberta Ehrlicha. Slovesnost je vodil nadškof msgr. Stanislav Zore, ki je v nagovoru po poročanju Radia Ognjišče spomnil, da se je življenjska pot Ehrlicha začela v Žabnicah pod Višarjami, končala pa z umorom na Streliški ulici v Ljubljani: "Ne vem, če je Lambert Ehrlich v svojem življenju imel tudi kakšnega Petra, ki ga je skušal zaustaviti na tej poti njegovega preroškega delovanja, prebujanja naroda, življenja za narod in Boga. Če ga je imel, potem je ravnal podobno kakor Jezus. Vedel je, da je potrebno iti do konca, da je daritev treba izpiti do zadnjega konca".

Prof. dr. Janez Juhant

V pridigo je zbrane nagovoril predsednik Zdrženja ob Lipi sprave prof. dr. Janez Juhant, ki je zelo osebno spregovoril o Ehrlichu. Sveti maši je sledila slovesnost pred cerkvijo ob spomeniku žrtvam komunističnega terorja. Doprsni kip je blagoslovil nadškof msgr. Zore, odkrila pa sta ga prof. dr. Janez Juhant in predsednik Nove slovenske zaveze Peter Sušnik. Sveti maši je sledil blagoslov doprsnega kipa; obred je vodil msgr. Stanislav Zore. Pri slovesnosti so sodelovali: Marcus Fink, mešani pevski zbor "Anton Foerster" iz Ljubljane ter slavna govornica dr. Helena Jaklitsch.

Pridiga prof. dr. Janeza Juhanta
Spoštovani duhovniški sobrat, cenjeni sin slovenske matere, koroški rojak, božji služabnik Lambert Ehrlich!

V prizadevanju za današnje spominsko slovesnost kot tudi za vsa druga srečanja s Teboj me ni vodila kaka osebna težnja, pač pa navdihovala Tvoja bogata vsestranska in izrazito človeška, verska in narodna osebnost. Prepričan sem, da tako razmišljamo ne le vsi tukaj zbrani, pač pa še številni drugi osveščeni, pošteni in verni Slovenci. To velja najprej za spoštovanega Rožmanovega naslednika nadškofa Zoreta. Dalje je tu gospod Kovač, ki je z iskreno ljubeznijo do Tebe daroval za kip in uredil vse, da ga lahko danes blagoslovimo. Tvoj lik je navdihoval mladega kiparja Tadeja Torča, da nam je poustvaril Tvojo podobo, ki so jo vlili v delavnici mojstra Romana Kamška. Hitro in velikodušno je zastoj opravil vsa kamnoseška dela gospod Vojko Možina. Vse iz hvaležnosti za dar Tvojega plodnega in vsestranskega duhovniškega življenja. Zato moremo verni in drugi domoljubi iz ljubezni do Boga in narodovih izročil, za katere si živel in umrl, ob 140-letnici Tvojega rojstva, hvaležni Bogu in Tebi opraviti zahvalno Kristusovo daritev. Tudi Tvoje življenje je bilo kalvarija. Zavedamo se svojega dolga do Boga in naroda, do Tebe in vseh drugih žrtvovanih sester in bra-

tov Tvojega ljubljene naroda. Upamo, da smo tako Božje občestvo, da postane "daritev nam življenje celo, oltar najlepši je srca oltar". Danes smo mala čreda v primerjavi z množico, ki se je v grozni tiski zbrala ob Tvojem grobu. Teško je podoživljati, kaj so čutili takrat verni in drugi Slovenci, ko so 26. maja 1942 onemeli pokleknil ali celo omočili svoj robc v Tvojo kri. V največji narodov svetilnik in smerokaz, a si še Ti moral omahniti na Streliški

ulici. Koliko se jih je takrat zavedalo usodnosti Tvoje smrti? Brez dvoma sta številne zajela zlovesni strah in boleča slutnja, da se majojedo dosedanji temelji človeka in družbe. Tvoj škof Rožman je bil takrat pri papežu. Papež in vilstvo Cerkve sta bila zate celo preveč, kot pravi Jurčec, znamenje reda in okvir zvestobe resnici. Večina teh, ki so se konec majskih dni leta 1942 na Žalah množično zgrnili k zadnjemu slovesu od Tebe, se je zavedala usodnosti časa. Gnala sta jih spoštovanje do Tebe in volja do svobode, da so premagovali teristični strah, ki se je plazil po Ljubljanski pokrajini. Drugače svobodo razumeli oni, ki so z lažjo in umori postavljali svet na glavo. Treba je bilo umoriti celo spomin nate in na vse, ki ste kljub tektonskim družbenim premikom, ostali zvesti resnici, pravičnosti in do tedaj svetim izročilom človeštva. Zato so odstranili vse Vaše zemeljske sledi, da Vas nikoli več ne bi bilo. Da bi se kar vladali, poskušajo še danes brisati vsak spomin na Te in na vse, kar je povezano z vero in resnico, narodno častjo, čutom za pravičnost. Zdi se, da je dvajseto stoletje s svojimi drznimi posegi v srč človeka in človeštva nalomilo in celo uničilo ustaljene družbene temelje in okvire dosedanje civilizacije. Zato družba nič več ne zagotavlja temeljev, iz katerih bo živila. Celovesoljna in Cerkev na Slovenskem se je skupaj s posvetno družbo zamajala in utrpela marsikatero usodno razpoko, ki še danes vernim in celo njihovim voditeljem jemlje pogum za odločnost ter spodbujanje k sodelovanju za zvestobo resnici in pravičnosti. Drugi vatikanski cerkveni zbor je zato očitno programsko spodbudil: "Veselite in upanje, žalost in tesnoba današnjih ljudi, posebej vseh kakorkoli trpečih, so hkrati tudi veselje in upanje, žalost in tesnoba Kristusovih učencev". Ta naloga ostaja smerokaz za

življenje in delo klerikov in laikov, če hočemo, da bomo vsaj v Cerkvi danes svetu zagotavljali temelje, iz katerih bo moglo živeti človeštvo. Ti si nam neomajen zgled te trdnosti, upanje, da je vedno mogoče ostati zvest trpečim sestram in bratom: od gospodinja na Koroškem do zapostavljenih Slovencev v Versaillesu, mladih, ljudi v misijonih ter zapisanih smrti med vojno, skratka vsem zapostavljenim. Nisi naiven in nedelaven stal ob tektonskih spremembah. Zaznal si jih in se nanje poznavalsko odzival, proti njim si zastavil življenje. Polkovnik italijanske vojske je to dejal, ko je dejal, da bi morali pisca Spomenice in njene prinašalce italijanskim oblastem takoj postreliti. Kot pravi Girard, so se stare družbe utemeljevale na žrtvovanju nedolžnega. Veliki duhovniki v Izraelu so iznašli misel, "da je za vas bolje, da en človek umre za ljudstvo in ne propade ves narod". Zgodba 20. stoletja se je obrnila: številni oziroma brežštevlni so morali umreti za nekatere izbrance. Estonski škof jezuit Profittlich je bil ob zasedbi sovjetov gotov le, da je v božjih rokah. "In to nas je rešilo", je zapisal zdravnik Silvester Krčmery iz Slovaške. Reševala nas je zvestoba številnih mož in žena resnici do smrti, med njimi ruskega patriarha Tihona, o čigar usodi si pisal v Času že leta 1923 v razpravi Ruski boljševizem, ter vseh drugih mučencev in mučenk od Litve do Albanije, od Slovenije do Rusije.

Tudi Ti si hodil po ozki poti zvestobe Bogu in narodu do konca, saj si kot razgledan človek družbenih in političnih izkušenj vedel, kam to pelje. Tudi ti si živel neminljivo upanje, da noben očenaš ni bil izmoljen zastoj in nobeno trpljenje ni bilo zaman. V tej veri si živel in v njej po zadnji mašni daritvi v akademskem domu tudi umrl. Ob Tvojem liku in kipu se zbiramo, ker tako verujemo tudi mi, prepričani, da je to polno življenje katoličana, človeka in naroda. Tektonski premiki sicer lahko majojejo zemljo, a ljudje ne moremo živeti od potresov in rušenj, pač pa od zveste in neustavljive ljubezni, ki gradi, zbira, povezuje in zagotavlja temelje življenja in preživetja. Verjamem, da je oza-veščanje ob Tebi, Terčelju, Krašni in drugih pričevalcih milostni

Slavna govornica dr. Helena Jaklitsch

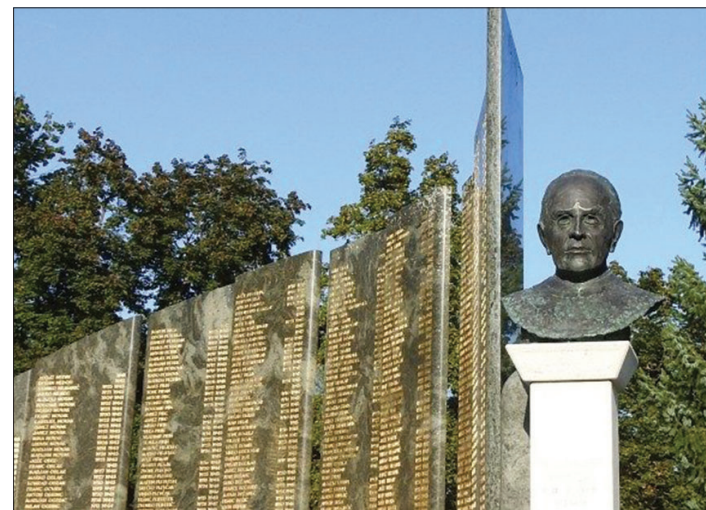
tistih, ki bi se jim njegovo ime vendarle zazdelo znano, pa je zelo mogoče, da bi neke iz njihovih globin, ne da bi se zavedali, od kod se je vzel, zazvenel odgovor "narodni izdajalec". Kot takega ga je v javni spomin in v svoje učbenike zapisala komunistična oblast, pri tem pa ji je bilo malo mar, da pred zgodovino in ljudmi z lažjo maže velikega domoljuba, pokončnega Slovenca in izjemnega vizionarja. Na ta način je želela pred ljudmi upravičiti umor človeka, ki bi bil edini sposoben organizirati odpor proti okupatorju mimo njih, kot je nekoč priznal eden izmed vojnih zgodovinarjev. Seveda tega ni mogoče prebrati v njegovih objavljenih zgodovinskih zapisih, njegovo priznanje je prileženo le kot izrečena beseda svojemu stanovskemu kolegu.

trenutek Slovenije in Cerkve na Slovenskem.

Brez dvoma je krščanstvo raslo s človeškega dna in iz preizkušenj, v veri, da se človeška nemoč spolnjuje v Božji moči. Nismo mi odrešeniki, pač pa služabniki vere, kot pravi že apostol Pavel. V tem upanju gradimo na moči Tvojega in pričevanja vseh drugih, katerih število vsaj delno razodevajo farne plošče po razsuti Sloveniji. Zato verjamemo v luč tudi v teh zahtevnih časih. Tega ne morejo vzeti predsodki, ki še visijo nad Tabo in vsemi izbrisanimi in zasvajajo srca Slovencev, posebno mladih rojakov z razklastnostjo in sovraštvom. Tvojemu liku še niso posvečene oddaje na naših nacionalnih medijih, nisi še dobil domovinske pravice v šoli in politiki, v znanosti in celo ne polno v Cerkvi. Ali jo boš kdaj, ne vemo. Ne glede na vse to pa trdno verujem, da je Tvoje življenjsko sporočilo brezpogojno pomembno za preživetje ne le Slovencev, pač pa narodov na Višarskem križišču in v Evropi, kakor si spregovoril leta 1935 na Višarjah. V tem upanju smo hvaležni za Tvoj dar in dar vseh, ki so šli po poti neomajnega pričevanja, in verjamem, da ta dar oživlja nove krščanske in narodne osebnosti v njihovem prizadevanju za blagoslov v družinah, v vzgojno-izobraževalnih, duhovnih gospodarskih in političnih procesih družbe. To je namreč naša prihodnost in upanje na preživetje. Hvala Ti!

Govor dr. Helene Jaklitsch

Dragi prijatelji, spoštovani zbrani, če bi danes med Slovenci naredili kratko anketo ter jih povprašali, ali vedo, kdo je bil dr. Lambert Ehrlich, bi marsikdo v nevednosti le zmajal z glavo. Pri

Kdo je bil dr. Lambert Ehrlich, ki se ga je komunistična partija tako bala, da se ni zadovoljila z njegovim umorom, temveč je po vojni z oskrunitvijo njegovega groba poteptala temeljne civilizacijske norme? Rojen je bil v Žabnicah, vasi pod Svetimi Višarjami, ki je takrat še spadala pod Koroško, globoko vernim in narodnozavednim staršem. Čas njegove mladosti je bil zaznamovan z nasilnim ponemčevanjem vsega, kar je spominjalo na tisočletno prisotnost slovenskega človeka na koroški zemlji. Kot odličnjak se je vpisal na teološko fakulteto in bil leta 1902 posvečen v duhovnika. Deloval je kot kaplan v Beljaku, v celovski stolni župniji, potem pa postal škofov tajnik ter profesor v celovškem bogoslovju. Rad je opravljal duhovniško službo, z vso gorečnostjo pa je svoje moči razdal tudi za svoje rojake. Bil je pobudnik ustanovitve številnih slovenskih delavskih in izobraževalnih društev na Koroškem, ustanovitelj Slovenske krščanske socialne zveze za Koroško, katere naslednica je Krščanska kulturna zveza, ki še danes kot ena izmed dveh osrednjih kulturnih organizacij po njegovem vzoru budi in krepi narodno zavest koroških Slovencev. Brez njega ne bi bilo slovenskega katoliškega prosvetnega doma v Tinjah. "Če je Bog postavil slovenski narod na Koroško, ima ta narod na Koroškem tudi pravico do obstanka in dolžnost, da izpolnjujemo božjo voljo, da ostanemo, da se branimo", je pozival svoje rojake na Koroškem. Tako jasno je zastavil svojo besedo proti nemškemu potujčevanju in proti temu se je boril z vsemi svojimi močmi in preštevilnimi talenti. Le skrajno sprevržen ali pa popolnoma neveden človek mu zato lahko lažnivo ali krivično očita izdajo lastnega naroda. Najhuje pa je, da so mu tako etiketo dali tisti, ki so zaradi lastnih interesov podpisali pakt o sodelovanju s človekom, ki je izdal ukaz: "Naredite mi to deželo pet nemško".

Po koncu prve svetovne vojne je bil kot odlični poznavalec koroških razmer imenovan v delegacijo, ki je na mirovni konferenci zastopala interese slovenskega naroda. Takrat je spoznal, da za velesile narod, ki nima svoje samostojne politične tvorbe, sploh ne obstaja, zaradi česar so bili Slovenci nemočni v svojih naporih, da bi Koroška ostala del slovenskega ozemlja. Že takrat je v njem začela zoreti ideja o samostojni Sloveniji, ki jo je kasneje razvijal in zanjo navduševal mlade, ki so se zbirali okoli njega na Svetih Višarjah.

Zaradi svoje izrazito narodnozavedne drže je moral po prvi svetovni vojni zapustiti Koroško.

Prišel je v Ljubljano, kjer je že kot mednarodno uveljavljen strokovnjak nadaljeval svoje profesorsko delo na teološki fakulteti mlade slovenske univerze. Tudi tu je posebno skrb izkazoval revežem, pri ljudeh je spodbujal misijonsko zavest, saj je želel "osvojiti ves svet za Kristusa Kralja". Svoj čas je še posebno rad namenjal študentom. Leta 1932 je kot študentski duhovnik ustanovil akademski klub Straža. Njene člane je spodbujal k javnemu delovanju, pri tem pa poudarjal doslednost v idejno neupogljivosti katoličane in narodnozavedne Slovence, občutljive za stisko sočloveka. Ko je prišel čas, so njegovi stražarji ob robu kraških jam in v rudniških jarkih umirali v zvestobi svojemu narodu in veri.

Dr. Ehrlich tudi ni ostal slep za preganjanje slovenskih rojakov na oni strani meje z Italijo ter na to opozarjal tako svetno kot cerkveno oblast. Vedel je, koliko zla je boljševistična revolucija prinesla sovjetskemu človeku, zato je bil neomajen nasprotnik komunizma. Boj proti njemu je bil zanj tudi boj za slovenstvo. Danes, ko otipljivo čutimo posledice revolucije na narodnem telesu, spoznavamo, kako dobro je razumel brezbožni komunizem. Ko so stražarji in druge katoliške študentske skupine, ki jih je spremijal kot duhovnik, preprečile komunistični prevzem študentske gibanja na ljubljanski univerzi, si je nakopal njihovo nepomirljivo sovraštvo. To se je po začetku vojne samo še krepilo, saj dr. Ehrlich tudi takrat ni miroval. Še preden je vojna dosegla naše kraje, je pozival vodilne slovenske politike, da naredijo vse, kar se da, da utrdijo položaj Slovencev med zavezniki. Predlagal je ustanovitev ilegalne slovenske vlade, za katero okupator ne bi vedel, njen cilj pa naj bi bil ustanovitev Združene Slovenije, v kateri bi bili tudi Primorska in Koroška. Vanjo je želel vključiti vse, tudi komuniste. Zavedal se je, da je v vojni, v kateri je načrt vseh treh oz. štirih okupatorjev uničenje slovenskega naroda, potrebno sodelovati. Toda pri tem ni bil naiven – od komunistične partije je pričakoval jasno zavezo, da se bo držala dogovorjenih ciljev, ki bodo v korist vsem Slovencev, od slovenskega političnega vodstva pa, da se bo ob morebitnem nespoštovanju dogovorjenega učinkovito zavarovalo. Toda kakor kralj Joakim ni upošteval preroka Jeremija, tako tudi slovenski politični vrh takrat še ni doumel Ehrlichovega preroškega vpogleda v prihodnost, ki je prinesla strašljive posledice za vse.

Slaba dva meseca pred svojo smrtjo je dr. Ehrlich italijanskim okupacijskim oblastem poslal spomenico, ki je bila po vojni deležna popolne zlorabe s strani nove oblasti in, kar je še huje, takratnega zgodovinarja.

Kratke

Povšetova igra o krivicah preteklosti

V soboto, 29. septembra, ob 18. uri bo na valovih slovenskega Radia Trst premierno izvedena radijska igra "Zgodba s predzadnje strani". Za besedilo je na natečaju ob 70-letnici Radijskega odra Janez Povše prejel tretjo nagrado. Gre za zgodbo Elvire (Maja Lapornik), ki jo je pred davnimi leti zapustil mož Roby (Andrej Pisani), tako da se je morala s hčerko Dolores (Nadia Roncelli) sama prebijati skozi življenje. Nekdanji mož Roby si je s Tanjo (Marinka Počkaj) ustvaril novo družino in njegov sin Marko (Nikolaj Pintar) išče službo. Komisiji, ki o tem odloča, pa predseduje ravno Elvira, kar sproži nemajhno dilemo. Ali bo Elvira dopustila, da sin njenega nekdanjega moža dobi službo, ali pa se bo upravičeno maščevala za bolečine preteklosti in delno tudi sedanjosti? Na osebni ravni torej možnost pravega ali nespravnega dejanja. Igra je bila posneta v studiu Radijskega odra Trak, zgodbo pripoveduje Ivan Buzečan, za ton in montažo je poskrbel Samuel Simonovi, režija je bila v rokah Marijana Kravosa.

V Romansu deželni praznik številnih družin

"Smo pomlad naše družbe, združeni imamo veliko moč". To je nekak moto Državnega združenja številnih družin (ANFN), ki bo organiziral v nedeljo, 30. septembra, v prostorih rekreacijskega središča v Romansu že četrti deželni družinski praznik. Za vse udeležence bodo na sporedu igre in zabava. Program se bo začel s sprejemom gostov ob 9.30. Od 10. do 12.30 bodo sproščene informativne dejavnosti z goriškimi gasilci, člani Civilne zaščite in Rdečega križa; za maske in "face painting" bodo poskrbeli člani skupine Banda del Quaiat, langobardsko orožje in tradicije pa bodo razkazali Invicti Lupi. Ob 12.30 bo paštašuta za vse prisotne. Ob 14.30 bo gledališka predstava *Il passato fa il futuro*: na oder bodo stopili šolarčki osnovne šole E. de Amicis iz Medee, ki so se udeležili državnega gledališkega natečaja za šole. Ob 15.30 bo družinski olimpiada, po malici ob 17.30 pa nagrajevanje in pozdravi. Informacije najdete pri goriških koordinatorskih (Riccardo in Elizabeth Helen Tomadin) na mailu gorizia@famiglienumerose.org.

Gostovanje Lutkarjev iz Devina v Števerjanu
Juri Muri je razvnel otroška srca

V nedeljo, 23. septembra 2018, opoldne se je mala dvorana župnijskega doma F. B. Sedej v Števerjanu napolnila z rosnimi mladimi gledalci (no, tudi radovedni odrasli so bili med njimi!). Zbrali so se, da bi si ogledali lutkovno predstavo *Juri Muri v Afriki, o fantu, ki se ni maral umivati*. Predstava je nastala po pravljicnem junaku, ki je izšel iz žlahtnega peresa pesnika Toneta Pavčka (1928-2011). Pri otrocih je Juri Muri zelo priljubljen, saj tudi njim marsikdaj ni do umivanja, ko jih mamice naganjajo pod osvežujočo prho. Verjetno bi še sami radi odpotovali v Afriko med črnčke, kot je to ob pomoči kokaške in galeba naredil Juri Muri, trdno prepričan o tem, da se mu na črni celini ne bo treba umivati.

/str. 16
IK

S 1. strani

Ganljiva pričevanja ...

Teh in še marsikatero teme, tudi absurdnosti vojne, ki ne more biti prinašalka miru, a le nešteti bolečin, se dotika pre-mišljeno zasnovan in domiselno izveden ganljiv večer *poezije in glasbe, Ne jokej ljubica*, ki si ga je SKD Hrast zamislilo, da bi se poklonilo vsem, ki so trpeli zaradi vojne v naših krajih, pa tudi da bi v tem duhu obeležilo svojo 50-letnico delovanja, kot je v uvodnem nagovoru povedal predsednik dobro-dobrodskega društva Cristian Lavrenčič. Pod navdihom stihov iz dobro poznane ljudske pesmi, ki pripoveduje o tem, kako se fant poslavja od svoje ljubice, ker mora obleči vojaško suknjo kot avstro-ogrski vojak, si je glasbenik Hilarija Lavrenčič, temperamentni pevovodja MePZ Hrast z vsestranskimi, dolgoletnimi izkušnjami na glasbenem področju, zamislil večer s sporedom takih pesmi, ki pripovedujejo o vojni. Njegovo idejo je v premišljenem režijskem konceptu razvil režiser in igralec Franko Žerjal, ki je z zborom Hrast že sodeloval pred časom. Kot v Doberdolu, kjer je zelo uspešno, sugestivno premiero, kot ambientalna prireditev, koncert doživel 27. junija letos na "brjaču pr Jelj" nevihi (podrobno smo o tem poročali v prvi julijski številki našega tednika), se je vsebina izbranih umetniških besedil v vezani in nevezani besedi, pretežno domačih primorskih avtorjev, ki jih je odbral Franko Žerjal in jih povezal v zaokroženo celoto in ji dal tudi neki dramaturški lok, presunljivo zarezala v zavest gledalcev. Žal, slabo vreme ni dovolilo organizatorjem, da bi večer potekal na prostem "pod lipami" na dvorišču KCLB, kot je bilo načrtovano. A nastopajoči so tudi v dvorani znali ustvariti primerno vzdušje in posredovati globoka čustva in občut-

ke, ki vejejo iz celote. Besedila smiselno odražajo dogajanja v obdobju neposredno pred prvo svetovno vojno, strašna vojna in prva povoj-

vojno zlo končno prenehalo in se je spet prikazala zarja miru. Ta je v ljudeh vžgal iskrico upanja v boljše čase, ki jih moramo mi, ki nismo

foto dd

na leta, ko so ljudje, po vrtnitvi v domače kraje, želeli začeti novo življenje in obnoviti porušene domačije. Ta res lepi, doživeti koncertni nastop, ki je pred kratkim zabeležil prvo ponovitev v Tomaju na župnijskem vrtu, za goriško ponovitvijo pa našel še tretjo, v Naborjetu v nedeljo, 23. septembra, v Beneški hiši, so soblikovali OPZ Veseljaki z zvesto zborovodkinjo Lucijo Lavrenčič, MePZ Hrast pod vodstvom dolgoletnega zmeraj pozornega in suverenega dirigenta Hilarija Lavrenčiča, kvartet violončelov (Federico Magris, Marcello Cassese, Jurij Lavrenčič, Ilaria Soranzio) in v naših ljubiteljskih gledaliških krogih dobro poznana igralca Sanja Vogrič in Nikolaj Pintar. Onadva sta, oblečena v obleke tedanjega časa (nekaj kosov je bilo originalnih!), med ljudskimi pesmimi, polnimi ljubezenskih, domovinskih čustev, prebirala odlomke izbranih besedil in vsakič časovno umestila odsko dogajanje, ki je zadobivalo zmeraj temnejšo in bolj krvavo podobo vse do takrat, ko je

doživeli vojne, še bolj zagrizeno čuvati, da se bojni stroji ne bi spet uničevalno oglasili. Pri besedilih so nedvomno izstopali grozljive besede iz Cankarjeve črtice *Gospod stotnik, Molitev* Simona Gregorčiča, ki je preroško napovedal hude čase, in solze izvabljajoče pričevanje Marije Ferletič, Veleničkove, s Poljan o trdem življenju v begunstvu. Odrsko dogajanje se začelja v veselem vzdušju ob zvokih harmonike (nanjo igra Miha Lavrenčič) in ob petju otrok, ki se ne zavedajo viharnih oblakov, prežičih na obzorju. Veseljaki so se izkazali s svojimi zvonkimi glasovi ob izvajanju pesmi *Fantič sem star šele 18 let* (pri tem je imela nežen solističen trenutek Giulia Zampar) in s koreografskimi koraki, ki so spremljali pesmi - koračnice *Regiment po cesti gre* in *Oj, ta vojaški*

boben. Krutost vojne, groza in obup ob misli na padle in umirajoče vojake so napolnili ozračje, ki so ga ob občutkih nemoči in bridkosti znali poustvarjati pevci, glasbeniki, igralca in seveda dirigentovi poudarki v pravih trenutkih. Svoje je opravila tudi osvetlitev prizorišča (Zvonko Humar) s pomenljivim prelivanjem barvnih odtenkov.

V tem vzdušju so zveneale beneška *Petelinček je zapieu*, prekmurska *Teče mi vodica*, Popotnica *vojaška* (A. M. Slomšek, v priredbi Hilarija Lavrenčiča), primorska *K vojakom* (prir. I. Ota), v moški zasedbi, *Oblaki so rudeči*, *Oj, Doberdob* "slovenski grob", ob kateri je del zbora zapel v dvorani, tako

da je bilo slišati kot žalosten odmev ... V zadnjem smiselnem skladu, ki ga je uvedla italijanska skladba *Signore delle cime* (z ganljivim solom Tatjane Devetak), so se pesmi navezovala na povojni čas, ko so se preživeli vračali domov na svoja od jarkov, bomb in granat razrita polja, ob melanholični misli na že davno minule predvojne čase in z željo po novih, miru polnih dneh. Neomajna ljubezen do domače zemlje in trdna volja do življenja sta jih spodbujali, da so se zagrizeno lotili obnove. V zadnjem delu tega svojevrstnega koncerta so pevci zapeli pesmi *Mati* (P. Tomažič, A. Vodopivec) v spomin na mater begunko, *Pa se sliši, Kje so tiste stezice*. V vselem razpoloženju pa sta se čvrsto oglasili še važni *Planinska* (I. Resman, A. Foerster) in, v tipičnem ritmu, rezijanska, v priredbi A. Čopija, *Da lipa ma! Ke bej na je?*, ki so jo pevci ponovili ob vztrajnem ploskanju zelo številnega občinstva. Ob poslednjih notah se je ozračje razjasnilo v neomajni veri, da bodo ob nesebični požrtvovalnosti, delavnih rokah in goreči vseobsegajoči ljubezni zaživeli novi časi.

Nadškof Redaelli o pastoralnih enotah in pismu
"... Tudi jaz vas pošiljam"

Goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli se je 19. septembra jutraj srečal - na sedežu ordinariata - s krajevnimi časniki, zvečer - v Kulturnem domu - pa s pastoralnimi delavci in člani župnijskih svetov, da bi enim in drugim, ob začetku novega pastoralnega leta, spregovoril o spremembah v naši škofiji ter o svojem pastoralnem pismu 2018-2019. Ko se vstali Jezus prikaže apostolom, jih povabi, da bi stopili na misijonsko pot, je dejal nadškof. Zato tokratno pismo nosi naslov "... anch'io mando voi" ("... tudi jaz vas pošiljam"). Vsi smo klicani, da postanemo oznanjevalci evangelija; toda "problem je, kako to biti v konkretnosti današnjega dne v naši stvarnosti". O novih pastoralnih enotah je dejal, da ne gre zgolj za odločitve, ki se tiče reorganizacije škofije spričo zmanjševanja števila duhovnikov, temveč za priložnost, da bi spremenili tempo v pastoralnem življenju. V deželah italijanskega severovzhoda imajo podobne težave, je poudaril. V nekaterih škofijah, kjer so pred leti združili župnije, danes že uvajajo pastoralne enote pastoralnih enot...

Drugod imajo na razpolago po enega duhovnika za 10 tisoč prebivalcev... Nekateri iščejo nove poti: neki duhovnik, ki ima v oskrbi 20 tisoč prebivalcev, se ob sobotah posveča izključno poslušanju ljudi; "njegova župnija je ena najbolj živahnih"... Skratka: potrebno je spremeniti vzor župnije. Model, kakršnega smo poznali do pred kratkim, je odgovarjal družbi, ki je bila bolj statična od današnje, ki je delila splošno krščansko miselnost in kulturo. Neki škof je dejal: "Ljudje so pač odkrili, da lahko živijo tudi

brez Boga. In živijo tudi dobro". V spremenjenem svetu je nujno, da se spremeni tudi pastoralna pozornost do ljudi. Štiri glavni cilji pastoralnih enot zato so: občestvo med župnijami in ljudmi, ekipno delo duhovnikov; poslanstvo, pozornost do teh, ki so daleč ali se oddaljujejo od Cerkev; različne službe, porazdeljene tudi med laiki; večji poudarek na socialnem področju. Osnova za vse je Božja beseda: zato bi bilo lepo, ko bi nastalo več skupin (nekateri že obstajajo), v katerih jo skupaj berejo in premišlujejo, kako bi jo "prevedli" v konkretnem življenju. Vse to bo nadškof lahko preveril med pastoralnim obiskom, ki ga bo izvedel v nekoliko spremenjenem stilu in na katerem bo spodbu-

dil življenje novih pastoralnih enot; nekatere spremembe pričakuje tudi od župnijskih skupnosti. Teh ne namerava ukinjati, nasprotno, vsaka naj ohranja in goji svojo istovetnost, je še dejal nadškof časnikiarjem.

Na večernem srečanju (*na veliki sliki*) je bil čas tudi za pesem, branje evangeljskega odlomka in nekaterih delov pastirskega pisma. Pozdrav in spodbudo, da bi bili pogumni, je prinesel škof iz Bouakeja v Slonokoščeni obali. Msgr. Redaelli je poudaril, da je cilj poslanstva Cerkev ponuditi ljudem možnost, da živijo združeni z Očetom in Sinom v Duhu. "Cilj je iti v nebesa... Vstali Jezus je naš cilj in hkrati izhodiščna točka". Pomembna naloga vernikov danes je ne prikrivati, da so kristjani, saj ljudje pričakujejo doslednost. In naj se povezujejo. Nadškof je navzočim med drugim sve-

toval, naj se morda česa kristnega naučijo pri tistih, ki že poznajo pastoralne enote. V tem smislu sta bili res zanimivi in spodbudni sklepi pričevanji; posebno pozornost je vzbudila predvsem poglobljena analiza izkušnje v Pastoralni enoti Soča-Vipava, ki traja že devet let in jo je bralec, Silvan Zavadlav, označil kot zelo pozitivno. Poti nazaj ni. / DD

foto dd

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KROŽEK ANTON GREGORČIČ
za družbeno-politična vprašanja

SPOMINI MEMORIE
1918 - 2018

SREČANJA POD LIPAMI

MED VOJNO IN SPOMINOM 1918-2018

PREDSTAVITEV POSEBNE IZDAJE REVIJE SLO OB 100-LETNICI KONCA PRVE SVETOVNE VOJNE

Sodelujejo: dr. Jože Dežman, mag. Marko Štepec in dr. Renato Podbersič

ČETRTEK, 4. oktobra 2018, ob 20. uri
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

KC LOJZE BRATUŽ Razstava Begunske zgodbe od Bovca do Devina

Središčno vprašanje je, kaj pomeni biti begunec

A. Spoldi, F. Oreti, F. Žgavec, M. Klavora (foto dd)

Kaj se zgodi s civilnim prebivalstvom, z ženskami, kostarelimi in otroki, ko se nekje pojavi vojna? Temu vprašanju je posvečena razstava *Begunske zgodbe od Bovca do Devina*, ki jo je Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici kot prvo prireditev projekta Spomini/Memorie 1918-2018

ob stoletnici konca prve svetovne vojne odprl 13. septembra. Gre za razstavo, ki je nastala v okviru delovanja Goriškega muzeja; njen avtor je dr. Marko Klavora, oblikovala jo je arh. Ana Hawlina, pri postavitvi je sodelovala celotna ekipa muzeja. Kot je uvodoma poudarila pred-

sednica KC Bratuž Franka Žgavec, pri projektu, ki ga financira Dežela FJK in šteje 20 dogodkov, sodeluje kar 29 partnerjev in 7 pokroviteljev, pokriva pa široko območje od Trbiža do Trsta. Med drugimi navzočimi gosti je pozdravila občinskega odbornika Fabrizia Oretija, podpredseda Antonia Spoldija in Ireno Vadvnal iz Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Po glasbenem uvodu, ki ga je ponudil Mladinski pevski zbor Emil Komel pod taktirko Damijane Čevdek Jug, se je dr. Klavora najprej zahvalil svojim sodelavcem, saj "razstavniki projekt ni samo

MeMIPZ Emil Komel (foto dd)

S. Vida Terčič na obisku v Sovodnjah ob Soči Krščanska vera v afriškem Maliju

Kakšne so razlike med Afriko in Evropo, kako se v afriški državi Mali pripravljajo na prejem zakramentov, v kakšnih razmerah živijo afriški otroci, so bile tematike,

obiskovala verouk, zahrepenela po Jezusu in sprejela krščansko vero. Vse to jim je s. Vida prikazala s slikovnim gradivom in s kratko pesmijo, ki ponazarja afriško molitev. Otroci so bili

ki so jih v soboto, 22. septembra, otroci poslušali v sovodenskem župnišču. Na obisk je prišla s. Vida Terčič iz Skupnosti Loyola, ki je doma iz Števerjana in že več let živi v Bamako, glavnem mestu Malija. Dečkom in deklicam, ki redno obiskujejo verouk, je povedala zgodbo o deklici Alisi, ki se je rodila v muslimanski družini, tri leta

srečanja zelo veseli, kar so tudi pokazali s številnimi vprašanji, na katera je s. Vida odgovarjala. Ob katehistinjah Mojci, Moniki in Luciji se je srečanja udeležil tudi domači župnik msgr. Renato Podbersič. Veroučna ura, ki je tokrat prehitro minila, se je končala s skupno sliko na vrtu sovodenskega župnišča. JČ

delo ene osebe"; katalog, razstava in predavanja v teh dveh letih so "skupek dela veliko ljudi". Razstava o beguncih je začela nastajati leta 2015, ko je Klavora prišel kot kustos v Goriški muzej. S tematiko begunskih zgodb - zlasti v balkanskih

državah - se je ukvarjal že prej, v študentskih letih. Pomemben vir je bila zanj knjiga Vilija Prinčiča, njegova "prva informacija poleg informacij obeh non, ki sta zbežali s soške fronte". Brez Prinčiča, ki je rad sodeloval in posredoval gradivo, bi ta razstava ne bila taka, kot je, je še dejal njen avtor. Tematika ga je od nekdaj privlačila "kot zgodovinarja, ki se ukvarja s spominom", ki hodi po terenu in zbira pričevanja. Tudi zato se je začudil, ker muzejske predstavitve begunskih zgodb naših ljudi iz prve svetovne vojne še ni bilo, kljub temu da je soška fronta že vsaj 20 let zelo dobro raziskana in obdelana, je dejal. Tako so začeli nabirati gradivo po arhivih, muzejih, pri pričevalcih in družinah, ki so doživele begunstvo v prvi svetovni vojni: sad dvehletnega dela je pričujoča razstava. Središčno vprašanje je, kaj pomeni biti begunec, kaj se v primeru vojne zgodi s civilnim prebivalstvom, ki mora pobegniti in zapustiti svoje domove. Na razstavi namenoma niso želeli prikazati nobenega orožja, je še dejal Klavora, toda spregovoriti o tem, kaj orožje lahko naredi prebivalcem in teritoriju. Prikazanih je več zgodb "navadnih" ljudi, tudi družin iz različnih vasi na Goriškem, kot so npr. Štmaver, Števerjan in Podgora. Tudi zaradi tega je ogled razstave posebno doživetje. Nalašč so zbrali zgodbe slovenskih beguncev, ker so v precejšnjem delu slovenskega prebivalstva v zadnjih letih zaznali sovražen odnos do priseljencev, ki so prešli Slovenijo. Ko bi sami uvideli, kaj so doživeli njihovi dedje pred sto leti, bi morda drugače gledali na današnje begunce in razseljenje, si je mislil dr. Klavora. Svečano odprtje res lepo postavljene razstave (odprta bo do 31. oktobra vsak dan med 17. in 19. uro; med prireditvami ali po dogovoru bo na ogled do konca decembra) je nato požlahtnil nastop tria Arsatelier, ki so ga sestavljali flavtistka Daniela Brussole, pianistka Elisabetta Cavaleri in klarinetist Tomaž Škamperle. Tik pred koncertom je spregovoril še odbornik Oreti, ki je želel poudariti, kako je center Bratuž s svojo razvejeno dejavnostjo in ponudbo pomembno kulturno središče za vse mesto, sploh pa je skupnost goriških Slovencev "pomembno bogastvo" za Gorico. "Vsi delamo za to, da bi Gorica resnično postala prestolnica kulture", saj zaradi svojih specifičnih značilnosti smo "nekaj edinstvenega v Evropi". DD

Obvestila

Društvo Jadro s pokroviteljstvom občine Ronke prireja dva tečaja slovenščine za odrasle na lastnem sedežu za tiste, ki že imajo nekaj znanja. 50-urna tečaja se začneta v oktobru in končata v maju. Organizacijsko srečanje bo v petek, 28. septembra 2018, ob 20. uri na sedežu društva v ul. Monte 6 Busi 2. Informacije o tečaju lahko zainteresirani dobijo v ronški knjižnici in v mladinskem informativnem središču v Trziču (Informagiovani) na drevoredu Sv. Marka 70 (0481-494656).

Društvo Jadro vabi v soboto, 29. septembra, na večer okusa in glasbe "Bistvo Krasa v imenu solidarnosti", ki bo v Turjaku, v parku ob začetku letališke pristajalne ceste v ul. 25. aprila. Poleg rock skupine "I Cobra" iz Doberdoba bosta prisotna mladinska ansambla Almost Six ter Blu Mirror.

Fotoklub Skupina 75 vabi na odprtje fotografske razstave "20. Fotosrečanje", ki bo v soboto, 6. oktobra 2018, ob 18.30 v Kulturnem domu v Gorici.

SPDG vabi v nedeljo, 7. oktobra, na Nanos, v okviru programa Kekčeva pot. Prevoz s lastnimi sredstvi, odhod ob 9. uri s parkirišča pri Rdeči hiši. Ob vrnitvi postanek v Vipavi z ogledom izvirov reke in starega jedra ter mostov in egipčanskih sarkofagov na pokopališču. Zaželeno pravočasna prijava. Podrobnejše informacije Mitja (tel. 3385440948 /mitja@spdg.eu); Vlado (tel. 3317058216 /vlado.klemse@virgilio.it)

SPDG rekreacija bo ob sredah od 20. do 21. ure v telovadnici Kulturmega doma v Gorici, s pričetkom v sredo, 10. oktobra. Obvezno zdravniško potrdilo. Info na tel. 3495552075 ali cvetka@spdg.eu.

Klekljarski odsek društva Jadro bo začel oktobra letno dejavnost ob sredah popoldne na sedežu društva. Vpisovanje in informacije na tel. 0481776123 - Štefanija

Knjižnica D. Feigel obvešča, da bo od 10. septembra 2018 dalje knjižnica odprta od ponedeljka do petka, od 10. do 18. ure. **Romanje v Medjugorje** bo od 5. do 8. oktobra 2018. Odhod avtobusa z glavne avtobusne postaje v Novi Gorici zelo zgodaj. Pot se nadaljuje po Vipavski dolini preko Kozine do Medjugorja. Obiskali bomo kraje Marijinega prikazovanja in se

udeležili bogoslužnih obredov. Povli se bomo na hrib Križevac, obiskali bomo razne skupnosti in se vrnili domov v ponedeljek v večernih urah. Prijave: Darko 370 3201305 ali 0481 32121 (za Goriško), Ana (00386) 05 3022503 (za Slovenijo), Jože Markuža (0039) 040 229166 (za Tržaško). Romarji iz Slovenije in Italije potujejo z veljavno osebno izkaznico. Vpišite se čim prej, do zasedbe avtobusa.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja od 7. do 12. oktobra letovanje v Termah Olimia. Vpisovanje in informacije po tel. 0481-884156 (Andrej F.) do 22. septembra.

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Podatke o Priznanju Bogomir Spacapan in Nagradi Mirko Spacapan najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

V spomin na 60-letnico smrti častitega **g. Ivana Rejca** daruje N. N. 50 evrov za Novi glas.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 28. 9. 2018 do 4. 10. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 28. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 29. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 30. septembra: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 1. oktobra (v studiu Sanja Vogrič)

Torek, 2. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

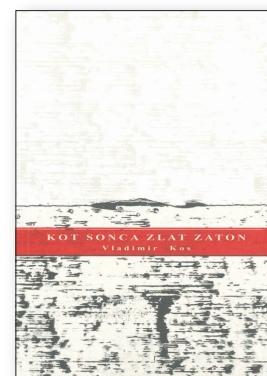
Sreda, 3. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Bori dehtijo - Izbor melodij.

Četrtek, 4. oktobra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

KNJIŽNA NOVOST GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE

Vladimir Kos

KOT SONCA ZLAT ZATON

Nova pesniška zbirka prinaša poezije, ki so bile objavljene v koledarjih Goriške Mohorjeve družbe

Izšla je v sodelovanju z Župnijskim zavodom Ljubljana Dravlje

Četova družina Devetak v sodelovanju s sovodenskim krvodajalci prireja ob 20. obletnici smrti žene, mame in babice Helke 19. dobrodelni večer

Težka izguba naj lajša tegobe

... v spomin na Nekoga, ki ga je zahrbtna bolezen odtrgala iz naše srede.

v ponedeljek, 1. oktobra 2018, ob 20.15 v prostorih Lokande Devetak na Vrhu Sv. Mihaela

Večer bodo izoblikovali:

- Nika Bagon s svojimi učenci plesne šole Movartex Dance
- zbor "Mirko Špacapan" iz Podgorice pod vodstvom Petra Piriha
- Simon Komjanc, član Dramske družine F. B. Sedej iz Števerjana, ki bo interpretiral pesem Siromak Simona Gregorčiča

Besedila: Doriana Devetak

Izkupiček večera bomo namenili onkološkemu oddelku C.R.O. Aviano

Pridite, bodite radodarni!

Okusi

ob meji

Gorica

27. | 28. | 29. | 30.
septembra 2018

Salon Okusov

Popolno kulturno zrcalo prehrabnenih tradicij, značilnosti in deželnih pridelkov

Gorica
27. | 28. | 29. | 30.
septembra 2018
TRG SVETEGA ANTONA

V SODELOVANJU Z OBČINO GORICA IN ZAVODOM ERSa

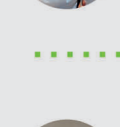
ČETREK, 27. SEPTEMBRA

OB 17.00 / OTVORITVENA SVEČANOST OKUSOV OB MEJI s častno gostijo Cristino Bowerman

OB 18.00 / SWEET FOOD: ČOKOLADA Talk show in delavnica z Ernst Knamom

OB 19.30 / DELAVNICA "SLANI ŠTRUKLJI" v izvajanju Cristine Bowerman. Predstavitvena beseda Michele Fabbro Pokušnje v izvedbi kuharskih mojstrov združenja Gorizia a Tavola

PETEK, 28. SEPTEMBRA

OB 17.00 / IZDELKI NAŠEGA OKOLJA z Giulianom Baldessariniem (sodnik Top Chef Italia), Carlom Passero in Chiaro Canzoneri

OB 19.30 / NAGRADA "ETTORE ROMOLI_GUSTI DI FRONTIERA 2018"

OB 20.00 / COOKING SHOW in degustacija

SOBOTA, 29. SEPTEMBRA

OB 16.30 / KLIMATSKE SPREMEMBE, TRAJNOSTNI RAZVOJ IN BIOTSKA RAZNOVRSTNOST. Talk show, vodi Marco Buemi

OB 18.30 / NAVDIH IZ PREHRANSKEGA VODIČA ZAVODA ERSa, z Diegom Bongiovannijem

OB 19.30 / FARMER STREET FOOD Nov način ovrednotenja tipičnih pridelkov

OB 20.00 / COOKING SHOW Z GORIŠKO VRTNICO IN PRIDELKI PREHRANSKEGA VODIČA zavoda ERSa

NEDELJA, 30. SEPTEMBRA

FVGgrillers: OD GORICE DO TENNESSEEJA

Spored prireditve Salona Okusov - Salotto del Gusto OFF v izvedbi Občine Gorica in zavoda ERSa FVG najdete na spletni strani www.gustidifrontiera.it
V primeru slabega vremena se bodo prireditve odvijale v bližnjem HOTELU ENTOURAGE

- 1 LATINSKA IN AMERIŠKA VAS
- 2 VAS DALJNEGA VZHODA
- 3 VAS FRULANIJE JULIJSKE KRAJINE
- 4 MORSKA VAS
- 5 VEGETARIJANSKA VAS
- 6 SEVERNOEVROPSKA VAS
- 7 SREDNJEVROPSKA VAS
- 8 ULICA OKUSOV
- 9 TRG OKUSOV
- 10 VAS ZDRUŽENJ
- 11 SLOVENSKA IN BALKANSKA VAS
- 12 FRANCOŠKA VAS
- 13 VAS NOVOSTI
- 14 AVSTRIJSKA VAS
- 15 KARNIJSKI DVOR
- 16 VAS KRUHA, TESTENIN IN PICE
- 17 ITALIJANSKA VAS
- ★ OKUSI STARIH MEJA
- ☞ TRŽNICA OKUSOV
- 🍷 GORIŠKI APERITIV
- 🚗 Povezava do parkirišč/Vlakec
- 📍 Info točka
- 🍷 Salon Okusov
- 🍷 Otroški kotiček
- 🚻 Stranišča
- 🚑 Prva pomoč
- 112 Klic v sili
- ➔ Izhodne poti

Gusti di Frontiera 2018

Naprosamo obiskovalce, da v primeru višje sile za iskanje izhodnih poti pazljivo sledijo navodilom na panojih, ki so nameščeni znotraj prireditvenega prostora

BREZPLAČNA PARKIRIŠČA IN SHUTTLE PREVOZI

Iz vseh parkirišč vozijo shuttle avtobusi po sledečem voznem redu:

SHUTTLE PREVOZ od/do športne dvorane Palabigot - Sejmišča

Petek, 28. / vsakih 10 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz Verdijevega korza (Glavna pošta) - ob 2.00
ne ustavi na postajališčih: ulica Bolivia, ulica Aquileia, korzo Italia

Sobota, 29. / vsakih 15 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz Verdijevega korza (Glavna pošta) - ob 3.00
zadnji odhod iz korza Italia (bivša Pokrajinska palača) - ob 3.00

Nedelja, 30. / vsakih 15 minut / od 11.00 dalje
zadnji odhod iz Verdijevega korza (Glavna pošta) - ob 24.00
zadnji odhod iz korza Italia (bivša Pokrajinska palača) - ob 24.00

SHUTTLE PREVOZ od/do Rdeče hiše/Rožne doline

Petek, 28. / vsakih 15 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz trga Sv. Antona - ob 2.00

Sobota, 29. / vsakih 7-8 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz trga Sv. Antona - ob 3.00

Nedelja, 30. / vsakih 7-8 minut / od 11.00 dalje
zadnji odhod iz trga Sv. Antona - ob 24.00

SHUTTLE PREVOZ od/do Tovornega postajališča SDAG

Petek, 28. / vsakih 20 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia 80 - ob 2.00

Sobota, 29. / vsakih 15 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia 80 - ob 3.00

Nedelja, 30. / vsakih 15 minut / od 11.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia 80 - ob 24.00

SHUTTLE PREVOZ od/do Avtobusne/Železniške postaje

Petek, 28. / vsakih 10 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia 80 - ob 1.45

Sobota, 29. / vsakih 10 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia 80 - ob 1.45

Nedelja, 30. / vsakih 10 minut / od 11.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia 80 - ob 24.00

Z VLAKOM

Trenitalia podpira dogodek Okusi ob meji 2018 s 47 izrednimi vlaki, ki bodo med koncem tedna povezovali Gorico in druga mesta v deželi do poznih nočnih ur. Informacije o urnikih in povezavah najdete na spletni strani www.trenitalia.com z iskalnikom vlakov, kamor vnesete zaželjeno vstopno in izstopno postajo, datum in urnik.

Za potnike, ki so namenjeni v Gorico v dneh Okusov ob meji so predvidene tudi sledeče olajšave:

- enosmerne vozovnice z 20% popustom za vse mlade pod 26. letom v petek, ter za vse potnike v soboto in nedeljo;

- brezplačni prevoz za otroke do 12 let, če so v spremstvu odrasle osebe, ki je plačala vozovnico.

Svetujemo vam, da ob nakupu vozovnice za Gorico kupite tudi povratno vozovnico.

Več informacij najdete na spletni strani www.trenitalia.com, pri službah za pomoč uporabnikom in pri blagajnah.

ČEZMEJNI VLAKEC

VLAKEC NOVA GORICA - GORICA in obratno

NOVA GORICA Erjavčeva ulica

GORICA Semeniška ulica

NOVA GORICA Erjavčeva ulica

vsakih 30 minut

Petek, 28.: 18.00 - 24.00

Sobota, 29.: 18.00 - 24.00

Nedelja, 30.: 18.00 - 22.00

Več informacij najdete na spletni strani

www.gustidifrontiera.it, na spletni strani občine Gorica

www.comune.gorizia.it/turismo/, na Facebook strani

prireditve in z aplikacijo Let's Go

Dolinska občina Deželni odbornik Roberti na obisku

“Naš cilj je povsem izničiti število ilegalnih prehodov čez naše ozemlje”, je med uradnim obiskom na dolinski občini izjavil deželni odbornik za varnost Pierpaolo Roberti. Na obisk ga je povabil dolinski župan Sandy Klun, zato da bi si izmenjala nekaj stališč glede pribežnikov, ki po slovenski meji ilegalno vstopajo v Italijo. Klun je ob prisotnosti še nekaterih občinskih odbornikov zakrbljeno orisal neprijetnosti, ki se redno pojavljajo na območju dolinske občine. “Dejansko ne utegnemo sami vzdrževati tistega, kar migracije pustijo na terenu”, je povedal župan. Beseda je tekla o posledicah številnih prehodov oseb, ki ob vstopu v Italijo v

rali že veliko vodnikov, ki so ilegalno prevažali pribežnike čez mejo v Italijo. “Zaznali smo 80-odstotni upad prihoda pribežnikov, ki potujejo po balkanski poti”, je izjavil Roberti. Odbornik je izpostavil tudi odlično sodelovanje s slovensko državno policijo. Zato, da bi se pojav popolnoma ustavil, je deželni odbornik nametil tudi deželno gozdno stražo, ki zelo dobro pozna naše zelene oaze. Gozdne straže imajo nalogo, da pokličejo policijo ali orožnike, ko opazijo migrante. Roberti je napovedal, da se bo tako sodelovanje začelo tudi s civilno zaščito.

Po institucionalnem obisku so se v medijih pojavile tudi izjave deželnega svetnika iz vrst Se-

Foto damj@n

gozdnih odvržejo vse, kar imajo. Deželni odbornik Roberti je pojasnil, da so migranti zelo dobro pripravljani in prebrisani. “Ko prestopijo mejo, se želijo znebiti vseh dokazov, tudi plastenk z vodo, ki bi lahko pričevali prihod iz Slovenije. Ko imamo dokaze, da so pribežniki prišli iz Slovenije, jih lahko ponovno odpeljemo čez mejo in jih izročimo slovenskim oblastem”, je pojasnil. Sporazum z deželno FJK in Slovenijo omogoča vrnitev pribežnikov, ki so jih policisti aretirali v območju desetih kilometrov državne meje, in to v roku 24 ur. Roberti je priznal, da imajo pristojni organi večkrat težave pri dokazovanju, pribežniki se namreč v gozdnih znebiti res vsega.

Na ozemlju dolinske občine, še posebej v gozdnih, vaščani in sile javnega reda opažajo reden tok pribežnikov, je povedal župan Klun in odborniku Robertiju oddal v dokaz zajetno dokumentacijo s fotografskim gradivom. Glede na nastalo situacijo je župan Klun v imenu dolinske občine prosil deželnega odbornika za pomoč z morebitnimi deželnimi finančnimi prispevki ali pa z neposredno intervencijo odstranjevanja odpadkov. V odgovor je deželni odbornik župana spomnil na naloge, ki jih ima deželna uprava, in izključil možnost, da bi se dežela neposredno vključila v pobiranje odpadkov. “Preveril bom, ali obstajajo dejanske možnosti in finance za morebitno izjemno finančno podporo”, je dodal Roberti. Deželni odbornik je povedal, da je bil poseg deželne vlade za okrepitev nadzora na ozemlju zelo učinkovit, saj so policisti areti-

verne lige in dolinskega občinskega svetnika Danila Slokarja, ki županu Klunu očita, da ga je že pred časom opozarjal na pereče vprašanje pribežnikov na ozemlju dolinske občine, a župan Klun naj ga ne bi jemal resno. Deželni svetnik Slokar se je čudil, da kot predstavnik Slovencev v deželni vladi ni prejel vabila na srečanje z deželnim upraviteljem.

Med srečanjem na dolinskem županstvu se je Klun dotaknil tudi vprašanja medobčinskih zvez. Deželni odbornik je napovedal, da bo v kratkem prišlo do zadnje spremembe deželne zakona o medobčinskih zvezah. “Deželna vlada si želi, da bodo lahko župani posameznih občin svobodno odločali o tem, ali bodo želeli popolnoma ali le delno izstopiti iz zvez”. Roberti skrbi predvsem področje socialnih storitev, zato ni napovedal nobenih zakonskih sprememb v zvezi s tem. Deželni odbornik Roberti je ob robu naglasil krtično mnenje, ki ga ima deželna vlada na račun medobčinskih zvez Deborre Serracchiani: “Še zlasti manjšim občinam so povzročile več težav kot koristi”, je zardil.

Župan Klun je odborniku Robertiju izrazil tudi željo po morebitni vključitvi občinske uprave v razne projekte, ki jih deželna vlada in tržaška občina izvajata na ozemlju dolinske občine. Gre za projekte, ki so vezani na nove prostotcarinske cone v območju tovarne velikih motorjev in nove tržnice na debelo. Na seji je bil govor tudi o vsoti skoraj šestih milijonov evrov neuporabljenih zaostalih sredstev dolinske občine, ki se čakajo na investicijo.

MAN

Ponedeljkov večer v Društvu slovenskih izobražencev Govor je bil o vernosti in Cerkvi na Tržaškem

Pri tokratnem večeru je domače Društvo slovenskih izobražencev sodelovalo z revijo Mladika in povabilo tržaškega škofovega vikarja Antona Bedenčiča, da bi osvetlil temo vernosti in Cerkve na Tržaškem. Čeprav je bil napovedan tudi goriški škofov vikar Karel Bolčina, se le-ta srečanja ni udeležil. Beseda je tekla o zadnji številki Mladike, ki je svoj fokus, v katerem opozarja na aktualne težave, namenila prav dušnopastirski oskrbi za naše ljudi v treh pokrajinah, v katerih živimo Slovenci v Italiji. Oba škofova vikarja sta daljše intervjuvana. Ivo Jevnikar, ki je vodil ponedeljkovo srečanje, je opozoril na sociološko raziskavo o današnji vernosti in duhovnosti dr. Igorja Bahovca, ki govori o tem, kako je sekularizacija močno zajela tudi Slovenijo. V celoti je objavljena v zborniku Draga 2017. Mladika pa nam ponuja pregled dušnopastirske oskrbe od župnije do župnije, tako tržaške škofije kot goriške in videmske nadškofije.

Foto damj@n

Na vprašanje, ali je kot škofov vikar zadovoljen z oskrbo katoliške Cerkve za slovenske vernike na Tržaškem, je salezijanec in župnik na Repentabru Anton Bedenčič dejal, da problem niso samo duhovniki in struktura, temveč večina krščanske skupnosti. Če je ta v sebi načeta in se izgublja, potem je tudi uradna Cerkev v zagati, kako naj to rešuje. Četudi bi bilo več duhovnikov, se skupnosti ne bi povečevale. Resnici na ljubo po številu ljudi, ki pride v cerkev v

slovenske župnije na Tržaškem, bi bili mogoče dve župniji preveliki, saj ne pride skupno več kot tisoč ljudi vsako nedeljo. Od štirinajstih župnij naokoli in skupnosti v Trstu redkokatera presega petdeset ljudi. Izredno velik poudarek daje g. Bedenčič na župnijo. Mnogi niso neumni, problem pa je biti v skupnosti in jo podpirati. Skupnost pa, ki je ni v cerkvi, ne more zbrati dovolj za elektriko in za ogrevanje, tako se župnije zaprejo. Medtem ko živijo duhovniki v Sloveniji

od denarnih prispevkov vernikov, bi tukaj na tak način ne preživeli.

G. Bedenčič je predstavil še duhovni vidik, kako pada odnos do strukture. Veliko je napak na vrhu, a tudi verniki niso nedolžni. Dejstvo je, da današnji čas ne prenese več tradicije vere kot nekoč. Ali razumem Kristusa in grem za njim? Se znam odločiti stoođstotno ali je vera samo tradicija? Citiral je tudi papeža Benedikta, ki je nekoč dejal, da imamo dvanajst let verouka v šolah, ko mladi končajo šole, pa gredo stran ali postanejo budisti. Kristus je rekel, da lahko prekasimo celotno družbo, saj nismo kruh, temveč kvas.

V drugem delu večera je potekala debata, saj je v Peterlinovi dvorani sedelo več duhovnikov iz naših župnij. Tako se je oglašil g. Vončina, ki je najstarejši tu živeči slovenski duhovnik. Omenil je, kako so duhovniki od nekdaj “slabo gledani”, kako imamo v Trstu že pet cerkva, v katerih italijanski duhovniki berejo slovenske maše, in kako se maše ohranijo tam, kjer je pevski zbor. G. Bedenčič je opozoril, kako mora biti vera v Kristusa živa kot prižgana krstna sveča ob vstajenjski sveči, ter da je po papežu osnovna celica naše skupnosti župnija. Sledili so posegi laikov.

Metka Šinigoj

Milje / V organizaciji SLORI in drugih ustanov Konferenca o Schengenu

V organizaciji Slovenskega raziskovalnega inštituta (SLORI), Občine Milje, Društva Slovencev miljske občine Kiljan Ferluga in študijskega centra Dialoghi Europei je bilo v petek, 21. septembra, srečanje z naslovom Istra v dobi Schengena: skupno načrtovanje prihodnosti. Konferenca, ki je potekala v miljski občinski dvorani Millo, je obravnavala istrski prostor. To je bilo drugo srečanje v okviru projekta *Zamejski, obmejni, čezmejni: Slovenci v Furlaniji - Julijski krajini deset let po vstopu Slovenije v šengenski prostor*. SLORI je projekt zmagal na izrednem razpisu Avtonomne dežele FJK za izvedbo celovitega programa ovrednotenja in širitve rabe slovensčine (7. člen D. Z. št. 25/2016); pri projektu sodelujejo še številni partnerji, ki so odraz slovenske narodne skupnosti in širšega slovensko-italijanskega prostora.

Prvo javno srečanje, ki so ga predredili organizatorji projekta, je bilo pred nekaj tedni na Trbižu, ko so bila v ospredju predvsem aktualna vprašanja slovensko-italijansko-avstrijske tromeje. Slovenija je z vstopom v schengenski prostor dala novega zagona razvoju čezmejnih odnosov na območju slovensko-italijanskega kulturnega prostora. Moderator srečanja Štefan Čok je povedal, da so koordinatori projekta raziskovali spremembe, ki jih je padec meje povzročil v našem prostoru, s posebnim poudarkom na realnosti slovenske narodne skupnosti v deželi Furlaniji Julijski krajini. Osrednje teme projekta se soočajo s sedanostjo in prihodnostjo, zato so njegove aktivnosti pretežno namenjene razpravi o novih izzivih in priložnostih. “Tokratna razprava se osredotoča na južni del čezmejnega območja, ki zaobjema Istrsko regijo”, je

dodal Čok.

Miljska županja Laura Marzi je izrekla uvodni pozdrav in delila nekaj misli o prihodnosti Hrvaške brez meje.

Sledil je poseg podžupana mestne občine Koper, Alberta Scherianija, ki v občinskem odboru predstavlja italijansko skupnost v Kopru. “Jasno je, da, preden bo naše celotno območje lahko užival ugodnosti, ki jih prinaša Schengen, bomo morali odpraviti meje tudi s Hrvaško. Želim si, da bi si sosedje Hrvati prizadevali za to in pohiteli s potrebnimi postopki”, je prepričan koprski podžupan.

Scheriani je tudi povedal, da je mestna občina Koper vedno

podpirala regionalne projekte sodelovanja s Slovenci, Italijani, Hrvati kot tudi transnacionalne projekte, ki jih ponuja Evropska unija. Podžupan Kopra si želi čezmejnega občinskega sodelovanja: “Gre za območje, ki je bilo zgodovinsko vedno povezano. Občutim tudi pomanjkanje skupne turistične ponudbe”.

Na srečanju so govorniki namenili posebno pozornost dvema vidikoma: institucionalnemu sodelovanju oz. novim orodjem, ki jih evropski integracijski procesi ponujajo na tem področju, začenši s perspektivo vzpostavitve Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje.

Drugi vidik pa pogloblja vlogo, ki jo lahko igrata manjšinski skupnosti – Slovenci v Miljah in Italijani na Obali.

Linda Rotter, predsednica Samoupravne skupnosti italijanske narodnosti iz Ankarana, je predstavila novoustanovljeno Samoupravno skupnost, ki je nastala vzporedno z ustanovitvijo Občine Ankanan.

Na večeru je govorila tudi predsednica Društva Slovencev miljske občine prof. Fiorella Benčić, ki je bila pred upokojitvijo tudi ravnateljica Večstopenjske šole Josip Pangerc. “Moje gledanje izhaja iz doživetih izkušenj na področju šolstva in se ne naslanja na anketna raziskovanja”, je povedala. Omenila je birokratske ovire, ki nastajajo ob šolskih čezmejnih izmenjavah, ki dokazujejo, da je meja še vedno prisotna. Po konferenci se je začela še krajša razprava, na kateri so sodelovali nekateri prisotnimi poslušalci.

MAN

V nedeljo, 9. septembra, je bilo pri maši ob 11. uri podeljevanje zakramenta svete birme. 13 mladih, trije Svetoivančani in deset Barkovljanov, je prejelo zakrament sv. birme. Naj navedemo njihova imena: Eva, Veronika in David od Sv. Ivana, ter Alina, Erin, Andrej, Tjaša, Veronika, Vittoria, Caterina, Giada, Manuel in Mija iz Barkovelj. Gospod nadškof Crepaldi je vsakemu birmancu namenil prijazno besedo, rokoval se je tudi z vsemi botri. V cerkvi je tako vladalo slovesno vzdušje. Mašo je s petjem spremljal domači pevski zbor pod vodstvom Ladija Vodopivca, ob orgelski spremljavi Simona Kravosa. Ob koncu slovesnosti so birmance in birmanci v dar prejeli Sveto pismo, nato so se slikali ob oltarju, najprej z gospodom škofom, nato pa še z botri in starši. Veselemu razpoloženju je doseglo tudi lepo vreme.

TRST 80. obletnica rasnih zakonov

Sramotna razglasitev proti naravi in seveda človeku!

Nacistični diktator Adolf Hitler in Benito Mussolini sta se verjetno zlasti razlikovala pri rasnem vprašanju. Fašistični režim je sodeloval pri zatiranju Judov in ostalih neitalijanskih ljudi, predvsem po letu 1943, ko je bila ustanovljena Salojska republika, ki je ravno tako sokriva za Auschwitz in ostala taborišča. Popolno sliko o takratnem dogajanju si lahko ustvarimo, če vzamemo v roke knjigo *Mussolini*, ki jo je napisal avstralski zgodovinar Richard J. B. Bosworth in je prevedena tudi v slovenski jezik.

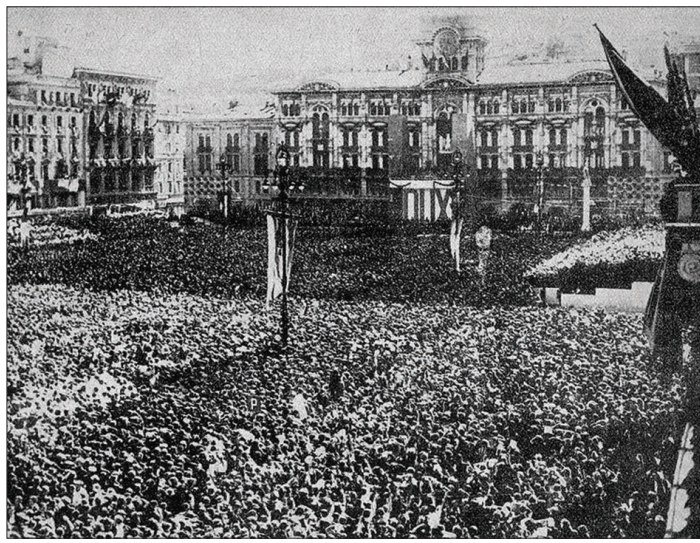
Kot je znano, so vsi totalitarni režimi poznani po uprizarjanju velikih triumfalnih proslav in parad, ki povečujejo diktatorja.

Pred osemdesetimi leti, točneje 18. septembra 1938, je Trst doživel enega izmed najbolj turboznih trenutkov, ki bo za vedno zapečatil strani svetovnega zgodovinskega zapisa.

Diktator Benito Mussolini, "Duce", je takrat pred desetisočglavo množico, ki je preplavila Veliki trg v Trstu, razglasil rasne zakone, ki jih je podpisal tudi italijanski kralj Viktor Emanuel III. Zaradi tega Mussolinijeva priroda so z Velikega trga celo odstranili starodavni terezijanski vodomet štirih celin, ki se je iz občinskega skladišča na prvotno mesto vrnil le pred nekaj desetletji.

Na dan osemdesete obletnice razglasitve rasnih zakonov so na istem trgu potekale razne spo-

minske svečanosti. Osrednjo slovesnost je organizirala Občina Trst ob skromnem obeležju, ki spominja na Mussolinijevo razglasitev. Ob plošči so se zbrali nekateri čla-

ni občinskega odbora in sveta, predstavniki judovske skupnosti, krajevne politike in drugi občani. Prisotne je v imenu tržaške občinske uprave pozdravil odbornik za kulturo Giorgio Rossi. Dejal je, da je Mussolinijeva razglasitev omdruževala in osramotila Trst. "Ti zakoni so bili proti naravi in človeku. Trst pa se ne istoveti s tem razglasom: Trst sestavljajo številne verske in kulturne skupnosti, kot so italijanska, slovenska, grška in srbska", je povedal Rossi. Prisotne je nagovoril tudi tržaški

rabin Alexander Meloni, ki je razsizen primerjal z virusom, ki se s časom spreminja in se nato pojavi kot fašizem. Med govorom se je vprašal, kako lahko obstajajo nostalgiki fašizma – nečesa, ki je v

koncu dodal, naj se postavita spominski plošči na skladišči št. 18 in 30, kamor so stlačili premožne judovskih pregnancev iz srednje Evrope. Na isti dan je Odbor za mir, sožitje in solidarnost Danilo Dolce obeležil 80. obletnico rasnih zakonov z dobro obiskanim protirasističnim shodom na Velikem trgu. Podobna slovesnost je bila tudi v Rižarni v organizaciji Občine Trst in vsedravnega partizanskega združenja ANPI. Tržaški pokrajinski predsednik ANPI-ja Fabio Vallon in tržaški odbornik Carlo Grilli sta položila vence v spomin na žrtve nacifašizma. Med slovesnostjo so prebrali tudi telegrame, ki sta jih poslala vsedravnega predsednika Zveze italijanskih judovskih skupnosti Noemi Di Segni in dosmrtna senatorka Lilliana Segre. Na komemoraciji v Rižarni je prisotne nagovoril tudi nekdanji deportiranec Riccardo Goruppi, ki je opomnil, da so bile prve žrtve fašizma Slovenci, Rižarne pa pripadniki partizanskega gibanja različnih narodnosti.

V naše kraje se je v četrtek, 20. septembra, pripeljal tudi potomec italijanske kraljeve rodbine princ Emanuele Filiberto, zato da bi se poklonil žrtvam prve svetovne vojne. Med govorom ob vojaški kostnici v Redipulji je dejal, da so rasni zakoni velika sramota za Italijo. Princ je mnenja, da nacionalizmi ogrožajo Evropo, ki je prav zdaj zelo pomembna. Poleg kostnice in vojnega muzeja je obiskal in se poklonil žrtvam na avstro-ogrskem pokopališču. V popoldanskih urah pa so ga na neuradnem obisku sprejeli pri tržaškem županu Dipiazza.

Prav kmalu koncert zbora "treh Slovenij" Cor unum – Eno srce

Cor unum – eno srce bi lahko bilo ime priložnostnega pevskega zbora, ki bo v četrtek, 4. oktobra, v Ljubljani in v nedeljo, 7. oktobra, v Trstu izvedel koncert slovenske sakralne glasbe. Zakaj *cor unum*? Zato ker zbor sestavljajo pevci iz vseh treh Slovenij, matične, zamejske in zdomske, ki so se odzvali na pobudo goriške rojakinje Lučke Kralj Jerman, da s skupnimi močmi slovenski publiko predstavijo bogato duhovno in glasbeno zakladnico sakralne glasbe slo-

vanskih narodov. In tako je nastal koncertni program, ki vključuje po vsaj eno pesem za vsak slovanski narod. Začne se z Očenašem, zaključí pa z besedami psalmista: "Iz roda v rod..." S to zamisljajo se je Lučka Kralj Jerman ukvarjala več let, v prvi vrsti z namenom, da bi ovrednotila glasbeno in duhovno bogastvo omenjenih pesmi. Potem pa tudi zato, ker je želela z navezavo na stari slovanski liturgični jezik oživiti zavest, da smo si kljub različni zgodovinski usodi v du-

Pevska vaja 23. septembra v Zavodu sv. Stanislava

hovnih temeljih slovanski narodi podobni. In končno, ker je v prepričanju, da "ljubezen povezuje, druží, objema", želela povezati pevce iz vseh treh Slovenij v eno

pevsko telo, ki utripa z enim samim srcem.

Lučka Kralj Jerman se je rodila v Gorici v družini znanega primorskega politika Janka Kralja. Tu je

Obvestila

SKD Barkovlje, ul. Bonafata 6, v soboto, 29. septembra, ob 20.30 odpira vrata v novo sezono z vokalno klavirskim koncertom "Muziciranje v privatnem okolju - od Mozarta, Beethovna in Schuberta do Chopina, Hahna in Ravela". Ilaria Ospici (sopran), Jaehun Jeong (bariton), Sabina Arru in Sara Lupi (klavir). Vabljeni!

Cankarjevo leto v Trstu - NŠK vabi na predavanje Petra Kolška "Cankar in ženske", ki bo v sredo, 3. oktobra, ob 18. uri na Oddelku za mlade bralce v Narodnem domu, ul. Filzi 14.

Slovenija v svetu, Slovenska prosveta in ZCPZ vabijo v nedeljo, 7. oktobra, ob 17.00 v baziliko sv. Justa v Trstu na koncert Slovenske sakralne glasbe, dirigentka Lučka Kralj Jerman. Izvajajo pevci iz matične, zdomske in zamejske Slovenije.

Romanje v Medjugorje bo od 5. do 8. oktobra 2018. Odhod avtobusa z glavne avtobusne postaje v Novi Gorici zelo zgodaj. Pot se nadaljuje po Vipavski dolini preko Kozince do Medjugorja. Obiskali bomo kraje Marijinega prikazovanja in se udeležili bogoslužnih obredov. Povzpeli se bomo na hrib Križevac, obiskali bomo razne skupnosti in se vrnili domov v ponedeljek v večernih

urah. Prijave: Darko 370 3201305 ali 0481 32121 (za Goriško), Ana (00386) 05 3022503 (za Slovenijo), Jože Markuža (0039) 040 229166 (za Tržaško). Romarji iz Slovenije in Italije potujejo z veljavno osebno izkaznico. Vpišite se čim prej, do zasedbe avtobusa. **Slovenka, intelektualka** v zrelih letih, želi z oktobrom za nekaj mesecev najeti ne predrago sobo s kopalnico in wc-jem na tržaškem Krasu, kjer živijo Slovenci. Ponudbe prosim na bredda_stele@yahoo.com.

Darovi

Za Društvo Rojanski Marijin dom daruje A. M. 20 evrov. **Za rojansko** glasilo Med nami daruje Ivica Švab 10 evrov.

Cestitke

Naša predsednica **Ivica Švab** je v ponedeljek, 24. septembra, praznovala pomemben življenjski jubilej. Želimo ji zdravja in zadovoljstva na nadaljnji življenjski poti ter se ji zahvaljujemo za vse delo in zavzetost, ki ga opravlja pri naši organizaciji, v upanju na njeno nadaljnje sodelovanje in skrb v prid organizaciji sami. Člani centralnega odbora Slovenske Vincencijeve konference v Trstu.

Zgonik / Župnija sv. Mihaela nadangela

Župnija sv. Mihaela nadangela v Zgoniku obhaja praznik župnijskega zavetnika sv. Mihaela nadangela. V soboto, **29. septembra 2018**, bo liturgični praznik zavetnika sv. Mihaela: **ob 16.30** bo slovesno pritrkovanje zvonov, **ob 17. uri** pa sv. maša. Pri njej bo sodeloval Družinski župnijski zbor "Mavrica". Sledili bodo družabno srečanje, namizni nogomet, srečelov in še kaj. Vabljeni!

preživela svoja otroška leta. Z družino je leta 1948 emigrirala v Argentino. Tu je ustanovila znani in mednarodno uveljavljeni zbor Ninos y juvenes cantores de Bariloche. Z njim je leta 1982 gostovala v Evropi in tudi v Gorici. Kasneje se je posvetila tudi raziskovanju naše polpretekke zgodovine in leta 2008 izdala odmevno monografijo o svojem očetu Janku Kralju. Ljubezni do glasbe in petja pa ni nikoli opustila. Redno vodi cerkevni zbor v bariloški stolnici v Argentini. Zdjaj pa se bo ponovno predstavila slovenski in zamejski publikli z novim koncertnim programom.

Pevci in pevke se na nastopa, ki bosta v četrtek, 4. oktobra, v Lju-

bljani ob 19.30 v cerkvi sv. Jakoba in v nedeljo, 7. oktobra, v Trstu ob 17.00 v baziliki sv. Justa, pripravljajo že skoraj leto dni, čeprav so skupne vaje - iz razumljivih razlogov - možne šele v teh zadnjih tednih. Koncerta želita biti ne le glasbeno, ampak tudi duhovno sporočilo ljubezni do naših korenin in našega verskega in kulturnega izročila.

Nosilec pobude je Izseljenko društvo Slovenija v svetu, podprli pa so jo tudi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, Slovenska prosveta (TS), Zveza cerkvenih pevskih zborov (TS), Zavod sv. Stanislava (LJ) in založba Družina (LJ).

(Z)

KATEDRA SV. JUSTA Srečanja z avtorjem

Mladi v Italiji – Poročilo 2018

Predavanje msgr. Claudia Giuliodoria o stanju mladih v Italiji je sklenilo letošnja septembrska Srečanja za avtorji, ki potekajo v sklopu Katedre sv. Justa v organizaciji tržaške škofije in kluba Club della Repubblica. Zadnje srečanje je bilo na vrsti v sredo, 19. septembra, v avditoriju Marco Sofianopulo v palači Revoltella. Po glasbeni uverturi harfistke Aurore Roiaz in kitarista Ennia Guerrata sta za uvodni pozdrav in predstavitev gosta poskrbela nadškof msgr. Crepaldi in predsednik kluba Sergio Pacor.

Škof Claudio Giuliodori se je mudil v Trstu zato, da bi predstavil letošnje poročilo inštituta Giuseppe Toniolo, ki obravnava mlade v Italiji.

Msgr. Claudio Giuliodori, rojen

v Osimo 7. januarja 1958, je bil posvečen v duhovnika leta 1983. Diplomiral je iz teologije na papeški lateranski univerzi leta 1990.

Od leta 1996 do leta 2007 je poučeval pastoralno teologijo zakonske zveze in družine na papeškem inštitutu Janez Pavel II. v Rimu, kasneje pa je postal namestnik direktorja teološkega inštituta v Markah. Msgr. Giuliodori je vedno deloval na področju mladih, tudi v vlogi koordinatorja mladih italijanskih romarjev na svetovnih dnevih mladih. Leta 1998 so mu predstavili italijanske škofovske konference zaupali mesto direktorja urada za socialne komunikacije na stalnem predstavništvu IŠK v Italiji, leta 2006 pa je postal svetovalec papeškega sveta

za socialne komunikacije.

Sveti oče Benedikt XVI. ga je leta 2007 imenoval za škofa krajev Macerata, Tolentino, Recanati, Cingoli, Treia. Zasedal je tudi mesto predsednika škofovske komisije za kulturo in socialne komunikacije, zatem pa ga je papež Ratzinger leta 2013 imenoval za generalnega cerkvenega pomočnika na katoliški univerzi Srca Jezusovega v Rimu.

Inštitut za višje študije Giuseppe Toniolo spada med ustanovitelje zavoda katoliške univerze in od leta 2012 vsako leto oblikuje poročilo o mladih, ki obsega najobsežnejše strokovne raziskave, ki zadevajo svet mladih v Italiji. "Mladi se pogosto nahajajo v središču javnih razprav. Potrebujemo orodje, ki lahko osvetlijo potrebe novih generacij in njihovo zapleteno realnost", je povedal msgr. Giuliodori.

Poročilo je sad sodelovanja s statističnim laboratorijem katoliške univerze in fundacij Fondazione Cariplo in Intesa Sanpaolo. Inštitutu Toniolo je za izvedbo raziskovanj pomagalo podjetje IPSOS Srl, ki je specializirano za tovrstna raziskovanja in analize. Rezultati raziskave so bili zbrani v treh publikacijah, ki jih je objavila založba Il Mulino iz Bologne.

"Danes, zahvaljujoč se sposobnostim in izkušnjam, ki si jih je naš inštitut pridobil v preteklih letih delovanja, lahko nadaljujemo naše delo z izzivom, da postanemo pravi mednarodni observatorij. Kar zadeva mladinskega sektorja v Italiji, lahko trdimo, da smo na državnih lestevicah med prvimi inštituti ter zagotavljamo podatke, analize in novice, s katerimi lahko podrobno analiziramo našo družbo", pravi škof Claudio Giuliodori, ki je še posebej poudaril, da ni on avtor tega obširnega dela, temveč, da

Msgr. Claudio Giuliodori

je publikacija sad številnih avtorjev.

Giuliodori označuje mlade, ki so bili rojeni med letoma 1980 in 2000, z besedo 'millennials'. "Gre za mlade študente in delavce, od katerih je odvisna naša prihodnost. Namen našega projekta je usmeriti pozornost javnosti na svet mladih in s tem pripetati k boljši usmeritvi politike, storitev in projektov".

Koliko so mladi Italijani vredni?

MAN

Sladica, razpoznavni znak Beneških dolin Gubanca kot simbol gostoljubja

Gubanca je daleč naokoli simbol Nediških dolin, prastara navada, ki se vključuje v praznični koledar in je kulinarčni ponos Benečanov in kulturno bogastvo, ki izpričuje povezanost s slovenskim in slovanskim prostorom. V okviru Dnevoev evropske kulturne dediščine 2018 sta v soboto, 22., in nedeljo, 23. septembra, v Špetru in Topolovem potekala dneva, namenjena gubanci in štrukljem. V soboto so se domačini in radovedneži iz Čedadu in okolice res množično zbrali v prostorih muzeja SMO, kjer je antropolog Gian Paolo Gri spregovoril o gubanci kot po-

membnem členu kulturnega izročila. Gubanca je namreč več kot kruh, predstavlja hrano, ki postane dar in bogastvo sprejemanja in vzajemnosti. Gri je spregovoril o spoštovanju do te sladice, ki ni samo posladek, ampak predvsem "obred" in so jo ljudje pripravljali po številnih in med seboj zelo različnimi receptih, glede tudi na socialni položaj in seveda denar, s katerim so razpolagali. Gubanca, ki so jo pripravljale meščanske gospodinje v Čedadu, je bila veliko bogatejša kot tradicionalna gubanca iz Nediških dolin, kjer večkrat še sladkorja niso imeli, pogostokrat so morali ore-

he nadomeščati s kostanjem, likerji in piškoti pa so bili dostopni le redkim. Zanimivo je, da gubanca v Benečiji, ne govorimo o industrijskih proizvodih, namenjenih turistom, ampak o gubanci, ki jo pečejo doma, še vedno velja za izjemen, praznični dar, ki vzbuja spoštovanje in je izraz dobrodošlice in hvaležnosti gostu ali slavljenju. Če boste beneške žene prosili, naj vam na katerikoli dan spečejo gubanco, je povedala Donatella Ruttar, vam ne bodo ugodile, kajti v Benečiji pripravljajo gubanco samo ob pomembnih praznikih, družinskih obletnicah, krstu, poroki... Antropolog Gri je povedal o starih zapisih, v katerih se o gubanci govori kot o bogatem, nadevanem kruhu, ki so ga postavili na mizo ob poroki, da so nanj polagali denar. Svat, ki je nevesti namenil najbogatejši dar, je v zameno dobil gu-

banco. Predavanju je sledila projekcija novega videa v režiji Paola Comuzzija, ki bo odslej bogatil arhiv multimedialnega muzeja. Gre za triptih o pripravah gubance po beneških domovih po različnih receptih in za zanimivo predstavitev tukajšnje lončene peči. Malokdo ve, da so, kot je povedal antropolog Gri,

slovenski prebivalci Benečije imeli doma štedilnik na drva, "šporgert", veliko prej kot furlanski živelj in je bila prisotnost te novosti nekaka razmejivna točka med slovanskim svetom in Furlanijo. Uvodu v besedi in sliki je sledila poskušina doma izdelanih gubanc, ki so jih prinesle gospodinje z različnih koncev Nediških dolin, o njih pa

se je najprej izrekla žirija, nato pa občinstvo. Večer so popestrile beneške harmonike. V nedeljo je kombi popeljal radovedneže v Topolovo, kjer so na prehodu po vasi lahko spoznali arhitekturo domov, peči, staro kuhinjo in njeno opremo ter peko in pripravo gubance ter beneških štrukljev, kuhanih in cvrtih.

Suzi Pertot

S 5. strani

Neomajen v zvestobi ...

Tako eden kot drugi sta zamolčala, da je bila spomenica v prvi vrsti ostra kritika italijanske okupacijske politike in ne le prošnja oblastem po ustanovitvi avtonomne varnostne službe kot zaščite pred komunističnim terorjem. V spomenici je dr. Ehrlich jasno zapisal, da je položaj slovenskega naroda obupen, "ne le zaradi nekrščanskega in barbarskega ravnanja okupacijskih oblasti in rastočega komunističnega oziroma partizanskega nasilja nad nezaščitenimi civilisti v mestih in na podeželju, ampak tudi zaradi očitnega cilja vseh kompetentnih faktorjev osi: uničenje slovenstva kot takega". Da je imel dr. Ehrlich prav, ko je opozarjal pred krutostjo brezbožnega komunizma, dokazuje preko tisoč imen, zapisanih na ljubljanskih farnih ploščah, žrtev revolucionarnega nasilja, ki jih je Nova Slovenska zaveza v veliko požrtvovalnostjo in trudom postavila pred dvajsetimi leti. Četudi bi samo ta imena spominjala na krut revolucionaren obračun z narodnozavednimi Slovenci, ki si niso želeli totalitarne oblasti, bi bil ta zločin vreden največje obsojbe pred zgodovino. Toda tem imenom se pridružujejo še imena tisočih in tisočih, zapisana na farnih ploščah po vsej Sloveniji. 26. maja 1942 se je na Streliški uli-

ci v Ljubljani končalo življenje tega velikega moža, skupaj z njim pa je usahnilo tudi mlado življenje študenta Viktorja Rojica. Nobeno herojstvo ni bilo ubiti 64-letnega človeka, čeprav se je njegov morilec vse življenje ponašal z nazivom narodni heroj. Z njegovim umorom se je revolucija pravzaprav udejanjila na najbolj krvav način, zato dr. Ehrlich upravičeno dobiva prvo mesto med slovenskimi mučenci v postopku beatifikacije.

Spoštovani, dr. Ehrlich je v svojem času dal odgovor za prihodnost našega naroda. Njegova vizija, da bi slovenski narod zaživel v samostojni državi znotraj svobodne Evrope, se je uresničila 25. junija 1991, ko je Slovenija postala samostojna in mednarodno priznana država. Toda to ne pomeni, da nam dr. Ehrlich ničesar več ne more dati. Ravno nasprotno! Njegov zgled v neomajni zvestobi slovenskim koreninam in krščanski veri, njegov pogum in njegovo neutrudno delo za slovenski narod bi morali navduševati in oplemeniti vse nas, še posebej pa mlade, ki so poklicani, da spreminjajo svet na bolje; ki so poklicani, da poiščejo novo vizijo za prihodnost slovenskega naroda; vizijo, ki mu bo dala novega zagona in novih moči. Morda se ob teh besedah komu

porajajo črne misli, saj se zdi, da vse, za kar so si prizadevali naši predniki, razpada pred našimi očmi; da nikoli ne bo bolje, saj našo državo znova in znova vodijo ljudje, ki je nimajo radi. Toda tudi v Ehrlichovem času se je ideja o samostojni Sloveniji zdelo nedosegljiva, a mu to ni vzelo poguma, da zanjo ne bi navduševal svoje rojake.

Želela bi si, da bi bila danes tu množica mladih, ki bi s svojo prisotnostjo potrjevala svoje navdušenje nad tem izjemnim možem. Toda posledice več desetletnega omalovaževanja in brisanja spomina nanj in na druge velike može, ki jih je dal slovenski narod, so vidne. Majhne ljudi je pač strah velikanov duha, ob katerih njihova majhnost še bolj prihaja do izraza. Nič čudnega, da zato še v večjo zagrizenostjo brišejo njihove sledove, čeprav slutijo, da bo "pravični, ko umrje, obsodil živče hudobneže ... videli bodo konec modrega, videli bodo to in se rogali. In zatem bodo postali zaničevan mrtvak, sramota med mrtvimi na veke; in njih spomin bo izginil" (Modr 4). Naša naloga, ki jo na poseben način danes s to slovesnostjo že uresničujemo, torej ostaja. Vrniti izjemnega moža v narodni spomin za naš mladi rod. Da bo lahko ob njegovem zgledu rastle, se kalil in navduševal za nesebično delo za našo skupno prihodnost. Da bo ob njegovem zgledu našel svoj odgovor za prihodnost našega, slovenskega naroda.

Katja Ferletič

TAKI SMO (52)

Potovanje v zeleno deželo, ki po sporih in nasilju hrepeni po svobodi in miru (4)

Končno se le bližamo zadnjim dnevom našega potovanja in peštrim uram, ki smo jih preživeli v Dublinu. Po čudovitih izkušnjah s simpaticnim vodnikom in tjalni na Aranskih otokih in po zadnjem plavanju v bazenu Galwayskega hotela smo se ponovno odpravili na pot z zvesto Škodo.

Prvi je bil na vrsti Dunguaire castle, eden izmed najbolj fotografiranih in obiskanih gradov na zahodu Irske. Grad ima zelo razburkano zgodovino in je večkrat spremenil gospodarja, že odkar so ga zgradili leta 1520. Pogled na ocean, ki je obiskovalcem na voljo s tega kraja, je absolutno eden izmed najbolj presenetljivih: če ga obiščemo, ko je odet v gosto meglo, imamo občutek, da se med dobro ohranjenimi zidovi gradu sprehajajo nemirni strahovi, ob kristalno modrem nebu pa se grad romantično zrcali v poetični lepoti oceana – mi smo se čutili izredno počaščene, saj smo ga na srečo videli z obema "oblekama". Dunguaire castle se nahaja na priročnem mestu ob cesti, na poti v slikovito obmorsko vasico Kinvara, od katere so le nekaj kilometrov oddaljene razvaline čudovite cerkve Corcomroe Abbey iz 13. stoletja. Po ogledu le-teh smo se še napotili do znamenitih, ikoničnih morskih pečin Cliffs of Moher. Pečine se raztezajo na 8 kilometrih vzdolž zahodne atlantske obale in se vzpenjajo do največ 214 m. Poleg izjemne naravne atrakcije sta tu

Kilmainham Gaol

še prijazen center za obiskovalce, stolp O'Brien's Tower iz 19. stoletja, in dostop do 800 metrov zaščitenih stoz ob obrežnih skalnatih stenah. Obstaja veliko razglednih točk, s katerih lahko občudujete Cliffs of Moher, žal pa sta nas čakala samo gosta megla in dež, tako da smo si lahko samo predstavljali veličino teh pečin. Z nekoliko grenkim priokusom smo šli dalje proti sončnemu in pisanemu Dublinu. Po poti smo se sicer ustavili še pri pomembnem samostanu Clonmacnoise Abbey in njegovih znamenitostih. Ob sprehajanju med ruševinami katedrale in mogočnimi, do 4 metre visokimi, z napisi okrašenimi, kamnitimi križi pa sploh nismo uživali, saj sta najina otroka poskrbela za razgibano gledališko predstavo z naslovom "Kako se ne smemo praskati, lasati, pljuvati in se na splošno grdo obnašati v javnosti", tako da smo se, razburjeni in jezni, napotili v Dublin, kjer nas je v znameniti četrti Temple Bar potolažilo dobro irsko pivo ob spremljavi tradicionalne glasbe v živo. Dublin nam je v zadnjih dnevih naših poletnih počitnic ponudil pestre trenutke ob spoznavanju tamkajšnje zgodovine, kulture, glasbe, prijaznih ljudi ter prav tako gostoljubnih in hrupnih pubov. Radi smo se sprehajali po živahni Grafton Street, kjer smo večkrat obiskali Carrolls, tipične trgovinice z najrazličnejšimi irskimi izdelki, v katerih smo se z drugimi turisti mudili ob nakupovanju magnetov za hladilnik, odpiralcev za steklenice v obliki irskega škratka in

najrazličnejših drugih spominčkov za none in nonote. Čisto drugačno vzdušje, prav nič mrzlično, pa smo našli na ulicah ob reki Liffey, kjer smo si po navadi privoščili dobro kosilo ali večerjo v pubu. Z ene na drugo stran reke smo največkrat šli po romantičnem Ha'Penny Bridge, mostu za pešce iz leta 1816, ki se imenuje tako, ker so morali prebivalci Dublina v preteklosti plačati polovico pennija za cestnino, da so ga lahko prečkali. Obiskali smo staro in prestižno univerzo Trinity College, ki v knjižnici hrani dragoceni rokopis Book of Kells, ki so ga napisali in okrasili menihi okoli leta 800. Rokopis vsebuje besedilo štirih evangelijev v latinščini skupaj z uvodnimi in pojasnjevalnimi opombami, ki jih spremljajo številne ilustracije in bogate barvne miniaturre, risbe rastlin, živali in geometrični motivi. Čakali smo v dolgi vrsti, da smo si lahko ogledali tudi katedralo svetega Patrika in grob Jonathana Swifta, Gulliverjevega očeta. Celo popoldne smo se mudili v sedemnadstropni pivovarni Guinness Storehouse oz. muzeju v tovarni, kjer smo spoznali nastanek, zgodovino in razvoj najljubšega irskega piva in se med visoko tehnološkimi namestitvami slikali tudi z maskotami pivovarne: meni je bila najljubša riba na kolesu, pod katero je bil napis: "Ženska potrebuje moškega, prav tako kot riba potrebuje kolo!" Med vsem, kar smo v Dublinu videli, nam je največ močnih občutkov vzbudil ogled zopora Kilmainham Ga-

ol v bližini Dublina. Ta zapor je odigral zelo pomembno vlogo v irski zgodovini, saj so bili tu zaprti številni voditelji irskih upornikov. Ko je bil zgrajen, leta 1796, se je Kilmainham Gaol imenoval "nov zapor", da bi ga razlikovali od starega zopora, v katerem so bile gnusne ječe v podzemnih prostorih - v novi, svetli stavbi so morali ujetniki gledati "luč, ki je prihajala od Boga", in se tako kesati svojih dejanj. V zadnjih 140 letih je bilo v njegovih celicah zaprtih veliko ljudi, vključenih v vojno za irsko neodvisnost. Voditelji "Velikonočne ustaje", leta 1916, so bili tukaj priprti in usmrčeni, zadnji zapornik pa je bil Eamon de Valera, premier in nato predsednik Irske republike. Veliko žensk je preživelo kazni v teh ječah, včasih so bili tu tudi otroci, aretirani zaradi manjših kaznivih dejanj - najmlajša deklica je imela sedem let, fantek pa le pet. O vsem tem nam je čudovito, skoraj "gledališko", govoril mlad fant, vodnik po mrzlih krajih trpljenja in strahu, ki nas je s svojo občuteno pripovedjo spremil v življenje in smrt nekaterih irskih ljudi, katerih največja krivda je bila, da so si želeli neodvisnost. Naše potovanje smo v Kilmainham Gaol končali prav tako, kot smo ga začeli v Belfastu in Derryju, s spoznavanjem zgodovine zelene dežele, sporov, nasilja in tragedij, ki so s krvjo umazale njeno zemljo, ter boja njenih ponosnih in dobrosrčnih ljudi za lastno svobodo in svobodo naslednjih generacij.

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

47

Kopičenje predlogov

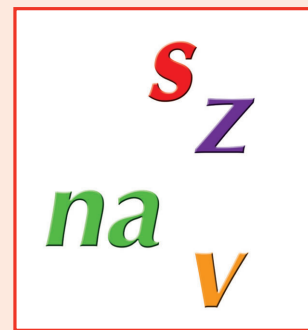
Včasih se v Jezikovnici lotim kakšne teme, ki sploh ni strogo pravopisna oz. za katero bi marsikdo rekel, da ni jezikovna pomanjkljivost, vendar smo lektorji nanjo precej pozorni. Ena izmed takih je kopičenje predlogov ali njihovo ponavljanje.

Na kaj ciljamo tokrat? Preberite ti dve povedi: *Pomagali so se v Gorico, in s pogovorom. Odpravili so se v Gorico, v Trst, v Koper in nazadnje še na Dunaj.* Kako se vam zdita? Mogoče vas v drugi povedi zmoti kopičenje predloga v, v prvi povedi pa niti ne, kajne, saj menda s in z nista isti predlog? Žal drugi del prejšnje povedi ne drži: s in z predstavljata en predlog. To, katerega rabi-

mo, je odvisno od sledeče besede oz. glasu, s katerim se začneja. Predlog z stoji pred besedami z zvonečim začetkom, to so vsi samoglasniki (a, e, i, o, u), zvočniki (m, n, v, l, r, j) in zvoneči nezvočniki (b, d, g, z, ž, dž): z atomom, z Evo, z iglo, z oljem, z upanjem, z mamo, z nožem, z vlakom, z lestvijo, z rožo, z Janezom, z babico, z dedkom, z grozdem, z zeljem, z žago in z džipom).

Predlog s pa stoji pred besedami z nezvonečim začetkom, to so nezvoneči nezvočniki (p, t, c, č, f, s, š, k, h): s pesmijo, s Trubarjem, s ceno, s čajem, s fičfiričem, s seboj, s šalom, s kanujem, s hlačami.

Če zapišemo tako, da samostalnike rabimo v orodniku, je dovolj, da na začetku napišemo tisti predlog, ki sodi pred prvo besedo, potem pa ga ne zapisujemo in ne izgovarjamo več (narobe: pomagal si je z motiko, s srpom, z macolo, z lopato, s sekuro in s koso; prav: pomagal si je z motiko, srpom, macolo, lopato, sekuro in koso). Kot vidite, na stilistično ustrezno rabo predloga s/z

gov. Prav je torej: *Odpravili so se v Francijo, na Švedsko in Norveško, bili pa so tudi v Španiji, na Portugalskem in v Grčiji.* Upam, da ste tudi vi bili kje, kjerkoli, na dopustu in ste preživeli lepo poletje, četudi doma, kjer je tako ali tako najlepše.

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Že spor z zamišljeno podpornico vlade, stranko Levica

Slovenija potrebuje dobre odnose tudi z ZDA, ne samo z Rusijo!

V Sloveniji je še vedno aktualno skoraj vse, kar se dogaja v novi izvršilni oblasti, ki jo vodi novi premier, Marjan Šarec. V njemu naklonjeni politiki in v delu t. i. običajne javnosti ocenjujejo, da je prvi oziroma začetni del svojega mandata opravil uspešno, celo bolje, kot so mnogi napovedovali. Sestavil je vlado in se predstavil na zasedanju vrha evropske povezave v Salzburgu. Kako bo oblikoval in razvijal svojo politiko in usmerjal koalicijsko, pa je neznanka. Na dogajanje bo zagotovo vplival spor, ki je nastal med Marjanom Šarcem in stranko Levica in se poglablja. V Levici zdaj nasprotujejo nekaterim politikom, ki jih je vlada bodisi že ali pa jih namerava še imenovati na različne položaje, začeli pa so se tudi spraševati, ali premier Levico sploh namerava upoštevati za svojega političnega partnerja. Razkol v stališčih bi v skrajnem primeru lahko privedel do opustitve sodelovanja med vlado oziroma vladajočo koalicijo in Levico, ki je s svojim programom prestrašila dobršen del slovenske javnosti. Slaba poteza premiera je bila, da je vse ministre in državne funkcionarje iz prejšnje vlade dovolil imenovati na nove funkcije oziroma položaje, ne glede na posledice in škodo, ki so jo s svojim prejšnjim delovanjem povzročili

državi. Marjan Šarec in njegovi ne omenjajo, denimo, zlorab v bančnem sistemu in zdravstvu, ki sta jih zelo natančno ugotovili preiskovalni komisiji prejšnje sestave državnega zbora, ki je njune izsledke tudi potrdil. Milojka Kolar Celarc, prejšnja ministrica za zdravje, ki je odgovorna ali soodgovorna za pomanjkljivosti v zdravstvu, tudi za korupcijo, je mirno, ne da bi jo kdo kaj vprašal, odšla v pokoj. Slovenijo so v Evropi zaradi mnogih razlogov, tudi spričo agresivnega delovanja političnih skrajnežev v stranki Levica, začeli nazivati, da je edina še preostala socialistična država v Evropi. Karel Erjavec, nekdanji zunanji minister, sicer ni bil izvoljen za poslanca, ni pa bil deležen nobenih ugovorov, kritik ali sankcij zaradi proruske politike, ki jo je izvajal v svojem mandatu. Nasprotno, dobil je drugo visoko funkcijo, postal je minister za obrambo v novi slovenski vladi. Vendar kaže, da je dr. Miro Cerar, prej premier, v novi koaliciji pa zunanji minister, začel spreminjati slovensko mednarodno usmeritev in zunanjo politiko. Bili naj bi uravnoveženi tudi v odnosih do Rusije (natančneje Ruske federacije) in do ZDA. Aktualen ko-

mentar o zunanjepolitičnem delovanju je 19. septembra v časniku Delo objavila časnikarka Saša Vidmajer. Zapisala je tudi naslednje: "Ni posebnega dvoma, nova vlada bo slovensko zunanjo politiko zaobrnila v transatlan-

Ivo Jevnikar

tsko, Natovo smer. S poudarjeno prorusko politiko, ki se je manifestirala v dolgih letih Erjavčevega ministrovanja in je ni spremenil niti nekdanji šef vlade, dr. Miro Cerar, je konec. Bila je anomalija, izredno problematičen zunanjepolitični vidik, navsezadnje tudi v nasprotju s članstvom v Zvezi Nato,

večkrat tudi s pripadnostjo Evropski uniji. Ker so se, na drugi strani, v preteklih letih opazno razrahljali odnosi z Združenimi državami Amerike, je nastajal neobičajen vtis, ni bilo več jasno, kam Slovenija sploh sodi. Včasih se je Slovenija vedla, kakor da ni ne v Natu in ne v Evropski uniji. Slovenska zunanja politika ni vedela, kaj naj počne s članstvom v Natu in Evropski uniji".

V slovenskem katoliškem tedniku Družina je komentar o novi vladi objavil teolog Bogdan Vidmar. Pravi, da bi premieru Marjanu Šarcu lahko postavil na stotine vprašanj. Tudi vprašanje, kako bo zagotavljal našo versko svobodo. Bo preprečil nasilje nezakonitih migrantov ali pa bo to nasilje razglasil za dolžno pomoč beguncem in za spoštovanje različnih kultur".

V Sloveniji je vedno več najrazličnejših dogodkov, ki zaradi vsebine zanimajo bodisi večje ali pa manjše skupine ljudi. Zgražanje vzbujajo dejanje predsednika Evropske komisije Jeana-Clauda Junckera, ki je prikril mnenje pravne službe te povezave o arbitražnem sporu glede meje med Slovenijo in Hrvaško. Mnenje je bilo ugodno za Slovenijo, vendar se je Jean-Claude Juncker raje pridružil Hrvaški in njenim stališčem. Primer je zapleten in je še poglobil spo-

re med Slovenijo in Hrvaško. Tednik Družina je na celi strani objavil podrobnosti o ustanovitvi in ciljnih novega civilno-družbenega gibanja za zaščito gledalcev, poslušalcev in svobodo govora na RTV Slovenija. Gibanju z imenom GlasNo! so se v nekaj dneh pridružili številni podpisniki. Med udeleženci ob ustanovitvi gibanja je bil tudi časnikar, urednik in publicist Ivo Jevnikar iz Trsta. Opozoril je na zaskrbljenost v zamejstvu ob dejstvu, "da poskušajo vplivni krogi nedavni intervju med zgodovinarjema dr. Jožetom Možino in dr. Jožetom Dežmanom izkoristiti kot povod dolgo pričakovane možnosti, da se obračuna z doktorjem Možino in vsemi, ki razgaljajo mite, ki so pol stoletja vladali v Sloveniji in ji še vedno v znatni meri vladajo".

Predsednik SDS Janez Janša je v ponedeljek, 12. septembra, praznoval svoj šestdeseti rojstni dan. Politični oporečnik v prejšnji državi, obrambni minister v obdobju osamosvajanja, dvakratni premier in leta 2008 predsedujoči v Evropski uniji, velja za enega najbolj izkušenih politikov v Sloveniji. Ga pa tudi najbolj napadajo. V Sloveniji so na Janšev rojstni dan ugibali, kakšna bo njegova politična prihodnost, ali bo še kdaj predsednik vlade ali pa je njegova politična kariera v zatonu. Sociolog Bernard Brščič je v družbenopolitičnem tedniku Demokracija zapisal, "da je Janez Janša za stranko SDS hkrati blagoslov in prekletstvo. Blagoslov zato, ker zanj voli veliko volivcev, prekletstvo pa, ker ljudi ločuje. Nezadovoljni volivci skrajne levice so pripravljene glasovati za kravo, osla ali konja, samo da na oblast ne pride več Janez Janša."

Marijan Drobež

SNG Nova Gorica / Noč odprtih vrat Odkritje doprsnega kipa Jožeta Babiča

Ob prisotnosti znanih gledaliških in literarnih obrazov (med drugimi igralcev Teje Glažar in Bineta Matoha, nekdanjega umetniškega vodje PDG Janeza Povšeta, pesnika in nekdanjega umetniškega vodje SSG Trst Miroslava Košute, pa tudi zgodovinarja Branka Marušiča, diplomata Jožeta Šušmelja, predsednika Kulturnega doma v Gorici Igorja Komela ...) je bila

ne solkanske dvorane. Ob spomeniku so krajši nagovor imeli direktorica SNG Nova Gorica Maja Jerman Bratec, novogoriški župan Arčon, ki je mimogrede omenil, da je v enem tednu že drugo odkritje spomenika ugledne osebnosti - tudi Jože Vilfan je namreč dobil svoj doprni kip v središču Nove Gorice ob drugih štirih zaslužnih možeh iz anti-fašističnega obdobja -, pa še Alek-

sne sledi je pustil tudi v Slovenskem narodnem gledališču za Svobodno tržaško ozemlje, ki se je v 70. letih preimenovalo v Slovensko stalno gledališče.

Na sam dan odkritja spomenika je bila v SNG Nova Gorica Noč odprtih vrat ob skorajšnjem začetku nove gledališke sezone. Njen uradni začetek je bil v četrtek, 20. septembra, ko je bila na velikem odru premiera Cankarjeve farsične komedije *Za narodov blagor* v režiji Mihe Goloba. To je poklon Ivanu Cankarju, velikemu predstavniku moderne, pisatelju in dramatik, ob stoletnici njegove smrti.

V čarobnem nočnem vzdušju so se pred obiskovalci razprli marsikateri navadno gledalčevim očem nedostopni gledališki prostori. V gledališču so pripravili namreč dva vodena ogleda celotnega gledališkega poslopa. Na obeh odrih pa se je tudi nekaj dogajalo. Mladi gledališki ustvarjalci Amaterskega mladinskega odra (AMO) so na velikem odru uprizorili avtorski projekt *Šest oseb išče Williama* pod mentorstvom dramaturginje Tereze Gregorič in Urše Adamič. S to predstavo so prejeli nagrado vizionar za najboljšo predstavo v celoti na Festivalu Vizije 2018. Na malem odru pa so si gledalci lahko brezplačno ogledali komično dramo *Ekshibicionist* Dušana Jovanoviča v režiji Marka Bulca. Na terasi SNG Nova Gorica je bil pred polnočjo koncert skupine Viperstone. Zanimostno je lahko do polnoči vpisali abonma za letošnje gledališko sezono, v kateri bo osem premiernih uprizoritev. V letošnji sezoni SNG Nova Gorica obeležuje kar nekaj pomembnih obletnic: polstoletja ustanovitve profesionalnega gledališča (Primorskega dramskega gledališča), četrto stoletje vselitve v novo gledališko hišo in 15. obletnico pridobitve statusa narodno gledališče Nova Gorica. Izbrana dramska dela pa naj bi "stakala še tesnejšo vez med igralcem in gledalcem".

Iva Koršič

O odškodninski poravnavi med telekomunikacijskima velikanoma Danes Telekom ... in nikdar več

Koalijski notranji boji - morda je Črnčec samo najopaznejši primer tega - so za vladne stranke lahko zelo prikladni. Zato ker se v senci njihove odmevnosti lahko skrivajo in prikrijevajo druge teme. O vprašanju, ki bi moralo močno odmevati v vladnih sobanah, pa nismo slišali kaj dosti. Seveda je bilo to manj odmevno in za javnost manj zanimivo.

Jabolko spora
Telekom Slovenije in T-2 sta prejšnji teden sklenila poravnavo, po kateri mora prvi drugemu izplačati (neuradno) 50 milijonov evrov. Zakaj bi morala novica tako zanimati nove oblastnike? Ker je Telekom v 62 odstotni neposredni lasti Republike Slovenije. Nekaj odstotkov ima še Slovenski državni holding. Naj vam v dveh besedah predstavimo predzgodbo. Agencija za varstvo konkurence (AVK) je že leta 2015 ugotovila, da je Telekom Slovenije zlorabljal svoj prevladujoči položaj na trgu. Očitali so 15 konkretnih primerov, AVK je nepravilnosti ugotovilo v petih. Drugim tekmečem na področju telekomunikacij je zaviral ali celo onemogočal dostop do svojega omrežja. Za tožbene zahtevke se je odločilo več podjetij, status najbolj oškodovanega pa so (in to kar pri Telekomu) priznali podjetja T2. Odškodninski vložek tega podjetja je znašal 129 milijonov evrov. Da zadeva ne

bi bila za blagajne družbe preslana, so se pri Telekomu odločili za izvensodno poravnavo. Neuradno (a o tej številki pišejo vsi slovenski mediji) naj bi šlo za 50 milijonov evrov. Približno 30 milijonov naj bi znašala odškodnina, kakih 20 milijonov pa naj bi bilo odpisa terjatev, ki jih ima Telekom do T2. In to je najvišji znesek tovrstnih sodnih poravnav v Sloveniji. **Kaj je Telekom in kaj T2?**

kontekstu zgodbe o poravnavi pa je zanimivo izpostaviti tudi preteklost podjetja T-2. Gre za firmo, ki jo je leta 2004 ustanovil nekdanji Telekomov kader Miran Kramberger, da bi matičnemu podjetju spjel posel postavljanja optičnih kablov v Ljubljani in po Sloveniji, kar je bilo takrat še v povojih. T2 je potem postala zgodba dolgov mariborske nadškofije. Podjetje sta prevzela mariborska Zvonova,

projekt postavljanja optičnih kablov pa je postal eden osrednjih vzrokov za globoko finančno luknjo v nadškofiji Maribor. Naj pojasnimo še, da se zgodba za T2 s tem ni sklenila. Družbo je prevzela firma Gratel, ki je fizično opravljala

Oviranje razvoja zdrave tržne konkurenčnosti je v Sloveniji dokaj pogost pojav. Močno je zaznamoval gradnjo avtocestnega križa, farmacevtsko industrijo, gradnjo bolnišnic. Pa še bi lahko naštevali. V primeru telekomunikacij se očitno postavlja podobno vprašanje. Pri tem je potrebno poudariti, da je Telekom večinsko državno podjetje. O njegovih finančnih zmogljivosti pričajo dejstva, da si lahko privoščijo predlagati poravnavo v višini 50 milijonov evrov, da bi se tako izogibala še višji kazni. Telekomunikacije so še vedno zelo dobičkonosen posel. Posebej v takih razmerah, kjer igraš neformalno vlogo monopolista na trgu. V

izkope za optično omrežje. Do prevzema je prišlo, ker je Gratel dolgove T2 spremenil v lastniški delež. A upnikov je bilo še več, v prvi vrsti DUTB. T2 so upniki večkrat poskušali spraviti v stečaj, a je sodstvo vsakič odločilo proti stečaju. Realna slika pa je še vedno zelo skrb vzbujajoča. T2 je namreč še vedno v zelo hudi stiski zaradi dolgov, prav tako se finančni načrt prestrukturiranja ne uresničuje po zastavljenih načrtih. Po drugi strani pa bi bil T2 pomembna prevzemna tarča za številna podjetja prav zaradi infrastrukture, ki jo premore: položeni optični kabli.

/ str. 14
kil

v petek, 14. septembra 2018, pozno popoldan na ploščadi pri Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica krajša slovesnost ob odkritju spomenika Jožeta Babiča (1917-1996). Doprni kip je izdelal akademski slikar Mirsad Begić, postavitev pa sta omogočila Ministrstvo za kulturo in Mestna občina Nova Gorica. Babič, karizmatičen, legendaren gledališki, filmski in televizijski režiser, je bil prvi direktor in umetniški vodja (l. 1969) Primorskega dramskega gledališča, današnjega SNG Nova Gorica, ki je nepozabne predstave ustvarjalo na odru bolj skrom-

sander Peršolja, pesnik in kulturni delavec, Bric, ki živi in ustvarja na Krasu. Peršolja je bil tesen Babičev sodelavec. Prav on si je prizadeval, da bi Babiču postavili spomenik v novogoriškem mestu. Še sam je obudil nekaj spominov na izredno plodovitega gledališkega in filmskega režiserja. Izrazil pa je tudi željo, da bi ob kandidaturi Nove Gorice za Evropsko prestolnico kulture 2025, skupaj z Gorico, obudili nekdanje *Srečanje malih odrov*, ki je bilo Babiču tako pri srcu. Jože Babič je ustvarjal v raznih gledaliških po Sloveniji. Neizbri-

S 13. strani

Danes Telekom ...

Oškodovani pa so ... davko-plačevalci

Zakaj bi moral spor Telekom – T2 tako zanimati državo? In zakaj bi moral odmevati v vladnih sobanah? Seveda, prvi in preprost odgovor je ta, da je država njegov večinski lastnik. Izraz države je tudi predsednica nadzornega sveta Lidia Glavina (predsednica SDH).

Telekom bo predvideni znesek za poravnavo najbrž izplačal iz rezervacij, ki so jih nalašč za ta primer ustvarili pri največjem slovenskem telekomunikacijskem podjetju. Oblikovane rezervacije znašajo 34 milijonov evrov. To naj bi pokrilo del, ki ga mora Telekom "fi-

zično" plačati podjetju T2. Hkrati se bo moral Telekom odpovedati predvidenim izterjavam pri omenjeni družbi v višini dodatnih 20 milijonov evrov. Izredna obremenitev bilanc podjetja v višini 50 milijonov evrov bo za Telekomove blagajne tako nedvomno hud udarec. Jasno mora sicer biti, da kljub vsemu to ne ogroža obstoja Telekoma.

nov evrov. Izredna obremenitev bilanc podjetja v višini 50 milijonov evrov bo za Telekomove blagajne tako nedvomno hud udarec. Jasno mora sicer biti, da kljub vsemu to ne ogroža obstoja Telekoma.

Podjetje ima dovolj likvidnosti in sredstev, da to krizo prebrodi. Obstajajo pa stranski učinki, ki bodo prizadeli tudi državo. Recimo ... dividendna politika. Telekom je letos izplačal delničarjem za 93 milijonov evrov dividend od lanskega poslovanja. Država je od tega dobila skoraj 60 milijonov evrov. Telekom je zaradi visoke finančne likvidnosti eno izmed najbolj donosnih podjetij za blagajne slovenske države. Ni napak spomniti, da je bila ta njegova donosnost tudi eden izmed glavnih razlogov, zakaj je Cerarjeva vlada junija 2015 preklicala že sklen-

jen in podpisan dogovor o prodaji tega podjetja tujemu skladu Cinven. Telekom je bilo najpomembnejše na seznamu tistih podjetij, ki jih je vlada Alenke Bratušek v sklopu reševanja bančnega sistema

uvrstila na prodajni seznam. Cinven je bil pripravljen plačati 130 evrov za delnico (skupaj okoli 850 milijonov evrov). Slovenska vlada, ki jo je leta 2015 že vodil Cerar, se je visoki odkupnini odpovedala (in prekršila dogovor z Evropsko komisijo) zaradi logike nacionalnega interesa in zaradi prihodkov, ki jih Telekom prinaša državi. Le nekaj mesecev pred "neprodajo" Telekoma je moral zaradi te afere odstopiti takratni obrambni minister Janko Ve-

ber, ki je vojaški obveščevalni službi naročil, naj izdela dosje o možnih posledicah prodaje Telekoma, in tako močno prekoračil svoja pooblastila.

Kje smo torej danes? Rekli smo, da je bil Cinven pred tremi leti pripravljen plačati odkup Telekoma po 130 evrov za delnico. Še pred dobrimi tremi meseci je bila tržna vrednost delnice 90 evrov. Potem ko so začele neuradno uhajati novice o poravnavi s T2 pa je delnica začela drseti navzdol.

V tem tednu kotira nekje okoli vrednosti 73 evrov. Razlika s ceno morebitne prodaje Cinvenu? 60 evrov. Vrednost je skoraj pol manjša.

In zaradi izrednih izdatkov stroške poravnave se lahko delničarji Telekoma v prihodnjem obdobju najbrž lahko mirno obrišejo pod nos za tako visoke dividende ... Zaradi tega bi moralo v vladnih sobanah odmevati. V Šarčevi koaliciiji je navsezadnje tudi v celoti prejšnja vladna koalicija ...

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (214)

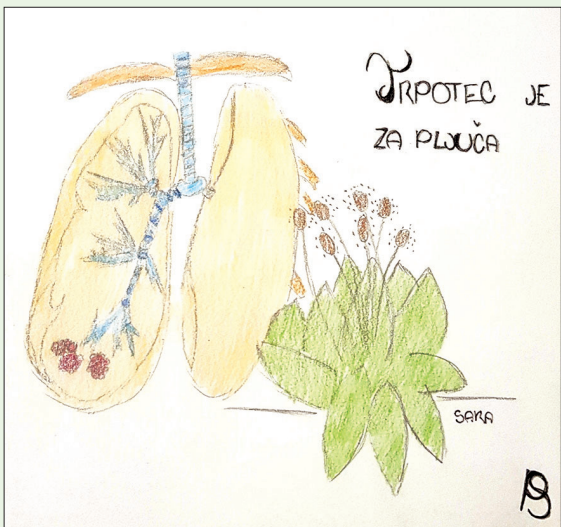
Trpotec

Po naših travnikih raste trpotec, *Plantago*, širokolisten in suličast. Oba sta zdravilna. Širokolistnega uporabljamo za obkladke, suličastega pa za uživanje, predvsem za krepitev pljuč.

Trpotec ima učinkovine, ki so protivnetne, diuretične. Ko se udarimo in nam koleno, komolec ali drugi del telesa zateče ali celo prične zastajati voda v tem predelu, npr. v kolenu, takrat obkladke iz trpotca zelo pomagajo.

Priprava obkladke: naberemo v vrtu širokolisten trpotec (3 pesti), ga operemo, ga postavimo na leseno desko in ga z lesenim kladivom pretolčemo, da dobimo "kašo". Postavimo kašo na gazo in to na obolelo mesto, ki povijemo s prozorno folijo za živila, pa še z volneno krpo (predvsem pozimi) in gremo spat. Obkladki so učinkoviti ponoči.

Osebi, ki ima šibka, malo elastična pljuča in je imela že večkrat pljučnico, bronhitis in pokašljuje ter ima zjutraj cmok v grlu ali astmo, toplo priporočam pitje čaja iz trpotca. Nepokretna oseba, ki mora skrbeti za elastičnost pljuč, si bo veliko pomagala, če bo v jesensko-zimskem času pila trpotčev čaj.

Vsekakor svetujem, da mora biti trpotec svež, saj nam je na razpolago čez celo leto.

Trpotec lahko uživamo tudi surov v solati ali kuhano v sopari kot solata ali priloga. Lahko pa ga dodamo tudi enolončnici.

Trpotec vsebuje vitamin A, C in K, poln je cinka in kalija. Najbolje je, če ga beremo pred cvetenjem. Predvsem za obkladke ga sama nabiram tudi med cvetenjem, saj pomaga vseeno.

Trpotec je zelo trpežna rastlina, ki raste domala povsod, zraste tudi v razpokici sredi asfaltne ceste ali pločnika. Ime izvira iz latinske besede "planta", kar bi se nanašalo na stopalo, ker naj bi bil podoben stopinjki, ki jo je pustil Bog na zemlji človeku v pomoč.

Če se vam zgodi, da v vašem vrtu zraste veliko trpotca, pomeni - vsaj tako mislim -, da ga vaše telo potrebuje; gotovo je poslan kot znak pomoči za vas. Lahko upoštevate namig z "višav" in ga pijete vsak dan, škoditi vam ne more!

Trpotec raste vsepovsod, od morja do hribov, saj ga dobimo tudi na 2.000 m nadmorske višine. Iščimo zdravje!

www.saeka.si

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (9)

Kava je za nas "kofetarje" prvi obred. Vsako jutro se člani redakcije Novega glasa zberemo na prvem pomembnem sestanku v baru

na goriškem Travniku, kjer gospa Sandra, najboljša baristka, kar jih je, že dobro ve, kaj bo vsak od nas pil, in mu brez besed pripravi njegov "solito". Kava je dobra, topla, s svojo aromo in močnim okusom nas dokončno prebudi in pospremi v nov delovni dan. "Kofetarjev" je pri nas, v redakciji in doma, veliko. Spominjam se, da, ko sem bila otrok, je bila popoldanska kava zelo pomembna za vse ženske naše družine. Zbrale smo se ob nonini okrogli mizi in si privoščile klepet ob skodelici toplega napitka in po možnosti sladici. Otroci smo zapeli pesmico, natančno povedali vse, kar se je v vrtcu in šoli novega zgodilo, in, prav tako kot odrasli, pili kavico oz. rahlo rjavo obarvano mleko. Moja prapona Roža je svojo skodelico dolgo časa držala v rokah. Počasi, a ne potihno, je srkljala iz nje že mlačno tekočino, potem pa z žličko toliko časa strgala še zadnje sledove sladkorja, da je keramično dno njene skodelice s časom postalo popolnoma sivo.

Pred kratkim sem dobila v roke staro knjigo iz leta 1927, v kateri je celo poglavje, namenjeno rjavu tekočini in koristim, ki jih prinaša človekovemu telesu. Avtor našteva vse kavine vrline in pravi, da pospešuje prebavo, pri bolniku pomaga znižati telesno

doma, le kasneje so v vaški trgovinici lahko kupile že praženo kavo. Mlele so jo s kavnicami mlinčkom, ki so ga pogostokrat dobile kot poročno darilo. Kavice so kupovale "na eto", imele so možnost izbire med tremi različnimi vrstami, za tri različne cene, doma pa so jo hranile v dobro zaprti stekleni vazi, da ne bi izgubila arome. Kavice ali mešanico kave in ječmena so kuhale v lončku z daljšim ročajem: prah so dale v mrzlo vodo in počakale, da je zavrela, tedaj so z žličko mešale, da je pena, ki je nastala med vrenjem, popolnoma izginila, nato so lonček odstranile od ognja in tekočino dodale žlico mrzle vode. Za pet minut je moral biti lonček pokrit, da so vse usedline šle na dno. Kavice so popile, usedline, "fondač", pa niso takoj vrgle proč: naslednji dan so mu dodale le majhno količino kave in ponovno skuhalo. Po nekaj dneh pa je bil "fondač" končno le dober samo kot gnojilo za rože.

Ljudje navadno hranijo veliko lepih spominov, vezanih na kavo. Gospe iz naše ulice se z veseljem spominjajo "nunce" Dalke, ki je kavo kuhala za vse tiste, ki so ji pomagali pri čiščenju zelenjave "za na plac". Med njimi je bila tudi tedaj triletna deklica, ki je z veseljem pomagala in se počutila "veliko", ko je dobila kanček kave z mlekom. Ko je nunca odšla k Bogu, je njeno vlogo prevzela hčerka in vsem naprej kuhala kavo, deklica pa se je užalila in ji grdo zamerila, ko ji je kavo ponudila v drugačni skodelici od ostalih. Jokala je in kavice ni marala, končno pa je le povedala, da je

noče zato, ker ji je navadno nunca Dalka dala "kofje" v lepi "kikrci" z rožicami. Vsi prisotni so se nasmejali, gospodinja pa je nemudoma deklici zamenjala skodelico in problem je bil rešen! Med veselim pogovarjanjem z gospinjo je med spomini na stare čase in na ciklorje le prišel na dan recept. Vse so se nostalgčno spomnile na domači okus sladkega priboljška iz svojih mladostnih let, čisto preproste sladice, ki ni potrebovala pečenja.

KAVNA TORTA S KEKSI

Sestavine:

250 gr navadnih keksov (petit). Za pripravo kreme: 0,5 l mleka, 3 rumenjaki, 15 dkg sladkorja, 10 dkg moke, sol, 200 ml

močne črne kave, 100 gr maskarpona (nekoč, ko naše gospe maskarpona niso uporabljale, so kremo obogatile s koščkom masla).

Priprava:

Krema: sladkor mešamo z rumenjaki, da naraste, nato dodamo 3 žlice mrzlega mleka. Med nenehnim stepanjem primešamo presejano moko in ostalo vremo mleko, damo na ogenj ter pustimo, da krema vre približno tri minute. Odstranimo z ognja in počasi dodamo 200 ml tople močne črne kave in dobro premešamo. Pustimo, da se nekoliko ohladi, ter v zmes dodamo še 100 gr maskarpona.

Sestava sladice: na dno manjšega pekača položimo kekse. Navlažimo jih z rahlo sladkano kavo, nato pa nanje razmažemo 1/3 kavne kreme. Nadaljujemo z naslednjimi plastmi keksov in kreme. Zadnja plast naj bo sestavljena iz navlaženih keksov. Torto damo nekaj ur v hladilnik (lahko tudi čez noč), nato potrosimo s kavovom, razrežemo na kvadratke in serviramo.

Tudi za ta recept obstaja veliko različic: krema je bila včasih tudi maslena ali vaniljeva, kekse so namazali tudi preprosto le z marmelado in maslom, za ovlažitev keksov pa so v pomanjkanju kave uporabljali tudi mleko, z vodo razredčeno "marsalo ali vermut"; to pa ni bila več kavna torta!

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Francka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USP in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 25. septembra 2018, ob 13. uri

Denar, sveta vladar ...

To naše golo preživetje

Denar do konca meseca. Kolikokrat smo slišali, govorili, tarnali in razmišljali o tem. O preživetju, o denarju, ki ga ni, a mora biti za vse, za nas predvsem, za hrano in obleko, za davke, za ogrevanje, za položnice in za veselje, če ga kaj ostane. A po navadi ga ne. Denar je kot utrip, ki nam narekuje korak. Od njega je nekako odvisno, na katero pot se bomo podali, in dandanes žal veliko pogosteje gledamo v denarnico kot na uro. Denar je čas današnjih dni. Denar je vse, pa čeprav bi moral biti le obrobnost.

Ne vem, kako se s tem spopadajo drugi, z denarjem in vsakdanjimi stroški namreč. Sama imam beležko, tako lepo, z rožicami na platnicah, da deluje prijazno, in barvah, da je vsaj malo pozitivne energije na njej. Vanjo si vsak dan zapisujem vse izdatke, od kave, če jo sploh kje spijem, pa do nakupov in stroškov. Točno vem, koliko lahko porabim na mesec, več ne smem. Nisem človek, ki bi se zadolževal, ki bi si denar kjerkoli izposojal, niti v bankah niti pri prijateljih in sorodnikih. Pri teh še najmanj, ker jih nimam in jih že itak pogrešam. Torej, kar imam, in nič več, pa pika. Če so v januarju, denimo, izdatki previsoki, se v februarju obetajo suhe krave in veliko odrekovanja. Tako pač je. Pomoči ni. In občutek imam, da smo lahko še zadovoljni, da je tako, in da bo v kratkem za vse nas še slabše, kajti plače in penzije so vse bolj tanke, izdatki pa se večajo. Ravno

zdaj, v začetku septembra, sem kupovala drva za ogrevanje. Ni bilo enostavno, prebredla sem vse preprodajalce s kurjavo, prevozila kar nekaj kilometrov ter dolge ure brskala po spletu in sedela za telefonom. Rezultat je beden in žalosten obenem. Vsi se namreč izgovarjajo, da so drva, ki baje prihajajo k nam iz Bosne, Romunije, Bolgarije, nekaj pa tudi iz Slovenije, vsako leto dražja, da jih sploh ni več najti, ker gozdovi pač, ko jih enkrat do tal posekaš, rastejo od petdeset do sedemdeset let in več, pa čeprav naravovarstveniki trdijo, da je les obnovljiv vir.

Nazadnje, ko sem že izgubila dobra dva tedna v iskanju najboljših cen za zimsko toplino, sem razumela, da nihče ničesar ne prodaja zgolj iz človekoljubja in radodarnosti. Cene so skoraj povsod enake, če izrazim svoje mnenje, prenapihnjene in previsoke, ko sem utrujena in naveličana kapitulirala pred zakoni sodobne ekonomije, pa sem drva kupila pri istem prodajalcu kot leto prej. In še zahvalila sem se mu, da mi jih je prijazno pripeljal na dom na domenjeni dan in da mi je zadržal na zalogi za nespremenjeno ceno še tri palete, za katere doma nisem imela prostora in bodo počakale v skladišču do konca januarja. Prazen bančni račun in topel dom je bil rezultat dolgega romanja po čedajski okolici. In seveda obdobje suhih krav in odrekovanja. Pa kaj, ko izdatkov žal ne moremo vedno načrtovati in nad nami kot Damoklejev meč visijo še drugi nenapoveda-

ni stroški.

Ravno ko sem nekako pogoltnila dejstvo, da bo letos za kurjavo šla kar poldruga moževa penzija ali ves moj polletni zaslužek pri Novem glasu, mi je nekje na izletu odpovedal fotoaparat. Moj Olympus bridge, ki sem ga kupila pred nekaj več kot dvema letoma in je bil moj ponos, kajti kljub temu da, ko pritiskam na gumb, računam bolj na srečno naključje kot na znanje, so bile moje slike kar spodobne, priznam, včasih celo lepe. In še vedno se živo spominjam, kako sem stala v veleblagovnici sredi razbeljene Furlanske nižine, bil je avgust namreč, in razmišljala ter računala, ali si sploh lahko privoščim tale Olympus bridge. Ker sem tiste sorte človek, ki se odloči za vsak nakup v prepričanju, da kupujem nekaj, kar bo trajalo vekomaj, pa sem tudi srepo gledala trgovca, ki mi je razlagal, da se dodatno garancijsko zavarovanje ne izplača, ker se po dveh letih fotoaparata že vsak dodobra naveliča. Noro, sem pomislila, tako drag izdelek si lahko privoščiš kvečjemu vsakih deset, petnajst let, in seveda upala, da bo krasni Olympus bridge nesmrten, kot so bili nesmrtni tisti bogovi na gori, po

kateri nosi ime. Olympus bridge pa je iz neznanih razlogov, zaradi tresljajev ob prenosu, pravijo tisti, ki so bolj podkovani v tem, odpovedal že čez dve leti. Kaj hočemo, digitalni svet je očarljiv, a veliko bolj ranljiv kot dobra stara mehanika iz mojih

gumno odločila, da bo šel v popravilo in nikakor ne na odpad. Najprej sem ga zaupala prijatelju, ki se ukvarja z digitalnimi napravami, ko nenadoma odpovedo in nas pustijo na cedilu. Vrnili mi ga je po mesecu dni z žalostno ugotovitvijo, da se rezervnih delov ne da več dobiti.

Ne dam se, ni mogoče, noro je, prepričujem samo sebe, obenem pa težim prijateljem in celemu svetu, ko preklinjam potrošništvo, družbo, ki kupuje in že meče na odpad, reklamo, ki nas zavaja, da je tako prav, in vse, kar je v zvezi s trgovino in trgovanjem. Lotim se vseh servisov, ki jih najdem na spletnem imeniku, jezim se, robantom, pišem na matično firmo Olympus, kjer mi najprej ponudijo drug fotoaparat, ki naj bi ga dobila "skoraj" za ceno poravnala in bi ga oni izbrali zame (saj se sploh ne poznamo in sploh ne vedo, kaj delam in kdo sem), ko pa odklonim, češ da mačke v žaklju ne bom kupovala, se vda. Aparat mi bodo popravili v

mesecu dni, po noro visoki ceni, ki pa je še vedno veliko nižja kot izdatek ob nakupu novega. Zdaj je moj Olympus brideg že odpotoval, če se ne motim nekam na Portugalsko, in jaz se doma sprašujem, kako sploh lahko preživijo tisti, denimo soseda iz Kostanjevice, ki na mesec prejmejo kakih bornih 400 evrov pokojnine. In kako so sploh preživeli nekdanji, ko so na kmetih imeli le to, kar so sami pridelali, denarja pa toliko, kolikor so lahko prodali živine. Mislim, da so načrtno iznakazili naše želje in mišljenje, tako da potrebujemo vsak dan kaj novega. Dandanes hočemo enostavno vse. Hočemo preveč. Ne poznamo besede brez. Ne poznamo odrekovanja. Zaradi načina življenja, zaradi reklame, ki nam vsiljuje tržne novosti, zaradi zavisti, zaradi tiste prekleto nevoščljivosti. Vendar to ni moj primer. Nisem človek, ki bi zavidal, ki bi hotel imeti, kar imajo sosedi in prijatelji. Ne gledam na druge. Pogojuje pa me način življenja. Nove navade. Ko pokličeš dandanes mojstra za katekoliki popravilo, se odgovor skoraj vsakič glasi... pošljite mi sliko. Seveda lahko slikate tudi z mobilnim telefonom, a jaz imam starodobnega za dvajset evrov, ki ga lahko uporabljam samo v primeru nuje. In seveda se z njim ne da slikati.

/ dalje
Suzi Pertot

otroških let. "Ranjeni" fotoaparat sem skrbno zavila, ga spravila kot največje bogastvo in po-

ko pa odklonim, češ da mačke v žaklju ne bom kupovala, se vda. Aparat mi bodo popravili v

ZSKP na Okusih ob meji Obiščimo Slovensko vas!

V Gorici se 27. septembra začne največja mestna prireditev, Okusi ob meji, ki bo trajala do nedelje, 30. t. m. Na več kot 340 stojnicah z vseh svetovnih celin bodo ponujali dobrote in specialitete evropske in svetovne kuhinje. Tokrat bodo prvič prisotni tudi predstavniki iz Avstralije in Nove Zelandije. Na sodelovanje pri Okusih so že pripravljeni tudi pri Zvezi slovenske katoliške prosvete iz Gorice, saj je ZSKP že postavila velik šotor pred

Trgovinsko zbornico v ulici Crispi. Stojnice društev Sabotin iz Št mavra, F. B. Sedej iz Števerjana, Vrh Sv. Mihaela, Hrast iz Doberdoba, MePZ Lojze Bratuž iz Gorice in Vinoteke Števerjanski griči sestavljajo t. i. Slovensko vas. Vsako društvo bo ponudilo svoje specialitete: kuhan prhut v kruhu, cvrtega prašiča, divjega prašiča s polento, dunajski zrezek, cvrt krompir, njoke z racino pečenko, joto, njoke z nutelo, palačinke z različnimi nadevi, domači slado-

led s prelivom domačega olja, bezga, teranovega likerja in čokolade. Tudi zlahtnih briških vin ne bo manjkalo. Poskrbljeno bo tudi za glasbeno razvedrilo. V četrtek bo nastopil Pihalni orkester SCGV Emil Komel, v petek zvečer in nedeljo popoldne bosta igrala narodnozabavno glasbo skupina Pika na i, ki jo sestavljajo štirje nadarjeni mladi glasbeniki, in Briški kvintet. V soboto bo glasba namenjena mladi publiki. Vse dneve bodo člani Radio Spazio, ki predvajajo slovenske oddaje, vrтели narodnozabavno glasbo. Slovenska vas predstavlja za ZSKP velik napor, pri katerem sodeluje nad 80 prostovoljcev, ki se trudijo, da bi bila naša slovenska stvarnost vidna v mestnem središču. Zato jih podprimo z obiskom na uradnem odprtju Slovenske vasi v četrtek, 27. septembra, ob 19. uri, pa tudi ostale dneve!

Na valovih radia Trst A Nova otroška nadaljevanka

Od 2. oktobra 2018 bodo poslušalci Radia Trst A lahko vsak terek ob 14.20 prisluhnili novi izvirni radijski nadaljevanki za otroke v izvedbi Radijskega odra, ki jo je prav za Radijski oder napisala Kim Komljanec. Kim Komljanec v našem prostoru ni toliko poznana, gre pa za priznano in uveljavljeno slovensko dramatičarko, ki piše v slovenščini in angleščini in je bila za svoja dramatska dela tudi večkrat nagrajena. Napisala je tudi nekaj radijskih iger za RTV Slovenija. Serija v 13 nadaljevanjih nosi nekoliko nenavadno naslov *Mamacita*, kar v španščini pomeni *mamica*: avtorica je s tem naslovom želela poudariti, da nadaljevanka govori o odnosu med mamo in

njeno hčerko Felicito (oz. Cito): ime nadaljevanke torej združuje mamo in Cito. Mama se vedno jezi na Cito, Cita pa je neuvidevna in neobzirna do mame. Nekega dne Cita še posebej nesramno jezika, zato mama izgubi živce in vanjo pljuske kozarec vode. Ker se počuti krivo, da je izgubila živce, gre k zdravniku, ki bi ji predpisal kako pomirjevalo, da bi bila bolj potrpežljiva s hčerko. Njena zdravnica je na dopustu, nadomešča pa jo prav poseben zdravnik, doktor Čuden, ki se obnaša zelo nenavadno. Mami predpiše posebno zdravilo, Maslo predodraslo. Kdor ga stopljenega v vodi popije, se spremeni v otroka (če je odrasel), otrok pa postane odrasel. Ko pa zdravilo komu zli-

jemo v obraz, postane ta spet to, kar je v resnici. Serija v trinajstih epizodah bo prikazala najrazličnejše dogodivščine, ki se pripetijo mami in hčerki, ko si zamenjata vloge: mama postane otročja, Cita pa odrasla. V vsaki epizodi se hčerka in mama zbližata – skozi smeh in skupne lumparije ter skozi stiske, v katerih se znajdetata. V vsaki epizodi tudi vse bolj razumeta, kako je biti hči ali mama samo vloga, ki jo pač igra, kako pa sta v resnici obe samo osebi, polni napak, strahov, frustracij, a tudi humorja, ljubezni in topline. Vloga mame je bila zaupana Majji Lapornik, njena hčerka Cita je Julija Berdon, doktor Čuden pa Tomaž Susič, v nadaljevanki nastopajo še številni drugi igralci Radijskega odra. Režijo je podpisala Manica Maver. Prisluhnite torej vsak terek ob 14.20 tej novi izvirni radijski igri za otroke, ob kateri se boste nasmejali in obnem vas bo vsebina tudi ogrela. **Mojca Petarso**

Sovodnje ob Soči / Začenja se nova športna sezona Predstavitev ekip Športnega združenja Soča

V občinski telovadnici v Sovodnjah je v soboto, 22. septembra, športno združenje Soča uradno predstavilo ekipe, ki bodo trenirale in nastopale v prvenstvih športne sezone 2018/2019. Predstavitev sta vodila mlada člana društva Simon Cotič in Vida Cotič, ki sta dvojezično predstavila ekipe in sponzorje, ki finančno podpirajo društvo v letošnji sezoni. Med podporniki so Zadruga kraška banka, Fundacija Goriške hranilnice, Marchiol d. o. o., Lokanda Devetak in Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Najprej so se predstavili najmlajši, in sicer skupina splošne motorike pod vodstvom Roka Černeteta, Luce Milocca, Giade Giuntoli, Sare Piva, Matije Cotiča, Virginie Braini in Marka Cotiča. Nastala je zaradi velikega povpraševanja in želje po uvajanju otrok v športno dejav-

nost. Sledila je predstavitev ekipe minivolleyja, prav tako pod vodstvom prej omenjenih trenerjev, moške ekipe U13 in ekipe U16, ki ju vodi Matej Juren in Mauro Kustrin, ter ženskih ekip U16 in U18 pod vodstvom Luce Milocca, Krisa Rutarja in Paole Uršič. Nazadnje je stopila pred občinstvo še ženska ekipa 1. divizije, ki jo trenirata Luca Milocco in Paola Uršič in bo igrala v medpokrajinskem prvenstvu 1. ženske divizije Gorica - Trst. Prisotne je nato pozdravil predsednik SZ Soča Igor Tomsič, ki je dejal, da je vesel zaradi tako številne prisotnosti otrok v telovadnici, saj to odraža živahnost delovanja društva. Poudaril je, da cilj ni uspeh za vsako ceno, ampak možnost, da otroci rastejo v zdravem okolju s posebno pozornostjo na slovenski jezik. "Upam, da se trenerji, odborniki in starši zavedamo, za koga delamo in v kaj vlad-

gamo! V naše otroke in njihovo prihodnost!" je zatrdil predsednik. Sledili so pozdravi predstavnikov ustanov in društev. Uspešnemu delovanju društva je čestitala županja Občine Sovodnje ob Soči Alenka Florenin, športni pozdrav sta prinesla odbornica ZSŠDI-ja Erika Nardin in predsednik krajevnega odbora Gorica - Trst odbojarske zveze Fipav Paolo Mania, ob koncu pa še predsednik Zdrženja prostovoljnih krvodajalcev Sovodnje Štefan Tomsič. Prav v soboto je bil pomemben dan v občini Sovodnje tudi zaradi krvodajalcev: zjutraj so imeli darovanje krvi, zvečer pa baklado s prispevki, namenjenimi bolnikom v Avianu. Prisrčno zahvalo si je zaslužil Branko Černic, ki je več kot deset let vozil odbojkarje z društvenim kombijem in je zdaj prepustil to nalogo sinu Matjažu. / MČ

Stażista s klasičnega liceja sta v Feiglovi knjižnici predavala dijakom licejskega pola

Dobri prijatelji, dobre knjige in zaspana vest ...

Kot je navada, so tudi letos v septembrskih dneh dijaki 1. letnika licejskega pola "Simon Gregorčič" obiskali središče Gorice in si ogledali vse

zgodovinske znamenitosti mesta, kot so Travniki, ulica Raštel in cerkev sv. Ignacija. Spoznali so tudi zgradbe, ki so pomembne za zamejce: nekdanji Trgovski dom in Feiglovo knjižnico. Tam pa jih je čakalo presenečenje. Filip Juren in Daniel Černic sta dijaka 2. liceja oz. 4. razreda klasičnega liceja v Gorici "Primož Trubar"; letos sta sodelovala pri projektu izmenjave šola - delo v Feiglovi knjižnici. Pomagala sta pri vsakdanjem delovanju knjižnice in sta celo pripravila predavanje o sami knjižnici in o Trgovskem domu. Na kratko sta obnovila zgodovino zgradb in njun pomen za zamejske Slovence ter odgovorila na vsa postavljena vprašanja.

Spregovorila sta tudi o svoji izkušnji kot stažista v knjižnici.

Filip: Ko so mi sporočili, da bom delal v knjižnici, nisem bil izredno navdušen. Pričakoval sem, da se bom dolgočasil. Priznam, da je bil prvi dan precej zahteven. Daniel in jaz sva takoj razumela, da naju čaka precej dela. Naučila sva se, kako iskati in spravljati knjige, brskati po spletnem

tudi malo šališ. Knjižničarke so bile zelo prijazne in so nama pomagale, da vadiva, kako nastopati med predavanjem, kar mi bo tudi veliko pomagalo v prihodnosti.

Daniel: Projekt šola - delo je novost, ki jo je italijansko ministrstvo za šolo pred kratkim uvedlo, da se lahko dijaki višjih šol približajo določenemu delu. Meni je bila ta izkušnja zelo všeč. Pokazala mi je, kakšna je vsakodnevna rutina knjižničarja in zakaj je Feiglova knjižnica pomembna za zamejce. Predvsem pa mi je bilo všeč, da sva lahko sodelovala pri predavanjih, ki so potekala med tednom, saj so mi knjižničarke pomagale, da se

programu COBISS in mnogo drugega. Ko se pa naučiš delati vse to, postane vse lahko in tudi zelo zabavno. Lepo je bilo delati skupaj s sošolcem, ker se lahko med delom

izboljšam pri govornem nastopu. Dijaka sta se zdaj vrnila v šolo in čakata na naslednjo delovno izkušnjo.

Sasha Trettenero

S 6. strani

Juri Muri ...

Pa ni bilo tako! V Afriki je spoznal vrsto živali, opico, slona, zebro, nosoroga, krokodila ... Glavo si je zabil v pesek, da bi se skrill pred njim! Iz škripcev mu je pomagal noj in ga popeljal po afriški zemlji. Muriju je bilo zelo udobno, ker ga ni nihče silil in umivanje. A ko se je nanj ujezil slon, ker mu je poškoval okel, se je za Murija marsikaj spremenilo. Od živali, ki so se mu posmehovale, ker je padel v blato in nemilost, se je odpravil v afriško vas. In prav tam se je navadil na vodo! Po ukazu črnega carja so ga celo leto umivali, da bi videli, kakšne barve je. Zato se mu je voda tako priljubila, da bi se kar naprej kopal! Ker pa v Afriki primanjkuje vode, se je Juri Muri vrnil domov, še prej pa se je seveda opravičil prijateljicam živalim za nevshečnosti, ki jim jih je povzročil. Mlada publika je veselo sprejela medse zelo pridne in spretno Lutkarje iz Devina. V režiji Nade Tavčar, ki je igrice dala živahen, razgiban tempo, in ob pomoči asistentk Martine Bearzi in Petre Pahor so postavili na oder prikupno lutkovno predstavo z zelo izvirnimi in domišljajsko bogatimi lutkami. Ker se je zgodba sukala okoli vode, so mladi ustvarjalci svoje lutke v posrečeni in duhoviti zamisli izdelali iz brisač, kopalk, poletnih copat, rokavčkov, otroških plavalnih obrobov ... Da bi bile oči čim bolj izrazite, so uporabili kamenčke. Jasno in v lepi izgovorjavi podane Pavčkove verzice so nastopajoči pospremili tudi z Orff instrumenti. Samo in Luka (Juri Muri), Marko (črni car), Emil (striček noj), Katarina (opica), Thomas (boter krokodil), Francesca (galeb) Petra (slon), Amira (lev), Erika (kura), Rebecca (zebra), Adamo (nosorog), Lara (kača klopotča) so v komičnem ključu animirali lutke in z njimi očarali in prev-

zeli tudi najmlajše gledalce, ki so v tišini spremljali ljubko, ravno prav dolgo igrice. Glasbo, ki je spremljala Murijeve dogodivščine, sta izbrali Nada Tavčar in Marja Feinig, ki je opravila tudi vlogo koordinatorke. Na ksilofone so igrali Petra, Erika in Amira, na bobne pa Matej, ki je pri tem pokazal še poseben smisel za ritem in tudi tako pričaral košček Afrike.

Gostovanje Lutkarjev iz Devina, ki so res vredni pohvale, kakor so je tudi njihove požrtvovalne mentorice, je organiziralo SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, pod pokroviteljstvom ZSKP Gorica, v sodelovanju z Javnim sklodom za kulturne dejavnosti RS in Zlato gledališko mrežo, ki jo je ustanovila Slovenska prosveta v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete in Radijskim odrom, da bi združevala vse gledališke skupine, ki delujejo v omenjenih ustanovah, podpirala njihovo delovanje in jim mogočila lažje medsebojno gostovanje. Otroška predstava *Juri Muri* je spadala v jesenski niz predstav za otroke in mlade *Sladogledi* v organizaciji Zlate gledališke mreže. V oktobru bosta na vrsti še dve predstavi: v nedeljo, 7. oktobra, ob 16. uri bo SKD Igo Gruden imelo v gosteh Mladinsko skupino Tamara Petaros z Opčin, ki bo v režiji Manice Maver prikazala igrice *Kje si, Urška Zala*, v nedeljo, 28. oktobra, ob 17. uri pa bo na povabilo društva Marij Kogoj gostovala v dvorani Marte Požar Mladinska gledališka skupina M+ iz Števerjana, ki bo uprizorila delo *Baron sedi na veji* v režiji Patrizie Jurinčič Finžgar. Nedeljski opoldanski predstavi v Števerjanu, ob koncu katere se je gostujočim lutkarjem v imenu organizatorjev zahvalila Jasmin Kovic, umetniška vodja Števerjanske Dramske družine F. B. Sedej, je sledila ustvarjalna delavnica. Najmlajši so junake iz pravljice Juri Muri izdelali v mali dvorani v družbi Mire Tavčar, večji pa so se preizkusili v izdelovanju lutk z Lucijo Tavčar v veliki dvorani.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (33)

Dimitri Tabaj

Jože Kukec (6)

Na tem spomeniku, ki je danes v razvalinah, saj so ga domačini razstrelili, je pisalo: "Cosi' o Italia i tuoi figli sanno difendere il diritto e le tue sante ragioni - Ugo Del Fiume - milite ferroviario fascista - Domenico Tempesta - R. guardia di finanza - Qui caddero in conflitto contro facinorosi la vigilia della Pasqua di Resurrezione del 1926" ("Oh Italija, tako tvoji sinovi branijo tvoje pravice in tvoja sveta stališča - Ugo del Fiume - fašistični železniški miličnik - Domenico Tempesta - Kraljevi finančni stražnik - tukaj v spopadu z uporniki sta padla na veliko soboto leta 1926). Razvaline so danes popolnoma zaraščene s pušpanom, tj. z rastlino, ki so jo verjetno svojčas zasadili kot okras (našli smo jih s pomočjo zelo prijaznega domačina s Prestranka, gospoda Željka Vukadinoviča, ki se zanima za zgodovino tega kraja). Lep spomenik pa od leta 2012 imata bojevnik Vilhar in Molk na pokopališču v Slavini; na njem piše: "V domoljubnem dejanju sta bila v Prestranku ubita in tu pokopana

Vilhar Alojz (28. 5. 1892 - 3. 4. 1926) in Molk Stanislav

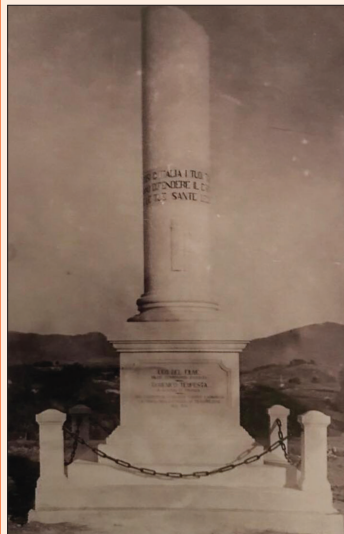
(9. 5. 1899 - 3. 4. 1926)". Več kot očitno je, da Vilharjeva in Molkova akcija v Prestranku ni bila navaden rop, temveč maščevalni in narodnoobrambni podvig, ki je imel seveda tudi namen pridobiti denar za nadaljnje uporniške akcije. 10. aprila 1926 je Orjuna, glasilo istoimenske organizacije, sporočalo: "Mišljenja pa smo, da je dovedel rajnega brata Molk do dejanja njegov nebrzdani temperament in pa silno sovražstvo do Italijanov sploh /... / On sam se je izrazil proti našim oblastem, da bo sam maščeval storjene krivice in da rajši pogine na okupiranih tleh Primorske, kakor da bi ga v Jugoslaviji ubili fašisti. Eno pa stoji, da je brat Molk, kakor je junaško živel, celo po italijanski sodbi junaško umrl". O Alojziju Vilharju je tigrovec Jože Vadnjak povedal: "Trden kot skala, zaveden in brezkompromisen".

To je gotovo veljalo tudi za Kukca, o katerem vice-kvestor - v nadaljevanju že omenjenega pisma policijskim postajam v Postojni, Idriji in Podmelcu - pove tudi to, da je bil avtor napada na kasarno milice v Pivki. Kljub zaostrovanju obmejnega nadzora vice-kvestor ugotavlja, da Kukec utegne brez večjih problemov ilegalno prečkati mejo. Vice-kvestor dodaja, da ima Kukec stalne stike z inž. Kranjcem in da je 27. no-

vembra 1927 načrtoval napad na kasarno v Senožečah, a mu je akcija spodletela, saj so ga jugoslovanski žandarmi aretirali na meji, a takoj izpustili po posredovanju Orjune. Kukec naj bi prevažal tudi material za izdelavo peklenskih strojev. Konec aprila 1928 je namestnik ministra in vsedrjavni šef policije, Arturo Bocchini, poslal strogo zaupno brzojavko goriški kvesturi, v kateri je izražal domnevo, da je bil Kukec organizator ali izvajalec terorističnega napada v Selcah. Bocchini, ki si je zelo prizadeval za nevtralizacijo Kukca, je bil prvi mož fašistične tajne službe OVRE in ožji sodelavec vrhovnega poveljnika SS Heinricha Himmlerja (ta je poz-

nan tudi kot glavni organizator holokavsta), s katerim je usklajeval delovanje OVRE in Gestapa na mednarodni ravni.

Zelo zanimiva je tudi dokumentacija, ki jo je italijanska policija našla v nahrbtniku ubitega Kukca, na primer pisma, ki naj bi jih leta 1925 neki Krošič (po mnenju italijanske policije psevdonom poprej omenjenega orjunaša Alojzija Vilhara) poslal "čelniku" slovenske Orjune Marku Kranjcu. Vilhar piše o načrtovanem atentatu na Mussolinija, D'Annunzia in italijanskega prestolonaslednika septembra 1925 na Knežaku ob nekem zborovanju. Pisma vsebujejo tudi veliko vojaških podatkov o italijanskih oboroženih silah na Notranjskem. V nahrbtniku so našli tudi zapiske, v katerih je gverilec beležil različne vojaške informacije (premike in razporeditev vojaški enot, imena in priimke raznih italijanskih častnikov itd.).

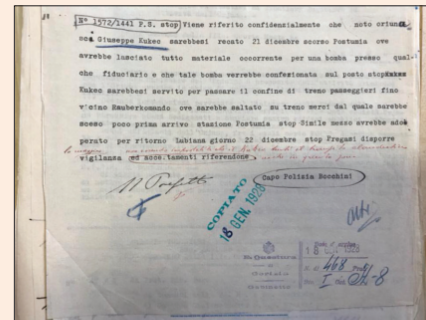
Padlima Del Fiumeju in Tempesti so italijanske oblasti postavile več kot 4 metre visok spomenik na malem griču med Prestrankom in Pivko. Danes je spomenik v razvalinah, saj so ga domačini razstrelili leta 1945. V knjigi *Žejska tigrovska trojka in njen čas* (2007) Vera Brgoč piše, da je leta 1922 Del Fiume z drugimi skvadrističnimi požigalci uničil bogato slovensko čitalnico v Pivki.

Razvaline spomenika Del Fiumeju in Tempesti, kot jih lahko vidimo danes. Nahajajo se na manjši vzpetini ob desnem robu ceste, ki iz Pivke pelje v Prestranek, malo pred tablo z napisom "Prestranek".

Od leta 2012 Vilhar in Molk imata na pokopališču v Slavini lep nagrobni spomenik, na katerem piše: "V domoljubnem dejanju sta bila v Prestranku ubita in tu pokopana Vilhar Alojz (28. 5. 1892 - 3. 4. 1926) in Molk Stanislav (9. 5. 1899 - 3. 4. 1926)".

Šef italijanske policije Bocchini sporoča goriški kvesturi, da je Kukec pripeljal v Postojno material za izdelavo peklenskega stroja. Bocchini je bil prvi mož fašistične tajne službe OVRE in ožji sodelavec vrhovnega poveljnika SS Heinricha Himmlerja (Ta je poznan tudi kot glavni organizator holokavsta, na sliki levo), s katerim je usklajeval delovanje OVRE in Gestapa na mednarodni ravni.